

มุมมอง มุมคิด 11 ทุนฝึกอบรม

สำหรับข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ

มุมมอง มุมคิด 11

ทุนฝึกอบรมสำหรับข้าราชการ
ระดับชำนาญการพิเศษ

มุมมองมูมคิต 11

ทุนฝึกอบรมสำหรับข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ

พิมพ์ครั้งที่ 1

มิถุนายน 2561

จำนวนพิมพ์

300 เล่ม

เจ้าของ

สำนักงาน ก.พ.

ผู้ผลิตและจัดพิมพ์

สำนักงาน ก.พ.

47/111 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0 2547 1734 โทรสาร 0 2547 1736

คำนำ

หนังสือ “มุมมอง มุมคิด 11 ทุนฝึกอบรมสำหรับข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ” เป็นการรวบรวมบทความของผู้รับทุนฝึกอบรมสำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ซึ่งผู้รับทุนได้เข้ารับการฝึกอบรมในประเทศไทยและต่างประเทศ ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น โดยการเขียนบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ข้อคิด ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการเข้าฝึกอบรม

สำนักงาน ก.พ. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “มุมมอง มุมคิด 11 ทุนฝึกอบรมสำหรับข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ” จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และสามารถนำข้อคิดที่ผู้รับทุนถ่ายทอดมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

สำนักงาน ก.พ.

สารบัญ

	หน้า
รวมพลังคนรุ่นใหม่ ใส่ใจการประเมิน การสร้างเครือข่าย เพื่อการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผน การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กิงกาญจน์ เมฆา	1
ข้อเสนอการเสริมสร้างความร่วมมือและการสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเชิงนโยบาย ในการปฏิบัติตามอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท ธีราพร วิริวุฒิก	10
การพัฒนาระบบการสื่อสารภายใน เพื่อการเปลี่ยนแปลง ไปสู่เป้าหมายองค์กร 4.0 นัยนา ใช้เทียมวงศ์	16
งานเข้าเป้า เรา (นักกฎหมายกฤษฎีกา) มีสุข นิภาพรรณ แสงอินทร์	24
ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านความปลอดภัยทางถนน เพื่อการยกระดับคุณภาพการให้บริการขนส่งผู้โดยสาร : ประเภทรถจักรยานยนต์รับจ้าง โครงการ “เสือกัก รัก (คน) ซ้อน” พิสิษฐ์ วงศ์เจียรธนา	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอการสื่อสารเพื่อการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ รสริน อมรพิทักษ์พันธ์	49
โครงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการอำนวยความสะดวก สนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายของนายกรัฐมนตรี ลลิตา เพ็ชรทองคำ	58
“ปัญหาเสพติด ชุมชนช่วยได้” ลักขณา กลางคาร	70
การพัฒนางานด้านวิชาการโรงพยาบาลจิตเวชนครพนม ราชนครินทร์ วรท ลำไย	78
สื่อสารอาหารปลอดภัย สร้างความมั่นใจผู้บริโภค SURE-SHARE-CARE ถูกต้อง ตรงประเด็น เชื่อถือได้ ด้วยความใส่ใจ จากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ วิชาดา จงมีวาสนา	88
เทคนิคการสื่อสารในองค์กร ศศิพร ช่อลำไย	94

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาและปรับปรุงงานจากประสบการณ์ที่ได้รับ จากการฝึกอบรม สุชาดา สุตตะคาน	102
ขยะ ขยะ ที่ไม่น่าขยาด!!! สุทธาสินี กล่าวกิติคุณ	108
การสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือผลักดันให้ภาคสหกรณ์ โปร่งใสและเข้มแข็ง อณัศญา ชาวเวียง	117

LEARNING JOURNEY

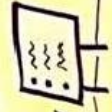
COMING TO THE

Network
Present for
over 10 years

Integration
Collaboration
Learning Summary

Normal X In Normal

60 W. 60

Kasuse Village
collaborative
- Network
- Communication
- Decision Making
- Participation

Saito kobo

MITSUBISHI HRM
- Communication
- Collaboration

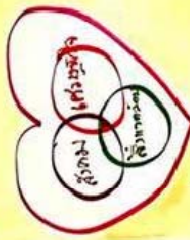
Problem Situation
- Problem Analysis
- Decision Making

U of Tokyo
- orientation
- Generic
- Strategy Planning

Strategic
- Concept
- Organization
- Definition
- Planning

Problem Analysis
- Efficiency
- Effectiveness

Shawm Thai
- one-page summarization
- COLLABORATION
- ความสำเร็จ

Apply
- Problem Analysis
- Efficiency
- Effectiveness

รวมพลังคนรุ่นใหม่ ใส่ใจการประเมิน
การสร้างเครือข่ายเพื่อการติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2560-2579

กิ่งกาญจน์ เมฆา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

“OECD ได้วิเคราะห์ผลการสอบ PISA (Program for International Student Assessment) ในปี 2015 พบว่านักเรียนที่ยากจนที่สุด 25% ของแต่ละประเทศ สามารถทำคะแนนสอบได้เป็นกลุ่มสูงที่สุด 25% ของโลก หากเยาวชนกลุ่มนี้มีสถานะทางเศรษฐกิจสังคมเทียบเท่าค่าเฉลี่ยทั่วไปของนักเรียนที่เข้าสอบจากทั่วโลกแล้ว จะทำให้ประเทศมีจำนวนเด็กกลุ่มข้างเผือกเพิ่มขึ้นเป็น 30,300 คน หรือ 18.4% โดยนักเรียนกลุ่มนี้มีภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ในเมืองขนาดปานกลางถึงเล็กและมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่บิดามารดาได้รับการศึกษาเฉลี่ย 6 ปี”¹

¹ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ถอดรหัสผล “PISA 2015” พบเด็ก “ด้อยโอกาส-ยากจนไทย” มีคะแนนสูงระดับโลก สสค.ชี้ยุทธศาสตร์สู่ประเทศไทย 4.0 ต้องปลดล็อกศักยภาพคนกลุ่ม “Bottom 40%” สืบค้นจาก <http://www.qlf.or.th/Home/Contents/1195> เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2560.

จากงานวิจัยและข้อค้นพบใหม่ของ OECD ทำให้มีนักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้สังคม และหน่วยงานที่รับผิดชอบ การจัดการศึกษาตระหนักถึงความเสี่ยงจากการสูญเสียคนเก่งระดับ หัวกะทิของประเทศกว่า 3 หมื่นคนไปสู่ตลาดแรงงานไร้คุณภาพ รวมทั้ง ได้ชี้แนวทาง และยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่เป้าหมายของประเทศไทย การร่วมกันคิดและหาทางออกร่วมกัน จึงเป็นแนวทางการสร้างพันธมิตร ร่วมกันระหว่างบุคคล หน่วยงาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นองค์กรหลักหนึ่งในห้า ของกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจในการจัดทำนโยบาย แผน และ มาตรฐานด้านการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเพื่อจัดทำและ พัฒนานโยบาย แผน และมาตรฐานด้านการศึกษา ดำเนินการเกี่ยวกับ กฎหมายด้านการศึกษา ตลอดจนดำเนินงานติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา ซึ่งปัจจุบันพบว่าภารกิจหลักของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษาในด้านการประเมินผลยังไม่สอดคล้องกับความต้องการ ของสังคมในการตอบปัญหาเร่งด่วน เนื่องจากข้อมูลในเรื่องเดียวกัน ต้องรวบรวมจากหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน เพราะไม่มีระบบ ฐานข้อมูลที่สอดคล้องกัน หรือมีข้อมูลไม่เพียงพอ ต้องดำเนินการ จัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเอง นอกจากนี้การที่สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษาอยู่ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลให้ขาดความอิสระ ทางวิชาการ โดยเฉพาะเรื่องการประเมินผลที่จะมีผลกระทบเชิงลบ ต่อหน่วยงานอื่น ในกระทรวงศึกษาธิการ ยิ่งกว่านั้นสำนักงานเลขาธิการ

สภาการศึกษาไม่มีอำนาจสั่งการให้หน่วยงานทั้งในและนอก กระทรวงศึกษาธิการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ตลอดจนกำหนด เป้าหมายตัวชี้วัดในแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติราชการ และ แผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับต่างๆ ให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติที่วางไว้

สิ่งที่ปัญหาซึ่งต้องเร่งดำเนินการแก้ไขคือสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษาไม่มีหน่วยงานเครือข่ายในส่วนภูมิภาค ส่งผล ให้ไม่สามารถสร้างเครือข่ายเพื่อการติดตามและประเมินผลการจัด การศึกษาได้ ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ระหว่าง หน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร (องค์กรหลักในกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานราชการอื่น) ในด้านการเชื่อมโยงและบริหารจัดการข้อมูล รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังขาด การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการติดตามและประเมินผล ไม่มี การหมุนเวียนเปลี่ยนงาน (Job Rotation) ภายในสำนักประเมินผล การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนและสร้างคนให้มีทักษะกว้างขึ้น พร้อม จะเติบโตในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนขาดการถ่ายทอดประสบการณ์ การทำงานระหว่างรุ่น ซึ่งทำให้บุคลากรรุ่นหลังขาดทักษะที่จำเป็น ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสนใจใฝ่เรียนรู้ในหลักวิชาการ ด้านการติดตามและประเมินผล และการสั่งสมประสบการณ์ ในการทำงานที่สนับสนุนภารกิจหลักขององค์กร ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา จึงต้องสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผลทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้การดำเนินงาน

ด้านการติดตามและประเมินผลตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างถูกต้อง และทันเวลา

การดำเนินการสร้างเครือข่ายเพื่อการติดตามและประเมินผล จึงเป็นแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนค่านิยม สกศ. (OEC Way) ที่มุ่งให้เกิดองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) พันธะผูกพัน (Obligation) ของ สกศ. ตามบทบาทภารกิจในด้านประเมินผลการจัดการศึกษา ระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กับเครือข่ายทุกภาคส่วน และระหว่างบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาด้วยกัน 2) ความมุ่งมั่นในการสร้างเสริมความเป็นเลิศในองค์ความรู้ด้านการประเมินผลการศึกษา (Excellence) และ 3) การทำงานแบบรวมพลังความร่วมมือเชิงรุกจากทุกภาคส่วน (Collaboration)

การสร้างเครือข่ายเพื่อบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน ทุกสังกัดที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวมพลังความร่วมมือจากคนรุ่นเก่า และ รุ่นใหม่ ในแต่ละหน่วยงาน ด้านการศึกษา เพื่อสร้างพันธกิจด้านการติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาร่วมกัน และขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การก้าวไปสู่ความสำเร็จไม่ใช่เรื่องยาก แต่ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน คือ 1) การตัดสินใจ (Decision Making) ของผู้บริหารองค์กร ว่าจะมีความตระหนักถึงความสำคัญ/ความจำเป็น

เร่งด่วนในการดำเนินการแก้ปัญหาหรือไม่ อย่างไร 2) **การสื่อสาร (Communication)** มีการชี้แจง สร้างการรับรู้และเข้าใจให้แก่บุคลากร ภายในองค์กรเกี่ยวกับแนวทางและมาตรการในการแก้ปัญหา การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้บุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รวมทั้งนำเสนอผลการดำเนินงาน เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน และ 3) **ความร่วมมือ (Collaboration)** เปิดโอกาสให้บุคลากร หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผน การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 การออกแบบและพัฒนาระบบ การติดตามและประเมินผล การพัฒนาระบบสารสนเทศกลางเพื่อการ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา ตลอดจนจัดทำระบบ การรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมระดับประเทศ

การสร้างเครือข่ายเพื่อบูรณาการการทำงานระหว่าง หน่วยงานทุกสังกัดที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นทางเลือกที่ท้าทาย สิ่งสำคัญคือ ต้องเน้นการมีส่วนร่วม จากหน่วยงานทุกสังกัดที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดแผน การดำเนินงานใน 4 กิจกรรม ได้แก่

1) แต่งตั้งคณะทำงาน ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตาม แผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579

ให้มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอบทบาทของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถ เชื่อมโยงระบบติดตามและประเมินผล การประกันคุณภาพภายในและ การประเมินคุณภาพภายนอก ส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันในการออกแบบ ระบบการติดตามและประเมินผล พัฒนาระบบสารสนเทศกลาง เพื่อการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ และเชื่อมโยงข้อมูลและสารสนเทศกับหน่วยงานด้านการศึกษา ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตลอดจนจัดทำระบบการรายงานผล การดำเนินงานในภาพรวมระดับประเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการบริหารจัดการ

2) จัดเวทีทางวิชาการเพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงาน ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำเสนอผลการ ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา การดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ตลอดจน ประเด็นความเคลื่อนไหวทางด้านการประเมินผลทางการศึกษาทั้งใน และต่างประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาของประเทศไทย โดยผู้ร่วมเสวนามีการแลกเปลี่ยนความรู้เชิงวิชาการ ความคิดเห็น และประสบการณ์ที่มีต่อการติดตามและประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างอิสระ

3) จัดการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาทักษะ ด้านการติดตามและประเมินผลให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

การจัดการศึกษา โดยเน้นการฝึกปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เช่น การวิจัยเชิงลึกเพื่อประเมินผลเชิงคุณภาพในประเด็นที่ไม่สามารถสะท้อนได้ด้วยตัวชี้วัด การวิจัยเพื่อหาสาเหตุของปัญหาในเชิงลึกที่สะท้อนโดยตัวชี้วัด เป็นต้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการทำงาน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่องานและเพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้ต้องมีการจัดทำแผนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร โดยการนำความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ทำงานมาใช้ในการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในหน่วยงานให้มากที่สุด ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการสรรหา ถ่ายทอด และแบ่งปันความรู้ให้แก่ผู้ที่รับผิดชอบ/ได้รับมอบหมาย หรือผู้ที่สนใจใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

4) การจัดทำความร่วมมือการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้บุคลากรมีโอกาสเปลี่ยนงานที่ทำอยู่ประจำ และเข้าไปมีส่วนร่วมทำงานในหน่วยงานภายนอกเป็นระยะเวลา 3 เดือน เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการทำงานตามสภาพจริง ซึ่งจะทำให้บุคลากรมีโอกาสได้เรียนรู้กระบวนการทำงาน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง รวมทั้งได้ฝึกทักษะที่จำเป็นในการทำงาน เช่น การแก้ปัญหาและตัดสินใจ การปรับตัว การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การสื่อสาร เป็นต้น

หลังจากการดำเนินงานตามแผนงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ ควรมีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน เช่น ผลการประชุม คณะทำงาน ผลการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ผลการจัดฝึกอบรม ผลการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างหน่วยงาน เป็นต้น เพื่อทบทวนว่าเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ต้องมีการติดตามการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานทุกสังกัดที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากพบปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงาน จะได้หาแนวทางและวางมาตรการในการแก้ไข โดยมีข้อเสนอแนะ แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบการดำเนินงาน เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานและบริหารงานให้มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในปีต่อไป

หากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้ความสำคัญกับการดำเนินงานทั้ง 4 กิจกรรมที่กล่าวมา โดยเน้นการใช้กระบวนการ PDCA ในการพัฒนาคุณภาพการทำงานอย่างต่อเนื่องทุกปี จะทำให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างเครือข่ายการทำงานแบบบูรณาการ การทำงานจากทุกภาคส่วนได้สำเร็จ จนกลายเป็นมาตรฐานในการทำงาน ขององค์กรต่อไป สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงจำเป็นต้องวางแผนและดำเนินการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งได้รับความเห็นชอบ จากคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560 และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้เป็นกรอบแนวทาง

ในการพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อรายงานผลการประเมินให้สาธารณชน
รับรู้และเข้าใจ โดยต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการประเมินจาก
หน่วยงานด้านการศึกษาทุกสังกัด เพื่อให้ผลการประเมินมีความชัดเจน
ถูกต้องตามหลักวิชาการ และตอบสนองความต้องการของสังคม
ได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอการเสริมสร้างความร่วมมือและการสื่อสาร
อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ
เชิงนโยบายในการปฏิบัติตามอนุสัญญา
มินามาตะว่าด้วยปรอท

ธีราพร วิริวุฒิกกร
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย
กรมควบคุมมลพิษ

1. ความเป็นมา

1.1 อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท ได้ถือกำเนิดขึ้นตามมติคณะมนตรีประศาสน์การของหน่วยงานสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ ในคราวการประชุมสมัยที่ 25 เนื่องจากผลการประเมินพบว่า ปรอทมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชากรโลก ดังนั้นอนุสัญญา จึงได้รับการจัดทำขึ้น โดยมีสาระสำคัญมุ่งเน้นการควบคุมลด และเลิก สำหรับการผลิต การนำเข้าและส่งออก การใช้ การปลดปล่อยปรอทจากแหล่งกำเนิดที่เป็นปัญหาสำคัญระดับโลก โดยมีประเทศร่วมลงนาม 128 ประเทศ ปัจจุบันมีภาคีสมาชิกจำนวน 71 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย (ข้อมูลเมื่อ 25 กรกฎาคม 2560) ซึ่งรัฐบาลไทย ตระหนักถึงปัญหาพิษภัยของปรอทและสารประกอบปรอท ได้ตัดสินใจเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญา ในคราวการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2560 โดยได้ยื่นภาคยานุวัติสารต่อผู้เก็บรักษา

(เลขาธิการสหประชาชาติ) เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2560 ทำให้เป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญา ลำดับที่ 66 ของโลก ทั้งนี้ อนุสัญญาฯ จะมีผลบังคับใช้ในประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน 2560 เป็นต้นไป ซึ่งจะมีผลทำให้ประเทศไทยมีความเข้มแข็งทั้งด้านเทคนิควิชาการและกฎระเบียบต่างๆ ในการบริหารจัดการปรอทและสารประกอบปรอทตลอดวงจรชีวิต ตั้งแต่ การนำเข้า การเก็บกัก การผลิตเป็นผลิตภัณฑ์หรือการใช้เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาในกระบวนการผลิต จนกระทั่งกลายเป็นของเสียหรือปลดปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนปรอทและสารประกอบปรอทอีกด้วย

1.2 ในการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามอนุสัญญา ดังกล่าว คณะรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ ปฏิบัติหน้าที่ศูนย์ประสานงานอนุสัญญาฯ และในการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ กระทรวงทรัพยากรฯ โดยกรมฯ ได้เสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการฯ เป็นประธานอนุกรรมการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิ รวม ท่าน ร่วมเป็นอนุกรรมการ โดยสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย สังกัดกรมฯ ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของอนุกรรมการ คณะอนุกรรมการฯ มีการประชุมประมาณ 3-4 ครั้งต่อปี รวมทั้งที่ผ่านมา กรมฯ มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และสัมมนา เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับอนุสัญญาฯ ประมาณ 2-3 ครั้งต่อปี และมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ

การเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญา เมื่อปี 2556 จำนวน 3 ครั้ง ซึ่งกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ประกอบการและภาคประชาสังคมที่ได้รับทราบเกี่ยวกับอนุสัญญาฯ ยังมีจำนวนจำกัด

1.3 ดังนั้นการจะปฏิบัติตามพันธกรณีได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ควรต้องมีการเพิ่มจัดทำสื่อต่างๆ และเพิ่มช่องทางการสื่อสารและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐด้วยตนเองและระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อสร้างความตระหนักในมลพิษของสารปรอทและสารประกอบปรอท พันธกรณีและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาฯ รวมทั้งการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ และการสร้างระบบการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ เพื่อให้การปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ครบถ้วนและบรรลุในแต่ละเป้าหมายของอนุสัญญาฯ สำหรับอนาคตของสังคมไทยที่ปราศจากปรอทและสารประกอบปรอท

2. เป้าหมาย

“สังคมไทยที่ปราศจากปรอทและสารประกอบปรอท”

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อสร้างความตระหนักในมลพิษของสารปรอทและสารประกอบปรอท พันธกรณีและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาฯ

3.2 เพื่อให้มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ

3.3 เพื่อให้มีการสร้างระบบการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ที่เข้มแข็ง

4. มาตรการการดำเนินงาน

4.1 การจัดทำสื่อและสร้างช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ระหว่างภาคส่วนต่างๆ

4.1.1 การสร้าง Platform การติดต่อสื่อสาร เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยใช้ social media ก่อนอนุสัญญามีผลบังคับใช้

4.1.2 การสื่อสารเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้ประกอบการ ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงและประชาชนทั่วไปไปรับทราบเพื่อการเตรียม ความพร้อมและขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ก่อนระยะเวลาที่กม. จะใช้บังคับ

4.2 การบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ

4.2.1 การสร้างทีมงานเฉพาะกิจ (Adhoc Team) ในแต่ละเรื่อง ภายใต้กลไกคณะอนุกรรมการฯ เช่น เรื่องกฎหมาย เรื่องการจัดการของเสียปรอท เรื่องการปลดปล่อยปรอทสู่อากาศ เรื่องการรื้อแท่นขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ฯลฯ ก่อนอนุสัญญาฯ มีผลใช้บังคับ

4.2.2 การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่าง ประเทศ อย่างต่อเนื่อง

4.3 การสร้างระบบการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ

4.3.1 การจัดประชุมทีมงานเฉพาะกิจ เพื่อตัดสินใจ
ในแต่ละเรื่อง

4.3.2 การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ในแต่ละเรื่อง ปี 2561

4.3.3 การสอบถามความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ปี 2561

5.3.4 การรวบรวมความเห็นจากทีมงานเฉพาะกิจ
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาพิจารณาโดยกลไก
คณะอนุกรรมการฯ ตามกำหนดเวลาการบังคับใช้แต่ละหัวข้อเรื่อง

5.3.5 การจัดประชุมคณะอนุกรรมการฯ อย่างน้อย
4 ครั้งต่อปี

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

5.1 มี Platform การติดต่อสื่อสาร เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนข้อมูล
(Baseline = 0 Target = 1)

5.2 มีการจัดตั้งทีมงานเฉพาะกิจ (Adhoc Team) ในแต่ละ
เรื่องเพิ่มขึ้น (Baseline = 1 Target > 1)

5.3 รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้อง เช่น รายงานการประชุม
คณะทำงานเฉพาะกิจ (Baseline = 0 ครั้ง Target > 3 ครั้งต่อเรื่อง)
รายงานการประชุมรับฟังความคิดเห็น (Baseline = 0 ครั้ง Target > 1
ครั้งต่อเรื่อง) รายงานการประชุมคณะอนุกรรมการฯ (Baseline = 4
ครั้งต่อปี Target \geq 4 ครั้งต่อปี)

5.4 ข้อมูลความเห็นจากทีมงานเฉพาะกิจ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่อง เพื่อเสนอคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาตัดสินใจ (Baseline = 0 Target \geq 4)

6. งบประมาณ

งบประมาณประจำปีของสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ ในการดำเนินงานศูนย์ประสานงาน อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท

การพัฒนาระบบการสื่อสารภายใน เพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายองค์กร 4.0

นัยนา ใช้เทียมวงศ์

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย

1. Background

กระทรวงสาธารณสุขได้ทบทวนจุดยืน วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ค่านิยม และยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นกรอบและทิศทางการทำงานของกระทรวงสาธารณสุขของประเทศในอนาคต และกำหนดยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาความเป็นเลิศ 4 ด้าน (4 Excellence) คือ 1) Prevention & Promotion Excellence (ส่งเสริมสุขภาพและความป้องกันโรคเป็นเลิศ) 2) Service Excellence (บริการเป็นเลิศ) 3) People Excellence (บุคลากรเป็นเลิศ) และ 4) Governance Excellence (บริหารจัดการเป็นเลิศ) ภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) ที่เชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี โดยมีเป้าหมาย (Intention) ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืนและค่านิยม (Core value) MOPH : Mastery , Originality , People-Centered Approach, Humility เพื่อขับเคลื่อนทุกหน่วยงานไปสู่เป้าหมาย โดยนำกรอบแนวคิดประเทศไทย 4.0" สร้างเศรษฐกิจใหม่ ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs by 2030) ประเด็นปฏิรูปคณะรักษา

ความสงบแห่งชาติ 11 ด้าน นโยบายรัฐบาล 10 ข้อ (นายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2559 ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) การบูรณาการระดับชาติ การปฏิรูปประเทศไทยด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มากำหนดนโยบายทิศทาง เป้าหมาย ยุทธศาสตร์และวางแผนในระยะยาว ในด้านสาธารณสุข

จากการตั้งเป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุขเพื่อเป็น องค์กร 4.0 ทำให้ทุกหน่วยงานภายในกระทรวง ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การจัดการทรัพยากรบุคคล เพื่อให้องค์กรสามารถเติบโตในบริบทใหม่ ได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว มีความสำคัญที่จะทำให้บุคลากรในองค์กรต้องรับทราบข้อมูล การเปลี่ยนแปลง เพื่อการเรียนรู้ และเตรียมการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ แต่ปัจจุบันยังมี **ปัญหาด้านการสื่อสารข้อมูล การรับรู้ข้อมูลและความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงองค์กรของบุคลากร**ภายในหน่วยงาน ขณะเดียวกันก็มีการกำหนดนโยบาย และมอบหมายให้หน่วยงานในองค์กรดำเนินการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งที่บุคลากรยังไม่มีความเข้าใจที่ชัดเจน ในการดำเนินงาน และปฏิบัติงานเพื่อการมุ่งสู่เป้าหมายองค์กร 4.0

2. Cause Analysis

“การสื่อสาร”¹ เป็นกลยุทธ์หรือกระบวนการหรือเครื่องมือที่มีความสำคัญที่สุดต่อองค์กรในการบริหารที่จะทำให้งานขององค์กร

ดำเนินต่อไปและช่วยในการประสานงานของหน่วยงาน ในแง่ของ การบริหารองค์กรการสื่อสารทำให้เกิดความหมาย และนำไปสู่การรับรู้ เรียนรู้ ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันของบุคลากรทั่วทั้งองค์กร ตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงระดับปฏิบัติการ ทำให้สามารถกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ร่วมกันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และจะต้องนำมาใช้ให้สอดคล้องกับพื้นฐานขององค์กรทั้งใน ด้านโครงสร้าง ระบบการบริหาร ทัศนคติ และค่านิยม รวมทั้ง วัฒนธรรมของบุคลากรในองค์กรจึงจะทำให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีทิศทาง ลักษณะของการสื่อสารในองค์กร อาจพิจารณาในฐานะที่เป็นระบบรวม คือ การใช้การสื่อสารติดตาม รายงานและวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ วัตถุประสงค์ขององค์กร รวมทั้งการติดต่อกับองค์กรอื่นๆ ในฐานะ ที่เป็นระบบย่อยการสื่อสารเป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่ม การฝึกอบรมการสร้างบรรยากาศการทำงาน การควบคุมสั่งงานและ การสร้างความพอใจในฐานะที่เป็นระบบเฉพาะบุคคลอาจพิจารณา การสื่อสารในแง่ของพฤติกรรมทางการสื่อสารในเรื่องต่างๆ เช่น การร่วม ประชุมการเขียนคู่มือ การร่างจดหมาย การพูดคุยในกลุ่มคนที่ทำงาน ด้วยกัน และการโต้แย้ง เป็นต้น

การสื่อสารในองค์กรจึงต้องกระทำเพื่อหาข้อมูลที่จำเป็นต่อผู้รู้ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา โดยต้องเป็นข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหาร และใช้เป็นแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในองค์กรและกับบุคคลและสถาบันอื่น

ที่อยู่นอกองค์กรด้วย ดังนั้น การสื่อสารจึงมีบทบาทสำคัญที่ทำให้หน้าที่ต่างๆ ในองค์กรดำเนินการต่อเนื่องกันและเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน้าที่ต่างๆ ภายในองค์กร การสื่อสารในองค์กรจะมีลักษณะเป็นกระบวนการ (*process*) อย่างหนึ่ง² ซึ่งเป็นการผ่านข้อมูลข่าวสารและความเข้าใจเพื่อที่จะให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ กระบวนการสื่อสารจะมีประสิทธิภาพได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ของส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ผู้ส่งข้อมูลข่าวสาร (*sender*) ผู้รับข้อมูลข่าวสาร (*receiver*) ช่องทางการสื่อสาร (*communication channel*) และสัญลักษณ์ต่างๆ (*symbols*) นอกจากนี้การสื่อสารจำเป็นจะต้องเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เมื่อบุคคลมีความแตกต่างกันการสื่อสารที่ดีจะต้องใช้ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีควบคู่กันไปด้วยจึงจะทำให้การสื่อสารนั้นประสบผลสำเร็จ³

3. Current situation

การสื่อสารข้อมูลการเปลี่ยนแปลงองค์กรที่ไม่ครอบคลุมทั่วถึง ทั้งการสื่อสารที่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการ การสื่อสารจากบนลงล่าง และการสื่อสารในระนาบเดียวกัน ทำให้บุคลากรไม่ได้รับข้อมูลที่ชัดเจน ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและการมุ่งเป้าขององค์กร ทำให้บุคลากรไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ และไม่สามารถนำข้อมูลไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. Goals

- พัฒนารูปแบบ/ระบบการสื่อสารข้อมูลการเปลี่ยนแปลง (นโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางการดำเนินงาน) ภายในองค์กร เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ขององค์กร
- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในองค์กร ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายองค์กร 4.0

5. Implementation and Future plan

5.1 โครงการพัฒนาระบบการสื่อสารข้อมูลการเปลี่ยนแปลง ภายในองค์กร (Internal Communication Development Project) โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานด้านการสื่อสารโดยมีหน่วยงานหลัก ด้านการสื่อสารเป็นผู้ขับเคลื่อน และมีบุคลากรตัวแทนหน่วยงานต่างๆ เข้าร่วม จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) โดยในแผนปฏิบัติการ ต้องมีการกำหนดช่วงระยะเวลาที่ชัดเจน และครอบคลุมเรื่องราว ต่างๆ ดังนี้

- กำหนดแผนการปฏิบัติงาน ระยะเวลา และขั้นตอน การดำเนินงานที่ชัดเจน
- พัฒนา-ปรับปรุงระบบ/ช่องทางการสื่อสารข้อมูล ภายในหน่วยงาน
- ทบทวน/ปรับปรุง/พัฒนารูปแบบสื่อประเภทต่างๆ และช่องทาง (ออนไลน์ และออฟไลน์) การสื่อสารข้อมูลการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับให้เหมาะสม และเข้าใจได้ง่าย

- จัดทำแผนการติดตามประเมินผลระบบการสื่อสาร
ที่มีการปรับปรุงและพัฒนาขึ้น

ระยะเวลาดำเนินการ : กันยายน 2560 – สิงหาคม 2561

ผู้รับผิดชอบ : หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการสื่อสารภายในองค์กร
และหน่วยงานด้านบริหารยุทธศาสตร์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : ระบบการสื่อสารภายในองค์กรได้รับการพัฒนา
และมีการสื่อสารข้อมูลการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพให้กับ
บุคลากรในองค์กร

5.2 โครงการการพัฒนาบุคลากรด้านการสื่อสาร (Personnel
Communication Development Project) โดยการจัดการอบรม
ให้ความรู้ด้านเทคนิคการสื่อสารข้อมูลที่เหมาะสม

- คัดเลือกบุคลากรที่เป็นผู้แทนการสื่อสารข้อมูล
การเปลี่ยนแปลงองค์กรจากหน่วยงานต่างๆ

- จัดอบรมหลักสูตรบุคลากรกลยุทธ์การสื่อสาร
และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับเทคนิค/แนวทางการสื่อสาร เพื่อนำมาปรับใช้ในสื่อสารข้อมูล
การเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับ
บุคลากรอื่นในองค์กรได้

- ประเมินผลการฝึกอบรม/การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ระยะเวลาดำเนินการ : กันยายน 2560 – สิงหาคม 2561

ผู้รับผิดชอบ : หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการสื่อสารภายในองค์กร
และหน่วยงานด้านบริหารยุทธศาสตร์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ : บุคลากรในหน่วยงานที่ได้รับการอบรม/ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ความเข้าใจด้านเทคนิคการสื่อสาร และสามารถสื่อสารข้อมูลการเปลี่ยนแปลงให้กับบุคลากรในองค์กรได้

6. Check results and impact

การสื่อสารที่ดีเป็นกลยุทธ์ที่จะสามารถกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและเกิดผลสำเร็จแก่องค์กร การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่สุด คือ การสื่อสารที่เข้าใจง่าย ใช้วิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการกระตุ้นพลังในการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในองค์กรเพื่อให้สามารถร่วมกันนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างสูงสุด การประเมินผลการดำเนินงานและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาระบบการสื่อสารทำได้ดังนี้

6.1 ประเมินผลโครงการพัฒนาระบบการสื่อสารข้อมูลการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร ทั้งด้านการจัดการระบบการสื่อสาร ช่องทางการสื่อสาร รูปแบบสื่อต่างๆ และการติดตามผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ (follow-up and feedback) เป็นวิธีการที่ใช้ในการตรวจสอบความเข้าใจของข้อมูลที่สื่อสาร หรือหากเป็นการใช้เอกสารติดตามผล และข้อมูลย้อนกลับอาจตรวจสอบได้จากการโต้ตอบ การแสดงออกของผู้รับสารจะทำให้เราทราบว่า การสื่อสารมีความถูกต้องเพียงไร

6.2 ประเมินผลโครงการการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการสื่อสาร โดยประเมินผลการฝึกอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารของผู้ที่ได้รับการอบรม และผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเปลี่ยนแปลงจากผู้ผ่านการอบรมในแต่ละองค์กร

References

- ¹เสนาะ ตีเยาว์. (2538). การสื่อสารในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ²ระวีวรรณ ประกอบผล. (2540). “องค์ประกอบและกระบวนการของการสื่อสาร” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา หลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 1 – 8. หน้า 134 – 140. พิมพ์ครั้งที่ 13. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- ³วิโรจน์ โสวัณณะ. (2545). คู่มือสู่ความสำเร็จอันไร้ขอบเขต. กรุงเทพฯ : สำนักงานนิตยสารโลกทิพย์.

งานเข้าเป้า เรา (นักกฎหมายกฤษฎีกา) มีสุข

นิภาพรรณ แสงอินทร์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.) เป็นหน่วยงานระดับกรมในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีที่มีหัวหน้าส่วนส่วนราชการคือเลขาธิการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมายการใช้กฎหมายและการพัฒนากฎหมายให้ถูกต้อง สร้างความเป็นธรรมและส่งเสริมการพัฒนาประเทศและประโยชน์สุขของประชาชน ตลอดจนพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย² โดยมีวิสัยทัศน์และค่านิยมองค์กร³ ดังนี้

วิสัยทัศน์

“ดำรงไว้ซึ่งความเป็นองค์กลางทางกฎหมายของประเทศ มีอิสระทางวิชาการ และได้รับการยอมรับเชื่อถือในการจัดทำกฎหมาย ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายโดยถูกต้องตามหลักนิติธรรม”

ค่านิยมองค์กร

“มุ่งมั่น สร้างสรรค์ กฎหมายไทยให้มีคุณภาพ”

² ข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2556

³ รายงานประจำปี 2558 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หน้า 28

สกค. มีบุคลากรส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ ณ วันที่ 17 กรกฎาคม 2560 มีข้าราชการทั้งสิ้น จำนวน 344 คน โดยแยกเป็นสายงานกฎหมายจำนวน 238 คน และสายงานสนับสนุนจำนวน 106 คน⁴

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ สกค. มีผลงานตามนโยบายยุทธศาสตร์อันนำไปสู่ประโยชน์ต่อประชาชนอันเป็นเป้าหมายสูงสุดแต่ก็ต้องถูกต้องตามหลักนิติธรรม

2. การที่ สกค. จะบรรลุเป้าหมายได้ มีนักกฎหมายกฤษฎีกาเป็นทุนหรือทรัพยากรที่สำคัญที่สุด โดยจะต้องมีนักกฎหมายกฤษฎีกาที่มีสมรรถนะ ขวัญ กำลังใจ และมีแรงจูงใจในการทำงาน

สถานการณ์

1. ภารกิจของ สกค. ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2556 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมล่าสุดโดยกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ได้แบ่งส่วนราชการออกเป็น สำนักงานเลขาธิการ และกองที่มีภารกิจด้านเกี่ยวกับกฎหมายอีก 14 กอง ซึ่งในจำนวนกองดังกล่าว ก็แยกลักษณะภารกิจได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

⁴ ข้อมูล ณ วันที่ 17 กรกฎาคม 2560 จากส่วนการเจ้าหน้าที่ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(ก) กองกฎหมายตามความเชี่ยวชาญในกฎหมายด้านต่างๆ จำนวน 8 กอง⁵ ซึ่งมีภารกิจหลักเช่นเดียวกันทุกกองในการจัดทำร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายในความรับผิดชอบ และให้ความเห็นทางกฎหมายแก่หน่วยงานของรัฐ หรือตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายในความรับผิดชอบ เช่น กองกฎหมายกระบวนการยุติธรรม กองกฎหมายการศึกษาและวัฒนธรรม เป็นต้น

(ข) ส่วนราชการอีก 6 กอง⁶ มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย แต่มีภารกิจหลักแตกต่างไปจากกองกฎหมายตาม (ก) ในด้านต่างๆ

⁵ ข้อ 3 ให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(2) กองกฎหมายกระบวนการยุติธรรม

(3) กองกฎหมายการเงินการคลัง

(4) กองกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน

(5) กองกฎหมายการพาณิชย์และอุตสาหกรรม

(6) กองกฎหมายการศึกษาและวัฒนธรรม

ฯลฯ

(8) กองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(9) กองกฎหมายเทคโนโลยีและการคมนาคม

ฯลฯ

(12) กองกฎหมายสวัสดิการสังคม

ฯลฯ

⁶ ข้อ 3 ให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ สคก. ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการกับประชาชน หรือหน่วยงานภายนอก อันได้แก่ การดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิชาการ ของสำนักงาน การจัดทำฐานข้อมูลกฎหมาย การดำเนินการเกี่ยวกับ กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกฎหมายว่าด้วย ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ การดำเนินการเกี่ยวกับงานแปล และงานกฎหมายต่างประเทศ การตรวจสอบและวิเคราะห์กฎหมาย เพื่อกำหนดรูปแบบให้เป็นมาตรฐานกลาง การประสานงานด้าน การนิติบัญญัติ การวิจัยและพัฒนากฎหมาย รวมทั้งการฝึกอบรม บุคลากรทางกฎหมาย

2. จากลักษณะงานของสายงานนักกฎหมายที่มีความ แตกต่างกัน แต่ก็ยังไม่มี ความชัดเจนในการหมุนเวียนงานของบุคลากร ในกลุ่มของกองกฎหมาย 8 กอง ซึ่งก็ยังสามารถแบ่งตามเนื้อหาของ กฎหมายได้เป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้เป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มกฎหมายบริหาร ราชการแผ่นดิน กลุ่มกฎหมายเศรษฐกิจ กลุ่มกฎหมายสังคม และกลุ่ม

(7) กองกฎหมายต่างประเทศ

ฯลฯ

ฯลฯ

(10) กองกฎหมายไทย

(11) กองกฎหมายปกครอง

ฯลฯ

ฯลฯ

(13) กองพัฒนากฎหมาย

(14) กองหลักนิติบัญญัติ

(15) สถาบันพัฒนานักกฎหมายมหาชน

กฎหมายทรัพยากรธรรมชาติ หรือว่าในระหว่างบุคลากรของกองกฎหมายทั้ง 8 กับกองอีก 6 กองที่มีภารกิจกฎหมายแตกต่างกันไป

3. ในสายงานนักกฎหมาย ก็ยังมีประเภทของบุคลากรที่แตกต่างกันคือวิชาการ และอำนวยการ บุคลากรก็จะมีเส้นทางเริ่มต้นจากประเภทวิชาการที่จากนักกฎหมายกฤษฎีการะดับปฏิบัติการชำนาญการ ไปจนถึงชำนาญการพิเศษ ซึ่งในระดับชำนาญการพิเศษ ก็จะมีผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายอีกกองละสองถึงสามคนด้วย หลังจากนั้นแล้ว เส้นทางของบุคลากรทางวิชาการ ก็จะมีนักกฎหมายกฤษฎีกาในระดับเชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิ ส่วนอีกเส้นทางก็จะเป็นอำนวยการที่เป็นผู้อำนวยการกอง ที่เป็นตำแหน่งอำนวยการเฉพาะด้าน (นิติการ) ในระดับอำนวยการต้นและอำนวยการสูงต่อไป ซึ่งอาจก้าวหน้าไปสู่การเป็นประเภทบริหารต่อไป แต่ในช่วงต้น บุคลากรยังไม่ชัดเจนในเส้นทางความก้าวหน้าเพื่อเตรียมตัวก่อนที่จะแยกเป็นวิชาการในระดับเชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิและอำนวยการรวมทั้งบริหาร ซึ่งมีลักษณะงาน ทัศนคติและประสบการณ์ของแต่ละประเภทแตกต่างกัน

4. จากรายงานเบื้องต้นผลการสำรวจความผูกพันของบุคลากรภาครัฐ⁷ ของ สคก. ที่ดำเนินการสำรวจโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ระหว่างวันที่

⁷ หนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ที่ นร 1205.3/904 ลงวันที่ 29 มิถุนายน 2560 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

8-26 พฤษภาคม 2560 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้ส่วนราชการได้ทราบถึงระดับความผูกพันในภาพรวม ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของความผูกพัน และความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ (1) บุคลากร สคก. มีระดับความผูกพันต่อหน่วยงานในระดับปานกลางคือ อยู่ที่ร้อยละ 70.96 (2) ในส่วนขององค์ประกอบต่อความผูกพันบุคลากร (ก) มีความเชื่อมั่นในทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่สังกัด (Trust) สูงสุดในระดับค่อนข้างจริงอยู่ที่ร้อยละ 52.45 และในระดับจริงอย่างที่สุดร้อยละ 29.41 (ข) มีความกระตือรือร้นในการทำงาน (Alertness) สูงสุดในระดับค่อนข้างจริงอยู่ที่ร้อยละ 36.27 ระดับจริงและไม่จริงพอๆ กัน ร้อยละ 28.92 และระดับจริงอย่างที่สุด ร้อยละ 20.10 และ (ค) มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหน่วยงานทั้งการปฏิบัติงานและกิจกรรมอื่นๆ (Participation) สูงสุดในระดับค่อนข้างจริงอยู่ที่ร้อยละ 46.08 และระดับจริงอย่างที่สุด ร้อยละ 26.96 และ (3) ในส่วนของความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงบุคลากรของ สคก. (ก) ได้พยายามปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สูงสุดอยู่ที่ระดับค่อนข้างจริง อยู่ที่ร้อยละ 47.55 และระดับจริงอย่างที่สุด ร้อยละ 39.22 และ (ข) พร้อมสนับสนุนหน่วยงานในทุกด้านเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แม้ว่าจะมีภาระงานที่มากกว่าเดิม สูงสุดอยู่ที่ระดับค่อนข้างจริง อยู่ที่ร้อยละ 44.12 และระดับจริงอย่างที่สุด ร้อยละ 41.67

จากผลการสำรวจจะเห็นได้ว่า บุคลากรของ สคก. มีความผูกพันต่อองค์กรในระดับปานกลาง มีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง

ทั้งในด้านการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นและการสนับสนุนหน่วยงาน เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงแม้ว่าจะมีภาระงานมากขึ้น รวมทั้งมีความเชื่อมั่นในทิศทางขององค์กรและเข้าร่วมในกิจกรรม แต่มีความกระตือรือร้นในการทำงานในระดับที่ต่ำกว่าผลการสำรวจด้านอื่น

ปัญหา

จากสถานการณ์ดังกล่าวมาข้างต้นในเรื่องของลักษณะงานของสายงานกฎหมายที่แตกต่างกัน การหมุนเวียนเปลี่ยนงาน เส้นทางของการทำงาน และผลการสำรวจความผูกพันต่อองค์กรที่มีพร้อมต่อภารกิจของ สคก. แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้มีภารกิจมากขึ้น แต่ก็มีความกระตือรือร้นต่ำกว่าด้านอื่นๆ เมื่อวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่า สคก. จะปฏิบัติภารกิจให้บรรลุตามเป้าหมายตามที่ได้เคยปฏิบัติอยู่แล้วรวมทั้งภารกิจต่างๆ ที่จะเพิ่มขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปตามยุทธศาสตร์ต่างๆ ของรัฐบาล ก็มีบุคลากรสายกฎหมายคือ นักกฎหมายกฤษฎีกาเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการไปสู่เป้าหมาย นอกเหนือไปจากปัจจัยทางด้านกายภาพด้านอุปกรณ์ ข้อมูล อาคารสถานที่ ซึ่งจากข้อมูลงบประมาณค่าใช้จ่ายของ สคก. ค่าใช้จ่ายบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 55.01 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด⁸ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ยืนยันได้ถึงความสำคัญของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานของ สคก. จึงเห็นว่ามีปัญหาที่สมควรได้รับการแก้ไขดังนี้

1. จากลักษณะงานที่แตกต่างกันของบุคลากรสายกฎหมายในกองกฎหมายทั้ง 8 และกองอื่นๆ อีก 6 แต่เกณฑ์การประเมิน

⁸ รายงานประจำปี 2558 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หน้า 82

เลื่อนชั้นของนักกฎหมายกฤษฎีกาที่จะทำให้ได้รับเงินเพิ่มค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ไม่สอดคล้องกับลักษณะงานทั้งหมดของทั้งสองกลุ่ม กล่าวคือ เกณฑ์ของการประเมินเลื่อนชั้นของนักกฎหมายกฤษฎีกาจะสอดคล้องกับลักษณะงานของกองกฎหมายแต่ไม่สอดคล้องกับงานของกองอื่นๆ ถึงแม้ว่าจะมีการเกลี้ยงานกฎหมายให้บุคลากรในกองเหล่านั้นบ้าง ก็ยังไม่ทำให้มีปริมาณและคุณภาพงานพอที่จะประเมินได้เมื่อเทียบกับในกองกฎหมาย

2. เมื่อไม่มีการหมุนเวียนงานอย่างสม่ำเสมอก็อาจทำให้บุคลากรสายกฎหมายในกองอีก 6 กองไม่มีโอกาสได้ฝึกฝนงานในกองกฎหมายที่เป็นภารกิจหลักส่วนหนึ่งของ สคก. และขาดโอกาสในการมีผลงานเพื่อประเมินเลื่อนชั้นนักกฎหมายได้ นอกจากนี้ยังอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายไม่กระตือรือร้นในการทำงานเพราะทำงานในลักษณะใดลักษณะหนึ่งถึงแม้จะมีความท้าทายและใช้ความสามารถแต่หากนานเกินไปก็ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายได้ แม้แต่ในกองกฎหมายทั้ง 8 กอง ก็อาจเกิดความเบื่อหน่ายไม่กระตือรือร้นในการทำงานขึ้นได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาความเหนื่อยล้า ประสิทธิภาพในการทำงานลดลงได้ ถึงแม้ว่าบุคลากรจะมีความผูกพันต่อหน่วยงานและมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงไปกับภารกิจของหน่วยงานก็ตาม

3. แนวทางของเส้นทางในการทำงานที่ไม่ชัดเจน ว่ามีเส้นทางใด หากจะไปเป็นเติบโตในไปเป็นประเภทอำนวยการควรจะได้เรียนรู้ ฝึกฝน ทักษะ หรืออบรมด้านใด หรือเป็นประเภทวิชาการ จะสร้างความชำนาญเฉพาะด้านอย่างไร จึงอาจเป็นปัญหาในการขาด

แรงจูงใจในการทำงาน และสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสมในเส้นทางของการทำงานที่เหมาะสม

แนวทางแก้ไข

1. แก้ไขหลักเกณฑ์การประเมินเลื่อนขั้นนักกฎหมาย กฤษฎีกาให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะงานที่แตกต่างกันในกองกฎหมายและกองอื่นๆ

2. จะต้องมึเส้นทางสังสมประสบการณ์และผลงาน (Career Path) ที่ชัดเจน ทั้งในประเภทวิชาการและอำนวยการ ว่าจะต้องระยะเวลาเท่าใด มีประสบการณ์การทำงานในกองใดบ้างมีความสามารถสมรรถนะในทางใด มีการสร้างและสะสมองค์ความรู้ มีกลไกการแสดง ความจำนงเลือกเส้นทาง เพื่อให้มีบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม และกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อปฏิบัติภารกิจของ สศค. ให้บรรลุผล

จากการฝึกอบรมและศึกษาดูงานที่ประเทศญี่ปุ่น พบว่า องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนได้ใช้กลไกของเส้นทางสังสมประสบการณ์ และผลงานเพื่อให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและตั้งใจในการทำงาน เนื่องจากมีความชัดเจนของเส้นทางในการทำงาน อันได้แก่ National Personnel Authority ที่เป็นหน่วยงานบริหารงานบุคคลภาครัฐของญี่ปุ่น ที่ใช้แนวทาง late promotion for motivation กล่าวคือ การกำหนด ระยะเวลาที่เข้าสู่ตำแหน่งบริหารเมื่อมีระยะเวลาทำงานสูง อันจะมี ระยะเวลาอยู่ในตำแหน่งนั้นไม่นาน ก็จะมีผู้บริหารรุ่นใหม่ขึ้นมาแทน นอกจากนี้ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งบริหารก็ต้องมีประสบการณ์ การทำงานในหน่วยงานอื่นมาก่อนอีกด้วย ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะทำให้

บุคลากรส่วนใหญ่มีความตั้งใจกระตือรือร้นในการทำงานอยู่เสมอ เป็นเวลานานเพราะว่ามีโอกาสมากที่จะได้เป็นผู้บริหาร และจะต้องมีความรู้ความสามารถอยู่เสมอและพร้อมที่จะเรียนรู้งานในหน่วยงานอื่นๆ ด้วย ส่วนในบริษัทเอกชนคือ Mitsubishi Group ซึ่งมีกลุ่มธุรกิจที่แตกต่างหลากหลายมากทั้งในและต่างประเทศ ขั้นตอนการดำรงตำแหน่งในธุรกิจต่างๆ และในต่างประเทศเป็นแนวทางในการที่ทำงาน บุคลากรจะต้องศึกษาเรียนรู้อยู่ตลอดและไม่เบื่อหน่ายในการที่อยู่เ็นองค์กรเพราะจะมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการทำงานอยู่เสมอ

3. การหมุนเวียนงานควรกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางสั่งสมประสบการณ์และผลงาน ซึ่งจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องว่า เส้นทางของบุคลากรประเภทวิชาการจะต้องหมุนเวียนในกลุ่มกองกฎหมายทั้ง 8 ซึ่งมีกลุ่มย่อยอีก 4 กลุ่ม ตามลักษณะของกฎหมาย หรือในระหว่างกองอื่นๆ อีก 6 หรือว่าเฉพาะผู้ที่ประสงค์จะเป็นบุคลากรประเภทอำนวยการต้องมีประสบการณ์ทำงานจากกองทั้ง 8 และกองอื่นๆ ด้วย หรือว่าเมื่อภารกิจส่วนใหญ่ของ สคก. อยู่ที่กองกฎหมายทั้ง 8 ก็จะต้องกำหนดให้มีการหมุนเวียนมาทำงานในกองเหล่านี้เพื่อเรียนรู้ภารกิจหลักของ สคก. นอกจากนี้ก็จะมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าระยะเวลาควรเป็นเมื่อไร มีการเหลื่อมเวลาในการหมุนเวียนเพื่อไม่ให้ภารกิจของ สคก. หยุดชะงักหรือไม่ ซึ่งเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปในการกำหนดกฎเกณฑ์เหล่านี้

แผนการปฏิบัติงาน

1. ในการที่ทำให้แนวทางการแก้ไขปัญหามีผลในการทางปฏิบัติ ก็จะต้องเริ่มต้นจากการสื่อสาร (Communication) กับบุคลากรสายกฎหมายว่า มีปัญหาที่คับข้องใจในการทำงานประการใดบ้าง มีแนวทางใดจะแก้ไขปัญหานั้นได้บ้าง หากจะทำเส้นทางสั่งสมประสบการณ์และผลงานและการหมุนเวียนเปลี่ยนงาน หรือแก้ไขหลักเกณฑ์การประเมินเลื่อนขั้นนักกฎหมายกฤษฎีกาจะเป็นแนวทางที่แก้ไขปัญหได้ไหม

2. ขอความร่วมมือ (Collaboration) จากบุคลากรสายกฎหมายในการช่วยกันยกร่าง เส้นทางสั่งสมประสบการณ์และผลงานและการหมุนเวียนเปลี่ยนงาน หรือแก้ไขหลักเกณฑ์การประเมินเลื่อนขั้นนักกฎหมายกฤษฎีกา โดยอาจให้แสดงความคิดเห็นในระบบข้อมูลของสำนักงานฯ กรอกแบบสอบถาม รวมทั้งร่วมกันดำเนินการในรูปแบบคณะทำงานกับหน่วยงานของ สคก. ที่รับผิดชอบโดยตรง

3. รายงานความคืบหน้าต่อผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจสั่งบรรจุ คือ เลขาธิการ และผู้บริหารในแต่ละขั้นตอน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ (Decision Making) ในการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

4. จัดทำเป็นกฎเกณฑ์ในสำนักงานฯ เพื่อความยั่งยืนของการเส้นทางสั่งสมประสบการณ์และผลงานและหมุนเวียนงาน และกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเลื่อนขั้นนักกฎหมายกฤษฎีกา ซึ่งลดความคับข้องใจและมีแรงจูงใจในการทำงาน สร้างองค์ความรู้อันเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับยุทธศาสตร์และนโยบายประเทศอันจะนำไปสู่ “งานเข้าเป้า และเรา (นักกฎหมายกฤษฎีกา) เป็นสุข”

ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านความปลอดภัยทางถนน
เพื่อการยกระดับคุณภาพการให้บริการขนส่งผู้โดยสาร :
ประเภทรถจักรยานยนต์รับจ้างโครงการ
“เสื่อก๊ก รัก (คน) ช้อน”

พิสิษฐ์ วงศ์เจริญธนา
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ผมมีโอกาสได้อ่านหนังสือเล่มหนึ่งซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองเพื่อความสำเร็จในการทำงาน มีอยู่ประโยคหนึ่ง ที่สร้างความประทับใจให้แก่ผมอย่างมาก ผู้เขียนหนังสือท่านนี้กล่าวไว้ว่า... “มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับการจัดการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานที่คนทำงานทุกคนควรรับฟัง คือ “หากเราไม่รู้ ให้ดูหลักสากลที่ผู้อื่นดำเนินการอยู่ (Based on the Universal Principle) หากเรามีแต่คิดว่ายังไม่ดีและอยากทำให้มันดีขึ้น ให้ดูแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อใช้เป็นเข็มทิศเสาะหาเส้นทางสู่ความสำเร็จที่แท้จริง” ฉันทัดฉันทัน การที่ สำนักงาน ก.พ. เล็งเห็นถึงความมุ่งมั่น ตั้งใจ และได้มอบโอกาสอันมีค่ายิ่งให้ผมมาเรียนรู้วัฒนธรรมทางความคิด วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ และวิทยาการใหม่ๆ ทั้งในภาคทฤษฎี และฝึกปฏิบัติจากการศึกษาดูงานภายในประเทศและต่างประเทศ ผ่านการฝึกอบรมครั้งนี้ ก็ถือเป็นแนวทางที่จะช่วยสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เปรียบได้กับเข็มทิศสู่เป้าหมาย ความสำเร็จได้เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอเชิงนโยบายชิ้นนี้ ถือเป็นผลผลิตที่เกิดจากการได้เก็บเกี่ยวสิ่งละอันพันละน้อยตลอดห้วงระยะเวลาที่ผมได้เข้าอบรมผมเขียนขึ้นเพราะต้องการสะท้อนแนวคิดและมุมมองจากการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องและประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมทุนรัฐบาล (ก.พ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ในหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะสำหรับข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ และนำมาประยุกต์ใช้กับภารกิจของส่วนราชการต้นสังกัด รวมทั้งเพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์หลักของการฝึกอบรม คือ การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานอันประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร (Communication) การประสานบูรณาการ (Collaboration) และการตัดสินใจ (Decision making) ในรูปแบบของบทความกึ่งวิชาการที่ภาครัฐสามารถผลักดันให้เป็นรูปธรรมและนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการให้บริการภาคขนส่งโดยสารแก่ประชาชนได้อย่างแท้จริง ภายใต้ชื่อโครงการ “เสื่อก๊ก รัก (คน) ซ้อน”

“เสื่อก๊ก รัก (คน) ซ้อน” ต้องการสื่อสารอะไร ? ต้องประสานกับใคร ? เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอย่างไร ?

เรามาหาคำตอบของเรื่องนี้กันครับ !

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2553 ได้เห็นชอบตามกรอบปฏิญญามอสโก (Moscow Declaration) ซึ่งถือเป็นพันธสัญญาที่ประเทศไทยได้ให้คำมั่นไว้ในเวทีโลกในคราวประชุมผู้บริหารระดับสูงเรื่อง "ความปลอดภัยทางถนน" (First Global Ministerial Conference

on Road Safety : Time for action) ณ กรุงมอสโก สหพันธรัฐรัสเซีย เมื่อวันที่ 19 – 20 พฤศจิกายน 2552 เพื่อพิจารณาหาหนทางป้องกันปัญหาจากอุบัติเหตุทางถนน ซึ่งเป็นปัญหาที่ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ เหตุเพราะในแต่ละปีทุกประเทศต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า ตลอดถึงทรัพย์สินมูลค่ามหาศาล ส่งผลกระทบต่อ สภาพเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิตของประชาชน โดยทุกประเทศที่เข้าร่วมประชุมได้ประกาศรับรองเจตนารมณ์ปฏิญญามอสโก พร้อมกำหนดให้ ปี ค.ศ. 2011–2020 (พ.ศ. 2554 -2563) เป็นทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน และเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ พร้อมทั้งให้กำหนดเป้าหมายลดการสูญเสียชีวิตในระดับที่ทำให้เหมาะสมกับปัญหาอุบัติเหตุทางถนนของแต่ละประเทศเมื่อสิ้นสุดทศวรรษ

ในส่วนของประเทศไทยนั้น ได้ปฏิบัติตามปฏิญญามอสโก ด้วยการกำหนดให้ “ปี พ.ศ. 2554-2563 เป็นทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน (Decade of Action for Road Safety)” เช่นกัน โดยมอบหมายให้ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน (ศปถ.) กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการและเป็นเจ้าภาพหลักในการบูรณาการจัดทำแผนปฏิบัติการทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนนซึ่งกำหนดเป้าหมายดำเนินการด้านความปลอดภัยทางถนนให้บรรลุเป้าประสงค์ตามพันธสัญญาที่ให้ไว้ต่อประชาคมโลก คือ การลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน ให้ต่ำกว่า 10 คนต่อประชากร

หนึ่งแสนคน ในปี พ.ศ. 2563 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ใช้รถใช้ถนน (Road users) ให้มีความปลอดภัยและตระหนักรู้เกี่ยวกับวินัยและกฎระเบียบจราจรมากขึ้น เพราะพฤติกรรมของผู้ขับขี่คือ ตัวแปรสำคัญที่สุดในการที่จะเพิ่มหรือลดปัญหาการจราจร

2. สถานการณ์ปัจจุบัน

2.1 สถิติที่น่าสนใจจากงานวิจัยด้านความปลอดภัยทางถนน (Road Safety) ที่องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ได้สำรวจพบว่า

➡ ตลอดหลายปีที่ผ่านมาอุบัติเหตุจราจรยังเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตของคนทั่วโลกปีละ 1 ล้านคน (เป็นสาเหตุอันดับที่ 2 รองจากการเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง) โดยมีผู้รอดชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน แต่กลับต้องบาดเจ็บหรือพิการอีกกว่า 10 ล้านคน

➡ สำหรับประเทศไทยเองนับว่าเป็นประเทศที่สูญเสียจากอุบัติเหตุจราจรมากที่สุดในโลก โดยอัตราการเสียชีวิตสูงถึงปีละ 25,000 คน ซึ่งหมายความว่าในแต่ละวันจะมีผู้เสียชีวิตเฉลี่ยวันละ 36-50 คน หรือชั่วโมงละ 2 คน โดย 1 ใน 3 ของอุบัติเหตุเกิดกับวัยรุ่นอายุ ระหว่าง 15-24 ปี สาเหตุจากการเมาสุรา หรือแข่งขันโดยใช้ความเร็วสูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องของพฤติกรรมขับขี่ที่ไม่เหมาะสม

2.2 นอกจากนี้ ยังมีสถิติที่น่าสนใจที่หน่วยงานในประเทศไทยได้ทำการสำรวจไว้ อาทิเช่น

๑ “จักรยานยนต์” คือ ยานพาหนะที่คนไทยใช้งานมากที่สุด จากสถิติของกระทรวงคมนาคมอยู่ที่ 20 ล้านคัน

๑ ข้อมูลจากกรมการขนส่งทางบก เมื่อปี พ.ศ. 2558 มีผู้มาลงทะเบียนจักรยานยนต์รับจ้าง (มอเตอร์ไซค์วิน) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 105,894 คน

๑ ผู้ใช้จักรยานยนต์ ถือเป็นกลุ่มที่มีอัตราการเสียชีวิตสูงสุดถึงร้อยละ 74 และสาเหตุของการเสียชีวิตเกิดจากการขับขี่ด้วยความเร็ว ถือเป็นสาเหตุอันดับ 1

ดังนั้น การสร้างจิตสำนึกการขับขี่ปลอดภัยให้เกิดขึ้นในบรรดาผู้ขับขี่ทุกคนจึงเป็นปราการที่สำคัญที่สุด ในการป้องกันอุบัติเหตุทางถนนที่มีสาเหตุจากพฤติกรรมเสี่ยงของตัวผู้ขับขี่เอง โดยเฉพาะผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์หรือคนขับมอเตอร์ไซค์ที่เรานิยมเรียกกันโดยทั่วไป

ข้อเสนอเชิงนโยบายชิ้นนี้ ต้องการที่จะช่วยลดปริมาณอุบัติเหตุทางถนนและขานรับเป้าประสงค์ของปฏิญญามอสโกที่ต้องการลดการเสียชีวิตจากการใช้รถใช้ถนน โดยมุ่งเป้าไปที่กลุ่ม “ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์รับจ้าง” หรือ “คนขับมอเตอร์ไซค์วิน” โดยใช้ “เล็กรีก” เป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายและสร้างความจดจำได้ง่าย ส่วนคำว่า “รัก (คน) ซ้อน” หมายถึง การมีใจรักงานบริการ (Service Mind) ด้วยการให้บริการที่ดีแก่ผู้โดยสารรถจักรยานยนต์รับจ้าง (คนนั่งซ้อนท้าย) และให้ความสำคัญกับการขับขี่ยานพาหนะ

บนพื้นฐานความปลอดภัยซึ่งจะถูกนำเข้าสู่ระบบการประเมินความพึงพอใจโดยผู้ใช้บริการต่อไป

3. ความท้าทายในการดำเนินโครงการ “เสือกัก รัก (คน) ซ้อน”

จากสถิติด้านความปลอดภัยทางถนนที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมของผู้ขับขี่ คือ ตัวแปรสำคัญที่สุดในการที่จะเพิ่มหรือลดปัญหาการจราจร ดังนั้น ความท้าทายของเรื่องนี้ คือ เราจะมีวิธีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ขับขี่เหล่านี้อย่างไร (How to change Driver Behavior ?)

ผู้เขียนได้ตั้งสมการทางความคิดเพื่อนำไปสู่การเสนอคำตอบในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์รับจ้างไว้ 2 สมการ ดังนี้

➡ จะทำอย่างไรให้ ผู้ขับขี่จักรยานยนต์รับจ้าง = ผู้ให้บริการขนส่ง 2 ล้อที่มีคุณภาพ + ปลอดภัย

➡ การให้บริการที่ดีของผู้ขับขี่จักรยานยนต์รับจ้าง = ช่วยลดอุบัติเหตุทางถนน + คนซ้อนพึงพอใจ

ทั้งนี้ สมการความคิดทั้ง 2 ข้อ จำเป็นต้องถูกนำมาออกแบบเป็นมาตรการที่แสดงหรือบ่งชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จเมื่อต้องแปลงสู่การปฏิบัติ ได้แก่

✓ เป็นทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สูง (Possible) + สะดวก (Facilitate) + มีประสิทธิภาพ (Effectiveness) + ได้ผลลัพธ์ที่ดี (Good Impact)

✓ ช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเห็นชอบโครงการได้ง่ายภายใต้หลักการเหตุผล และข้อมูลสนับสนุนที่เพียงพอ

✓ ต้องเป็นข้อเสนอที่สามารถขับเคลื่อนสู่แผนปฏิบัติการ และตอบสนองวัตถุประสงค์ของนโยบายด้านความปลอดภัยทางถนน ได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. มาตรการที่นำมาใช้เพื่อสนับสนุนแผนปฏิบัติการ

มาตรการที่ 1 : สื่อสาร (Communication) เรื่องความปลอดภัยและผลกระทบจากอุบัติเหตุ และให้ความรู้ด้านการบริการแบบมีอาชีพแก่ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์รับจ้าง เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ใช้รถใช้ถนน (Road users) ให้มีความปลอดภัย โดยแปลงสู่แผนปฏิบัติการ ดังนี้

1.1 จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้และทบทวนกฎจราจร ในรูปแบบกิจกรรมเสริมแรงเชิงบวกเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์รับจ้าง ด้วยการให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์อำนวยความสะดวกทางถนนทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้ (โค้ช) ตรวจสอบไปตามวินรถมอเตอร์ไซค์รับจ้าง เพื่อให้ข้อมูลและกระตุ้นเตือนในประเด็นสำคัญด้านความปลอดภัยในการขับขี่ยานพาหนะ ได้แก่

- ➡ การขับขี่รถจักรยานยนต์โดยใช้ความเร็วที่เหมาะสมตามที่กฎหมายกำหนด
- ➡ การสวมหมวกนิรภัยทั้งผู้ขับขี่และผู้ซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์
- ➡ ลดพฤติกรรมเสี่ยงจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับขี่รถจักรยานยนต์

- ไม่ฝ่าฝืนสัญญาณหรือป้ายจราจร เช่น ไม่ขับฝ่าไฟแดง ไม่จอดรถทับทางม้าลาย ไม่ขับย้อนศร
- บอกกล่าวปัญหาจุดเสี่ยง จุดอันตรายที่ต้องเพิ่มความระมัดระวังในการขับขี่
- ยกระดับมาตรฐานยานพาหนะให้ปลอดภัย โดยการตรวจสอบสภาพให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ
- การกำหนดราคาในการให้บริการที่เป็นธรรม และตรวจสอบได้

1.2 จัดให้มีการติดตามผลการให้ความรู้ ผ่านกิจกรรม

“ห้องเรียนเคลื่อนที่เพื่อพี่มอเตอร์ไซค์วินคนดี” เพื่อให้ทราบว่าได้มีการนำความรู้ไปใช้ในการให้บริการอย่างน้อยเพียงใด โดยอาจจัดให้มีการทำแบบสอบถามหรือแบบทดสอบทัศนคติได้ง่ายๆ โดยให้กลุ่มเป้าหมายเลือกข้อที่เห็นว่าถูกต้อง ตัวอย่างคำถามเช่น

ถาม : เมื่อท่านเห็นสัญญาณไฟจราจรสีเหลือง ท่านควรปฏิบัติอย่างไร ก. บิดคันเร่งให้สุดก่อนสัญญาณไฟแดงจะขึ้น หรือ ข. ชะลอความเร็วเพื่อรอสัญญาณไฟเขียว (การวัดผลทางทัศนคติ คือ ถ้าเลือก ก. แสดงว่ายังไม่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่ถ้าเลือก ข. แสดงว่าเริ่มตระหนักในความปลอดภัย เป็นต้น)

มาตรการที่ 2 : ประสาน (Collaboration) ขอความร่วมมือผู้โดยสารที่ใช้บริการจักรยานยนต์รับจ้างเป็นผู้สะท้อนความคิดเห็นและประเมินความพึงพอใจจากการใช้บริการ เพื่อสร้างมาตรฐานและ

ยกระดับในการขับเคลื่อนเพื่อความปลอดภัยใส่ใจผู้ใช้บริการ โดยแปลงสู่แผนปฏิบัติการ ดังนี้

2.1 จัดทำ Application “เสื่อก๊ก รัก (คน) ซ้อน”

ให้ผู้ใช้บริการดาวน์โหลดในโทรศัพท์มือถือ (Smart phone) โดยให้พัฒนาเป็นโปรแกรมจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการขนส่งผู้โดยสารประเภทจักรยานยนต์รับจ้างทุกคนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมการขนส่งทางบก ซึ่งต้องมีข้อมูล

- ประวัติส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อ-สกุล เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก อายุ ที่อยู่ปัจจุบัน หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อกลับได้
- ข้อมูลยานพาหนะที่ให้บริการ ได้แก่ เลขทะเบียนรถ และสังกัดวินรถจักรยานยนต์รับจ้าง
- กำหนด QR Code (Quick Response) เป็นสัญลักษณ์แสดงตัวผู้ขับขี่ ติดไว้ที่เสื่อก๊กบริเวณป้ายชื่อด้านหลังผู้ขับเพื่อให้ผู้ใช้บริการตรวจสอบข้อมูลก่อนหรือขณะใช้บริการ เพื่อสร้างหลักประกันความปลอดภัยและมีความมั่นใจในการเดินทางไปกับผู้ใช้บริการรายนั้น
- มีระบบการประเมินผลความพึงพอใจภายหลังการบริการ โดยออกแบบระบบให้มีการส่งแบบประเมินภายหลังจากที่ได้ใช้บริการเสร็จเรียบร้อยแล้วแล้วประมาณ 5-10 นาที ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ใช้บริการ

สามารถแสดงความเห็นได้อย่างอิสระและแสดงความ
พึงพอใจตามความเป็นจริง (กตปุมให้คะแนน พอใจ
มากกต 5/ พอใจกต 4/ เฉยๆ กต 3/ ควรปรับปรุงกต
2/ ไม่พอใจกต 1)

**2.2 ในอนาคตอาจพัฒนา Application “เสื่อก๊ก รัก (คน
ซื่อน)” ไปสู่การสื่อสารแบบ 2 ทาง (TWO WAYS COMMUNICATION)**
โดยเพิ่มช่องทางติดต่อสื่อสารผ่านระบบเพื่อเรียกใช้บริการจากผู้ขับขี่
รถจักรยานยนต์รับจ้างที่ผู้โดยสารมีความพึงพอใจที่จะเลือกใช้บริการ
แบบเฉพาะเจาะจงได้ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการแข่งขันและพัฒนาคุณภาพ
การให้บริการได้อย่างเสรี

มาตรการที่ 3 : ตัดสินใจ (Decision Making) โดยภาครัฐ
เห็นชอบผลักดันให้เกิดการสร้างแรงจูงใจสนับสนุนผู้ขับขี่
รถจักรยานยนต์รับจ้าง ด้วยการยกระดับคุณภาพการบริการและให้
รางวัลแก่ผู้ให้บริการขนส่งผู้โดยสาร 2 ล้อที่ได้รับการประเมินคุณภาพ
การให้บริการที่อยู่ในเกณฑ์ดีเด่น (คะแนน 4 = Good) และยอดเยี่ยม
(คะแนน 5 = Excellent) อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยแปลงสู่
แผนปฏิบัติการ ดังนี้

**3.1 จัดพิธีมอบเกียรติบัตรชมเชยผู้ให้บริการขนส่งโดยสาร
ประเภทรถ 2 ล้อ ดีเด่นและยอดเยี่ยม** โดยศูนย์อำนวยการ
ความปลอดภัยทางถนน กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับกระทรวงคมนาคม
(กรมการขนส่งทางบก) และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมสนับสนุน
การมอบรางวัลเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการยกระดับคุณภาพ

การให้บริการและเป็นตัวอย่างที่ดีในการขับขี่รถจักรยานยนต์อย่างปลอดภัยไร้อุบัติเหตุ เช่น เลี้ยวหักมุมซ้าย 1 ตัว หมวกนิรภัยคุณภาพสูง จำนวน 2 ใบ และอุปกรณ์นิรภัยที่จำเป็นในการขับขี่ในเวลากลางคืน เป็นต้น

3.2 ให้การสนับสนุนด้านการตรวจเช็คสภาพรถแบบให้เปล่าและเปลี่ยนอะไหล่ต่างๆ เพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง โดยไม่คิดค่าบริการแก่ผู้ขับขี่จักรยานยนต์รับจ้างที่ได้รับการประเมินผล การให้บริการดีเด่นและยอดเยี่ยมประจำปี โดยอาจให้เป็นบัตรกำนัล ตรวจเช็คสภาพรถทุก 3 เดือนในรอบปีนั้นๆ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถนำมาใช้เป็นแผนปฏิบัติการซึ่งจะช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุทางถนนในกลุ่มคนที่ใช้รถจักรยานยนต์ในชีวิตประจำวัน ได้เป็นอย่างดี ทั้งยังช่วยให้เกิดการบูรณาการและประสานพลังประชารัฐ โดยช่วยกันยกระดับคุณภาพการให้บริการของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์รับจ้างให้ดียิ่งขึ้นสอดคล้องกับหลักการของปฏิญาณมอสโกเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ขับขี่เพื่อลดปัญหาด้านการจราจรอย่างเป็นรูปธรรม

บทสรุปผู้บริหาร : โครงการ “เสือกัก รัก (คน) ซ้อน”

1. ที่มาและความสำคัญ

- ✓ มติคณะรัฐมนตรี (ไทย) เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2553 ได้เห็นชอบตามกรอบปฏิญญามอสโกกำหนดให้ “ปี พ.ศ. 2554 - 2563 เป็นทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน (Decade of Action for Road Safety)”
- ✓ มอบศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน (ศปถ.) กระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าภาพหลักในการจัดทำแผนปฏิบัติการทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนนซึ่งกำหนดเป้าหมายดำเนินการด้านความปลอดภัยทางถนน
- ✓ เป้าประสงค์ตามพันธสัญญาที่ให้ไว้ต่อประชาคมโลก คือ การลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนต่ำกว่า 10 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคน ในปี พ.ศ. 2563 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ใช้รถใช้ถนน (Road users) ให้มีความปลอดภัยและตระหนักรู้เกี่ยวกับวินัยและกฎระเบียบจราจรมากขึ้น เพราะพฤติกรรมของผู้ขับขี่ คือ ตัวแปรสำคัญที่สุดในการที่จะเพิ่มหรือลดปัญหาการจราจร

2. สถานการณ์

สถิติที่น่าสนใจจากงานวิจัยด้าน Road Safety ขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) พบว่า

- ➡ อุบัติเหตุทางถนนเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตของคนบนโลกใบนี้ ปีละ 1,000,000 คน (รองจากมะเร็ง)
- ➡ ประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนเฉลี่ย 25,000 คน/ปี (วันละ 36 – 50 ศพ หรือ 2 ศพ/ชม.)
- ➡ 1 ใน 3 ของอุบัติเหตุเกิดกับวัยรุ่น อายุ ระหว่าง 15 –24 ปี สาเหตุจากความเร็วและความมั่นใจ
- ➡ จักรยานยนต์ คือ ยานพาหนะที่คนไทยใช้งานมากที่สุดในจากสถิติของกระทรวงคมนาคมอยู่ที่ 20 ล้านคัน
- ➡ ข้อมูลจากกรมการขนส่งทางบก ปี 2558 มีผู้มาลงทะเบียนจักรยานยนต์รับจ้างในเขต กทม. 105,894 คน
- ➡ ผู้ใช้จักรยานยนต์ ถือเป็น กลุ่มที่มีอัตราการเสียชีวิตสูงที่สุดถึง ร้อยละ 74 (สาเหตุจากความเร็ว เป็นอันดับ 1)

3. ความท้าทาย

- จะทำอย่างไรให้ จักรยานยนต์รับจ้าง = ผู้ให้บริการขนส่ง 2 ล้อที่มีคุณภาพ + ปลอดภัย
- การให้บริการที่ดีของจักรยานยนต์รับจ้าง = ช่วยลดอุบัติเหตุทางถนน + คนซื่อซึ้งพอใจ

4. มาตรการ

<p>สื่อสารเรื่องความ ปลอดภัยและ ผลกระทบจาก อุบัติเหตุ + ให้ความรู้ ด้านการบริการ จยย. แบบมืออาชีพ</p>	<p>ประสานความ ร่วมมือผู้ให้บริการ (คนซ้อนท้าย) เพื่อ ยกระดับการ ให้บริการด้านขนส่ง จยย. WIN</p>	<p>ภาครัฐตัดสินใจ ในการสร้างแรงจูงใจ สนับสนุนผู้ให้บริการ ขนส่งผู้โดยสาร 2 ล้อ ที่มีคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง</p>
---	---	---

5. แผนปฏิบัติการ

<p>- จัดโครงการ ฝึกอบรมตามวิน จยย. เช่น โครงการโค้ชเดิน เท้ามุ่งสู่วิน ห้องเรียน เคลื่อนที่เพื่อพี่น้องคนดี) โดยสอดแทรกนโยบาย ด้านความปลอดภัย ต่างๆ ของรัฐบาล ควบคู่กัน</p>	<p>- Application ที่ส่งเสริมให้การ ปรับเปลี่ยนไปสู่ พฤติกรรม ให้บริการที่ ประทับใจ เรียกใช้งาน - มีระบบการ ประเมินผล ภายหลังการ ให้บริการ (กด คะแนน 1 - 5)</p>	<p>- จัดหาเครื่องมือ/ อุปกรณ์นิรภัย ในการขับขี่ที่จำเป็น แบบให้เปล่า สำหรับ ผู้ให้บริการที่ได้รับ การประเมินผลจาก ผู้ให้บริการในระดับ “ดีเด่น” หรือ “ยอดเยี่ยม”</p>
---	--	---

ข้อเสนอการสื่อสารเพื่อการประสานงาน อย่างมีประสิทธิภาพ

รสริน อมรพิทักษ์พันธ์
สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความสำคัญของการสื่อสาร

การสื่อสารเป็นกลยุทธ์ที่กำหนดแนวทางในการสื่อสารว่าควรใช้รูปแบบการสื่อสารอย่างไรเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด การสื่อสารภายในองค์กรที่ดีจะช่วยสร้างความเข้าใจในนโยบายของผู้บริหาร และเป็นสิ่ง que เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ รวมทั้งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร การสื่อสารภายในองค์กร จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินงานในองค์กร ทั้งนี้ หากการสื่อสารภายในองค์กรชัดเจน ก็จะส่งผลให้การปฏิบัติงานตามนโยบายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน บุคลากรในองค์กรเกิดความพึงพอใจ และเข้าใจนโยบายได้อย่างชัดเจน และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

การใช้กลยุทธ์การสื่อสารในองค์กรเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานนั้น จะต้องใช้การสื่อสารทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สอดคล้องกับสิ่งที่จะสื่อสาร และบุคคลที่จะสื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการสื่อสาร

ตามที่ต้องการได้อย่างแท้จริงการติดต่อสื่อสารขององค์กรประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร และการติดต่อสื่อสารภายนอกองค์กรการสื่อสารภายในองค์กร มี 4 ลักษณะ คือ จากบนลงล่าง (Downward Communication) จากล่างขึ้นบน (Upward Communication) การสื่อสารในแนวนอน (Horizontal Communication) และการสื่อสารแบบต่างหน่วยงาน และต่างระดับ (Diagonal Communication)

บทบาทของข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานระดับกรมในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอัตรากำลัง ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2560 รวมทั้งสิ้นจำนวน 482 คน ประกอบด้วย ข้าราชการ 282 คน ลูกจ้างประจำ 17 คน พนักงานราชการ 159 คน พนักงานกองทุน จำนวน 24 คน โดยมีการแบ่งส่วนราชการตามภารกิจออกเป็น 14 สำนัก/กอง 4 หน่วยงานอิสระ (ที่มา : แผนยุทธศาสตร์บุคคลสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี 2560 – 2564) ในจำนวนข้าราชการ 282 คน มีข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษที่ปฏิบัติงานด้านวิชาการ 63 คน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้อำนวยการกลุ่มงาน ซึ่งต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ทักษะ ประสบการณ์ และต้องตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่ยุ่งยาก รวมทั้ง ต้องกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้งานที่รับผิดชอบสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ ก.พ. ได้กำหนดมาตรฐานความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง ข้าราชการพลเรือนสามัญหรือสมรรถนะหลัก

(Core Competency : CC) ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้พิจารณากำหนดสมรรถนะหลักตามที่ ก.พ. กำหนด 5 สมรรถนะ นอกจากนั้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดสมรรถนะตามบทบาทหน้าที่ (Functional Competency : FC) 3 สมรรถนะ และสมรรถนะตามโครงสร้างองค์กร (Organization Competency: OC) 2 สมรรถนะ ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency : CC) ได้แก่ มุ่งผลสัมฤทธิ์บริการที่ดี การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในการทำงานอาชีพ การยึดมั่นในความถูกต้อง และการทำงานเป็นทีม

2. สมรรถนะตามบทบาทหน้าที่ (Functional Competency: FC) ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การมองภาพองค์รวม และความยืดหยุ่นผ่อนปรน

3. สมรรถนะตามโครงสร้างองค์กร (Organization Competency: OC) ได้แก่ ความเข้าใจองค์กร และจิตสำนึกรักษาททรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเท็จจริงและปัญหาที่พบ

ข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษส่วนใหญ่จะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้อำนวยการกลุ่มงาน ซึ่งในการปฏิบัติงานจะต้องรับนโยบายจากผู้บังคับบัญชามาถ่ายทอดให้กับผู้ร่วมงานในกลุ่มงาน ร่วมปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงานในกลุ่มงาน รวมทั้งนำเสนอผลงานต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะมีการสื่อสารทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าวข้างต้น ในระยะที่ผ่านมา พบว่าการปฏิบัติงานยังมีปัญหาในเรื่องของ

การสื่อสาร ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จาก ผลการสำรวจความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการสร้างความสุขและ สร้างความผูกพันต่อการปฏิบัติงานในหัวข้อความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารในองค์กรของข้าราชการประเภทวิชาการ อยู่ในระดับ ปานกลาง (ที่มา : แผนยุทธศาสตร์บุคคลสำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี 2560 – 2564) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลัก 2 ประการ คือ

1. ขาดการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร ทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ภายในกลุ่มงาน ระหว่างกลุ่มงาน และระหว่างสำนัก/กอง

2. การปฏิบัติงานของบุคลากรมีความแตกต่างกัน ในเรื่องของวัย ทำให้การสื่อสารร่วมกันไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจาก ผู้อำนวยการกลุ่มงานและระดับบริหาร ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่ม Generation X (เกิด พ.ศ. 2508 – 2522) ซึ่งมีลักษณะชอบอะไรๆ ไม่ต้องเป็นทางการ เป็นตัวของตัวเองสูง และมีความคิดสร้างสรรค์ ในขณะที่ผู้ร่วมงานในกลุ่มงาน ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม Generation Y (เกิด พ.ศ. 2523 – 2540) ซึ่งมีลักษณะชอบเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำอะไรหลายๆ อย่างได้ในเวลาเดียวกัน มองโลก ในแง่ดี แต่ไม่มีความอดทน

วัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหา

เมื่อพิจารณาจากประเด็นปัญหาการขาดการสื่อสารเพื่อการ ประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้เสนอวัตถุประสงค์ในการแก้ไข ปัญหา ดังนี้

1. เพื่อให้ข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษมีเทคนิคการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน
2. เพื่อให้การสื่อสารในแต่ละระดับ (3 ระดับ ได้แก่ ภายในกลุ่มงาน ระหว่างกลุ่มงาน และระหว่างสำนัก/กอง) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไข

1. เพื่อให้ข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษมีเทคนิคการสื่อสารและการทำงานร่วมกันในกลุ่มงานได้อย่างไม่มีอุปสรรค และมี ประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้น จึงเสนอให้การทำงานร่วมกันควรจะต้องใช้หลักการดังนี้

1.1 ร่วมกันแสดงความคิดเห็น เมื่อต้องร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อนร่วมงาน ในทีมทุกคนควรได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น การช่วยกันแสดงความคิดเห็นจะช่วยให้ทีมสามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น แม้ว่าจะมีคนหลาย Generation อยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก แต่ก็จะไม่เกิดอุปสรรคในการทำงาน หากทุกคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น แล้วลงความเห็นว่าการทำงานควรเป็นไปในทิศทางใด

1.2 รู้หน้าที่ของตัวเอง การทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เริ่มต้นด้วยการรู้จักหน้าที่ของตัวเอง การที่มีผู้ที่อาวุโสกว่าอยู่ในทีม ไม่ได้หมายความว่าผู้ที่อาวุโสน้อยกว่าจะต้องทำงานมากกว่า ทุกคนต้องช่วยกันทำงาน โดยแบ่งงานกันอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหน้าที่ของแต่ละคนเป็นอย่างดี แต่ในขณะเดียวกัน ทุกคนก็ต้องรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ผู้ที่อาวุโสกว่าควรช่วยแสดงความคิดเห็น

และรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่อาวุโสน้อยกว่า การเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม ความเสมอภาคและยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น จะทำให้คนทำงานต่าง Generation อยู่ร่วมกันได้อย่างไม่มีปัญหาในการทำงาน

1.3 ตักเตือนอย่างเป็นเหตุเป็นผล เมื่อผู้ที่อาวุโสน้อยกว่าทำความผิดแล้วถูกผู้ที่อาวุโสกว่าตักเตือน ควรรับฟังอย่างเปิดใจกว้าง และผู้ที่อาวุโสกว่าก็ควรตักเตือนอย่างเป็นเหตุเป็นผล อย่าใช้อารมณ์หรือความรู้สึก

1.4 เคารพความแตกต่าง การยอมรับในความแตกต่าง จะช่วยให้คนหลาย Generation สามารถทำงานร่วมกันได้ โดยเราต้องยอมรับว่าความคิดเห็นที่แตกต่างไม่ได้ทำให้เราทำงานร่วมกันไม่ได้ แต่การไม่ยอมรับความหลากหลายทางความคิดต่างหากที่จะทำให้เกิดปัญหาในการทำงาน คนที่เคยทำงานมาก่อนต้องยอมรับความคิดเห็นของรุ่นน้อง โดยที่รุ่นน้องเองก็ต้องไม่คิดว่าความคิดของรุ่นพี่เก่าหรือล้าสมัย แต่ต้องยอมรับในประสบการณ์ในการทำงานที่มีมากกว่า

1.5 การใช้เวลาให้คุ้มค่า เมื่อมีประชุมหารือร่วมกัน ต้องยอมรับว่าความอดทนและการให้ความสนใจต่อที่ประชุม ระหว่างคนต่าง Generation จะมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การประชุมหารือเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม และเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนมีความสำคัญมาก

2. เพื่อให้การสื่อสารในแต่ละระดับ (3 ระดับ ได้แก่ ภายในกลุ่มงาน ระหว่างกลุ่มงาน และระหว่างสำนัก/กอง) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด จึงเสนอให้มีกิจกรรม ดังนี้

2.1 ประชุมหารือร่วมกัน

2.1.1 ภายในกลุ่มงาน : ประชุม Weekly Meeting เป็นการประชุมภายในกลุ่มงานประจำสัปดาห์ เพื่อวางแผนการทำงานประจำสัปดาห์ และสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยใช้เวลาช่วงเช้าวันจันทร์ของสัปดาห์ ประมาณ 15 นาที

2.2.2 ระหว่างกลุ่มงาน : ประชุม Monthly Meeting เป็นการประชุมระหว่างกลุ่มงานประจำเดือน เพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน โดยใช้เวลาประมาณ 30 นาที

2.2.3 ระหว่างสำนัก/กอง : ประชุม Quarterly Meeting เป็นการประชุมระหว่างสำนัก/กอง ทุกไตรมาส เพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน โดยใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

2.2 อบรม/ดูงาน เทคนิคการสื่อสารและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเขียน A3 Report หรือการทำข้อมูลทั้งหมดอยู่บนหน้ากระดาษเดียว A3 Report สามารถประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทต่างๆ ได้ เช่น การสรุปการประชุม การนำเสนอวาระการประชุม และการเขียนเอกสารบทความ เป็นต้น โดยใน A3 Report จะมีเนื้อหาตั้งแต่การระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา เป้าประสงค์ที่ต้องการบรรลุ รวมถึงการตัดสินใจ การวางแผน ข้อเสนอ และวิธีการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ ในการประชุมหารือควรกำหนดระยะเวลาการ

ประชุมให้ชัดเจน และพิจารณานำการเขียน A3 Report มาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การนำเสนอและการสรุปประเด็นในการประชุมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บทสรุป

การสื่อสารนับเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานของส่วนราชการ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การแจ้งผู้อื่นให้รับทราบและเข้าใจถึงแนวคิด ความเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย เป็นต้น ทั้งนี้ ในส่วนของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บทบาทของข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ ส่วนใหญ่จะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้อำนวยการกลุ่มงาน ซึ่งในการปฏิบัติงาน จะต้องรับนโยบายจากผู้บังคับบัญชาถ่ายทอดให้กับผู้ร่วมงานในกลุ่มงาน ร่วมปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงานในกลุ่มงาน รวมทั้งนำเสนอผลงานต่อผู้บังคับบัญชา ดังนั้น การสื่อสารและการทำงานร่วมกันจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการสื่อสารระหว่างกลุ่มคนที่ต่าง Generation จะต้องอยู่บนหลักการร่วมกันแสดงความคิดเห็น การรู้หน้าที่ของตนเอง การตักเตือนอย่างเป็นเหตุเป็นผล การเคารพความแตกต่าง และการใช้เวลาให้คุ้มค่า โดยนำเทคนิค A3 Report มาประยุกต์ใช้ในการนำเสนอและสรุปการประชุม เพื่อให้การประชุมใช้เวลาที่กระชับและตรงประเด็น นอกจากนี้ เพื่อให้การสื่อสารในทุกระดับเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด จึงควรมีการประชุมหารือร่วมกันใน 3 ระดับ คือ 1) ภายในกลุ่มงาน (Weekly Meeting) เพื่อวางแผนการทำงานประจำสัปดาห์ และสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

2) การประชุมหารือร่วมกันระหว่างกลุ่มงาน (Monthly Meeting) เป็นการประชุมระหว่างกลุ่มงานประจำเดือน เพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และ 3) การประชุมหารือร่วมกันระหว่างสำนัก/กอง (Quarterly Meeting) เป็นการประชุมระหว่างสำนัก/กอง ทุกไตรมาส เพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน โดยใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ทั้งนี้ การสื่อสารกันในองค์กร จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจบทบาทของแต่ละคน และทำให้หน่วยงานในองค์กรมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารนำมาใช้ในการตัดสินใจ การติดตามงาน การแก้ไขงาน และนำองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

โครงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการอำนวยความสะดวกและ สนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายของนายกรัฐมนตรี

ลลิตา เพ็ชรทองคำ

เหตุผลความเป็นมา

“ไทยแลนด์ 4.0” เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” เป็นความมุ่งมั่นของนายกรัฐมนตรี ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น โดยมีเรื่องที่ต้องการเน้นพัฒนา 5 เรื่อง ได้แก่ 1.กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ 2.กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ 3.กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม 4.กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว และ 5.กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง ในส่วนที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลนั้น รัฐบาลได้มองเห็นถึงความสำคัญ

โดยคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2559 ได้มีมติให้ความเห็นชอบ (ร่าง) แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2559-2561) และกำหนดให้ทุกกระทรวง กรม รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการดิจิทัลระยะ 3 ปี ของหน่วยงานแทนการจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเดิม โดยในส่วนของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564 คือยุทธศาสตร์ที่ 4 การยกระดับประสิทธิภาพภาครัฐ และยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัล ดังภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับในปัจจุบัน เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และยังเข้ามามีบทบาทกับการดำเนินชีวิตของคนมากขึ้น รวมไปถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจและกิจกรรมทางสังคม มีการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเชื่อมโยงระหว่างบุคคลและทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน ความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงนี้ จะส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงความต้องการของสังคมในด้านการสื่อสารการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการใช้บริการของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจะมีบทบาทสำคัญในการผลักดันประเทศไทยไปสู่นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เนื่องจากนายกรัฐมนตรีมีสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานที่อำนวยความสะดวกการบริหารราชการแผ่นดิน มีภารกิจในการอำนวยความสะดวก การบูรณาการ ประสาน และเป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศ เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และการบริหารราชการแผ่นดินของนายกรัฐมนตรีให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมทั้งส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของนายกรัฐมนตรี และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน บ่อยครั้งที่นายกรัฐมนตรี มีข้อสั่งการหรือนโยบายใหม่ๆ เพื่อจะแก้ปัญหาให้ประชาชน ก็เป็นหน้าที่ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีในการเสนอแนะและเร่งรัดการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายการบริหารประเทศ กำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี รวมทั้งรับฟังความเห็นและประสาน

การให้ความช่วยเหลือประชาชนตามที่ได้รับมอบหมาย ในการปฏิบัติภารกิจเช่นนี้ หากมีเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีส่วนในการดำเนินงาน ก็จะเป็นการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดีขึ้นกว่าเดิมเช่นในเรื่องของการเบิกจ่ายงบประมาณ หากมีการรายงานติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัล จะทำให้นายกรัฐมนตรีทราบสถานการณ์เบิกจ่ายงบประมาณแบบ real-time หรือในเรื่องของการติดตามการดำเนินงานตามนโยบาย/ข้อสั่งการ หากมีระบบติดตามการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ และทันสมัย ก็จะช่วยในการวินิจฉัยสั่งการของนายกรัฐมนตรีได้เป็นอย่างดี

สภาพการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีมีความต้องการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานต่างๆ ซึ่งประมวลมาจากผลการประชุมเชิงปฏิบัติการที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจัดขึ้น 3 ครั้ง ดังนี้

1) โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การจัดทำคำขอเพิ่มอัตราข้าราชการต้งใหม่” เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2559 ณ ชาลันรีสอร์ท จังหวัดนครปฐม จัดโดยกลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานเลขาธิการ

2) โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการบริหารงานของ สลน.” เมื่อวันที่ 25-26 กุมภาพันธ์ 2560 ณ โรงแรมเดอะทวินทาวเวอร์ กรุงเทพมหานคร จัดโดยกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

3) การสอบถามความต้องการด้านเทคโนโลยีของผู้บริหาร และหน่วยงานในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ระหว่างเดือนเมษายน – พฤษภาคม 2560 โดยกลุ่มแผนงานและงบประมาณ สำนักงานเลขาธิการ ทั้งนี้ความต้องการเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อมาช่วยการปฏิบัติงาน จำแนกได้ดังนี้

1. ความต้องการด้านนโยบาย หมายถึง การกำหนดนโยบาย ของผู้บริหารระดับสูง เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการของ ผู้บริหารและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย

1.1 การจัดการระบบรายงานตามความก้าวหน้า การติดตามผลการดำเนินงานจากหน่วยงานภายใน สลน. และหน่วยงาน ภายนอกเพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์และตัดสินใจเชิงนโยบาย

1.2 การสนับสนุนให้มีระบบการจัดการฐานข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลองค์ความรู้และข้อมูลที่สำคัญซึ่งสามารถ ใช้ประกอบการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารทุกระดับ ซึ่งสามารถบูรณา การข้อมูลได้ นอกจากนี้ยังสามารถเรียกดูข้อมูลได้จาก อุปกรณ์ Smartphone

1.3 การกำหนดนโยบายสำหรับการดำเนินงาน ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องตามนโยบายของรัฐบาล

2. ความต้องการด้านระบบคอมพิวเตอร์ หมายถึง การเพิ่ม ประสิทธิภาพการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อสนับสนุน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย

2.1 การจัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการใช้งาน มีความทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

2.2 การวางแผนการบริหารจัดการเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เพื่อทดแทนเครื่องเดิมที่ล้าสมัย และใช้ประกอบการเสนอของบประมาณรายจ่ายในแต่ละปี

2.3 การจัดหาซอฟต์แวร์ หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน

3. ความต้องการด้านระบบเครือข่ายและความมั่นคงปลอดภัย หมายถึง การพัฒนาระบบเครือข่ายให้มีความสะดวกรวดเร็วในการรับ – ส่ง ข้อมูล มีความเสถียรและมั่นคง ปลอดภัยประกอบด้วย

3.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานระบบเครือข่ายให้มีความเสถียร มีความสะดวก รวดเร็วในการรับ – ส่งข้อมูล

3.2 การเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในการใช้งานระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อป้องกันภัยคุกคาม หรือการโจมตีข้อมูลจากกลุ่มผู้ไม่หวังดี

4. ความต้องการด้านระบบงานและฐานข้อมูล หมายถึง การพัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลให้มีความครบถ้วน ถูกต้องทันสมัย สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้แบบบูรณาการ และลดความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บและปรับปรุงข้อมูล ประกอบด้วย

4.1 การบูรณาการระบบสนับสนุนการบริหารจัดการภายในหน่วยงานของ สลน. เช่น ระบบฐานข้อมูลเพื่อจัดเก็บทะเบียน

ประวัติของข้าราชการ ระบบงานบุคคล ระบบงานบริการข้อมูล ด้านเงินเดือน ระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบติดตามความก้าวหน้า การติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ระบบการบริการรถยนต์ส่วนบุคคลออนไลน์ ระบบการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ จัดทำ E - Book เป็นต้น เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลร่วมกันได้อย่างสะดวก ลดภาระและความซ้ำซ้อนในการกรอกข้อมูล และมีการพัฒนาระบบในส่วนต่อขยายให้สามารถเรียกใช้งานระบบต่างๆ ได้ทาง Application โดยผ่านอุปกรณ์ Smartphone

4.2 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบสารสนเทศต่างๆ ที่ใช้งานในปัจจุบัน โดยปรับปรุงให้มีความทันสมัย เพื่อรองรับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

5. ความต้องการด้านบุคลากรและการฝึกอบรม หมายถึง การพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่บุคลากรทุกระดับ เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

เมื่อพิจารณาระดับความต้องการทั้ง 5 ด้านดังกล่าวข้างต้น สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้

- ความต้องการด้านนโยบาย และความต้องการด้านระบบงานและฐานข้อมูล มีความต้องการในระดับ 4 (มากที่สุด)
- ความต้องการด้านระบบคอมพิวเตอร์ แบ่งเป็น

1) ด้านเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ มีความต้องการระดับ 1 (น้อยที่สุด)

2) ด้านซอฟต์แวร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีความต้องการระดับ 4 (มากถึงมากที่สุด)

- ความต้องการด้านระบบเครือข่ายและความมั่นคงปลอดภัย และความต้องการด้านบุคลากรและการฝึกอบรม มีความต้องการในระดับ 2 (น้อย)

จะเห็นได้ว่าในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลนั้น ความต้องการด้านนโยบาย ความต้องการด้านระบบงานและฐานข้อมูล และความต้องการด้านระบบคอมพิวเตอร์ในด้านซอฟต์แวร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีมากในระดับ 4 (มากที่สุด)

สภาพปัญหาที่พบในปัจจุบัน

ปัจจุบัน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ยังไม่มีระบบงานในการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณแบบ real-time ซึ่งจะทำให้ทราบรายการงบประมาณและจำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรประจำปี รายการงบประมาณที่กินเงินไว้เบิกเหลืออมปีและ/หรือการขยายระยะเวลาเบิกจ่ายเงิน วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง ความคืบหน้าของการดำเนินการแต่ละรายการ รวมทั้งยังไม่มีระบบงานในการติดตามการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ (Strategy and Policy Coordinate System : SPC) เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนำมาประยุกต์ใช้ในการประสานและติดตามการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงการดำเนินการกับ

หน่วยงานภายนอกและจัดเก็บองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบสามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประกอบการวินิจฉัยสั่งการของนายกรัฐมนตรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และยกระดับประสิทธิภาพดำเนินงานของหน่วยงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และสามารถตอบสนองการดำเนินงานในภารกิจของนายกรัฐมนตรีตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างรวดเร็ว ครบถ้วน ถูกต้อง

2. เพื่อให้นายกรัฐมนตรีและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบการเบิกจ่ายงบประมาณทุกประเภทแบบ real-time และช่วยสนับสนุนการตัดสินใจสั่งการของนายกรัฐมนตรีตามนโยบาย/ข้อสั่งการพิเศษต่างๆ

3. เพื่อให้มีการดำเนินการสอดคล้องกับความต้องการด้านเทคโนโลยีของหน่วยงาน

กิจกรรมที่ดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2564)

- จัดให้มีระบบการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณที่ทันสมัย (งบประมาณ 5,000,000 บาท)
- จัดให้มีระบบติดตามการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ (งบประมาณ 5,000,000 บาท)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Output)

หากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีมีระบบการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณที่ทันสมัยและระบบติดตามการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ จะทำให้นายกรัฐมนตรีมีข้อมูลด้านต่างๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีข้อมูลที่สามารถบูรณาการเชื่อมโยงกันได้ทุกหน่วยงาน

ผลลัพธ์ (Outcome)

- นายกรัฐมนตรีสามารถตัดสินใจสั่งการได้ถูกต้อง ทันเวลาทันต่อสถานการณ์
- มีการนำข้อมูลต่างๆ ที่บูรณาการมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจสั่งการ
- สามารถเชื่อมโยงการดำเนินการกับหน่วยงานภายนอก และจัดเก็บองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบและสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

ผลกระทบ (Impact)

การดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ในการบริหารราชการแผ่นดินของนายกรัฐมนตรีจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความช่วยเหลือต่างๆ จากภาครัฐถึงประชาชนในสถานการณ์ที่เหมาะสม ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์เต็มที่

การประเมินผล

การติดตามและการประเมินผล เป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ในโครงการซึ่งก็คือการประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ โดยมีการประเมินผล 2 ประเภทคือ

1) การประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการ เป็นการประเมินผลลัพธ์ของกระบวนการระหว่างที่โครงการยังไม่สำเร็จ โดยพิจารณาว่ามีการจัดการกระบวนการในโครงการด้วยการนำการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศขององค์กร (PMQA) มาพิจารณาในขั้นตอนต่างๆ เป็นไปตามหลัก ADLI หรือไม่ อย่างไร กล่าวคือ

A = Approach ส่วนราชการมีแนวทางหรือระบบต่างๆ ที่ตอบสนองความต้องการตามโครงการ

D = Deployment ส่วนราชการนำแนวทางหรือระบบต่างๆ ไปปฏิบัติในโครงการจนเป็นที่เข้าใจและยอมรับ

L = Learning ส่วนราชการมีการปรับปรุงแนวทางหรือระบบให้มีความเหมาะสม มีการประเมินประสิทธิผลของกระบวนการในโครงการและมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น

I = Integration ส่วนราชการมีกระบวนการที่เกี่ยวกับโครงการนี้สอดรับ และสนับสนุนกิจกรรมระดับสำคัญขององค์กร

2) การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ ประกอบด้วย การประเมินผลผลิต (output) และผลลัพธ์ (outcome)

- ประเมินผลผลิต (output) โดยการกำหนดตัวชี้วัดผลผลิต และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเป้าหมาย

- ประเมินผลลัพธ์ (outcome) โดยการพิจารณาผลกระทบ (impact) ที่มีต่อกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งประชาชนทั่วไป ผลประโยชน์ทางสังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคงและอื่นๆ ด้วยการท่ววิจัยเชิงคุณภาพ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ โดยกำหนดเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับ 1 ดำเนินการได้ ร้อยละ 65

ระดับ 2 ดำเนินการได้ ร้อยละ 70

ระดับ 3 ดำเนินการได้ ร้อยละ 75

ระดับ 4 ดำเนินการได้ ร้อยละ 80

ระดับ 5 ดำเนินการได้ ร้อยละ 85

“ปัญหายาเสพติด ชุมชนช่วยได้”

ลักขณา กลางคาร

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาระดับชาติที่ทุกหน่วยงานเร่งหาแนวทางการแก้ไข แต่ปัญหายาเสพติดก็มีโซ่ปัญหาของคนใดคนหนึ่ง หากแต่เป็นปัญหาของคนทั้งชาติ เนื่องจากมีผลกระทบทั้งต่อตัวผู้เสพ ครอบครัวของผู้เสพ คนในชุมชนที่ผู้เสพยาอาศัยอยู่ และยังกระทบไปถึงเศรษฐกิจของประเทศที่ต้องระดมทุนทั้งกำลังทรัพย์และกำลังคนในการแก้ปัญหาเหล่านี้

ในปี 2545 ประเทศไทยเคยประกาศสงครามยาเสพติดเพื่อปราบปรามผู้ที่ลักลอบค้ายาเสพติดอย่างจริงจังอีกทั้งยังประกาศใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพในปี 2545 เพื่อให้การรักษาผู้ติดยาเสพติดและมีการระบุอย่างชัดเจนว่า “ผู้ติดยาเสพติด คือ ผู้ป่วย” เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนที่เคยมองว่าผู้ติดยาเสพติดเป็นอาชญากร มีการพัฒนารูปแบบการบำบัดที่หลากหลายเพื่อให้รองรับกับผู้ป่วย เช่น การพัฒนาการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบผู้ป่วยในแบบเข้มข้นทางสายใหม่ (FAST model), การบำบัดฟื้นฟูแบบผู้ป่วยนอก (Matrix program), การบำบัดฟื้นฟูโดยใช้รูปแบบค่าย, การบำบัดฟื้นฟู ในโรงเรียนวิวัฒน์ซึ่งมีการดำเนินงานโดยทหารบก ทหารอากาศและทหารเรือ ฯลฯ และแม้เวลาจะผ่านมาเกือบ ๒๐ ปี หลังจากการประกาศสงครามยาเสพติดและการใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด แต่ปัญหายาเสพติดยังคงอยู่ จำนวนผู้ติดยาเสพติด

รายใหม่ก็ยังคงเพิ่มขึ้นและยังมีการใช้สารเสพติดที่หลากหลายมากขึ้น
อีกด้วย

คำถามคืออะไรยังคงทำให้ปัญหายาเสพติดยังคงอยู่ นั่นเป็น
เพราะการปราบปรามยาเสพติดยังคงไม่เข้มแข็ง แต่ถ้าหากเราได้เห็น
ข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์เราก็จะพบว่ามีการปราบปรามผู้ค้ายา
เสพติดอยู่เนืองๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐก็พยายาม
ที่จะทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ หรือจะเป็นที่การบำบัดที่ยังคงต้อง
ประสิทธิภาพ แต่ในการประชุมยาเสพติดแห่งชาติทุกๆ ปีเราก็จะพบว่ามี
การพัฒนาการบำบัดผู้ป่วยยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง แต่ผู้ป่วยยาเสพติด
ก็ยังคงเวียนและเข้า-ออกสถานบำบัดหรือสถานกักกันหรือแม้แต่ค่าย
บำบัดรักษายาเสพติดอยู่นั่นเอง

ซึ่งหากพิจารณาตามหลักวิชาการทางการแพทย์แล้ว
“ยาเสพติดถือเป็นโรคเรื้อรัง” นั่นคือการรักษาอาจไม่ได้ยืนยันว่า
การบำบัดรักษาจะทำให้โรคนี้นหายขาดหรือไม่เป็นอีก แต่สิ่งที่จะช่วยให้
ผู้ป่วยยาเสพติดสามารถกลับมาดำรงชีวิตได้โดยพึ่งพายาเสพติด
ให้น้อยที่สุดหรือมีปัญหาการใช้ยาเสพติดน้อยที่สุดนั้นการบำบัดรักษา
ในศูนย์ฯ บำบัดอาจไม่เพียงพอเพราะส่วนที่จะทำให้ผู้ติดยาเสพติด
มีชีวิตที่ดีขึ้นได้คือชุมชนที่พวกเขาจะต้องกลับไปและนั่นคือชีวิตจริงๆ
ที่ผู้ป่วยจะต้องดำเนิน NIDA (2007) บอกไว้ว่า การที่จะช่วยให้ผู้ป่วย
ยาเสพติดไม่กลับไปติดซ้ำหรือลดปัญหาการติดซ้ำได้ นั่นคือ

1. การที่ผู้ป่วยจะไม่ต้องถูกตีตราจากสังคม ไม่ถูกเลือก
ปฏิบัติทางการแพทย์ นั่นคือ มีความเท่าเทียมในการบำบัดรักษา

เนื่องจากภาวะแทรกซ้อนทางกายและทางจิตล้วนเป็นปัญหาทางการแพทย์ที่ผู้ป่วยควรได้รับเอกเช่นผู้ป่วยโรคอื่นๆ

2. การมีที่อยู่ที่ปลอดภัยหรือมีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย สิ่งสำคัญคือความอบอุ่นในบ้านที่คนในบ้านอำแขนรับผู้ป่วยเข้าบ้าน และให้การดูแลอย่างใกล้ชิดที่เหมาะสมกับสภาวะ ณ ปัจจุบัน

3. การที่ผู้ป่วยเป้าหมายในชีวิต ถ้ายังอยู่ในวัยเรียนก็ได้กลับเข้าเรียนหนังสือ ถ้าอยู่ในวัยทำงานก็ได้ทำงานตามศักยภาพที่ตนเองทำได้ มีแบบแผนในชีวิตที่มีความสมดุลและมีความหมาย

4. การมีเครือข่ายทางสังคม เช่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมช่วยเหลือกันเอง ชมรมต่างๆ ที่ให้ผู้ป่วยรู้สึกว่ามีตัวตนในสังคมและชุมชน มีความสามารถในการทำประโยชน์และค้นหาสถานที่ที่จะช่วยเยียวยาทางด้านจิตใจหากมีปัญหาเกิดขึ้น

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่า การทำงานด้านยาเสพติด จะต้องเป็นการบูรณาการหน่วยงานหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีการศึกษาข้อมูลที่แท้จริงในแต่ละบริบทที่จะให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนและสามารถหาประเด็นที่จะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข หากพบว่ามีช่องโหว่ที่ต้องปิดรอบรั้ว และช่วยให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามที่ NIDA ได้กล่าวไว้ ซึ่งชุมชนจะเข้ามามีบทบาทอย่างมากที่เดียวในการช่วยให้ผู้ป่วยกลับเข้าไปอยู่ในสังคมโดยไม่มีกีดตีดราและไม่เลือกปฏิบัติเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับบริการเช่นเดียวกับคนปกติอื่นๆ ที่ไม่ได้มีปัญหายาเสพติด

การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานวิชาการจึงมีความสำคัญมาก เช่น มหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีความเชี่ยวชาญทางวิชาการยาเสพติดที่จะช่วยให้เราค้นหาปัจจัยที่จะเอื้อให้เกิดประสิทธิผลของการบำบัดรักษาได้จากงานวิจัยและงานวิชาการทางด้านยาเสพติดหลายสำนักได้พูดถึง community based services และ continuum of care ซึ่งความสำคัญจะอยู่ที่ชุมชนจะต้องร่วมมือในการช่วยเหลือคนในชุมชนของตน ซึ่งการที่จะขอความร่วมมือเพื่อให้เกิดการบูรณาการและการประสานความร่วมมือได้นั้นจะต้องมีการสื่อสารให้กับชุมชนได้มองเห็นถึงความสำคัญในการช่วยผู้ป่วยยาเสพติดรวมไปถึงบทบาทของชุมชนด้วย โดยอาจมีการทำแคมเปญรณรงค์ กิจกรรมที่จะช่วยทำให้ชุมชนได้เห็นว่าปัญหาเสพติดเป็นของทุกคนที่ต้องร่วมแรงร่วมใจช่วยซึ่งกันและกัน อาจจะต้องมีการนำเสนอตัวอย่างบุคคลที่มีความสำเร็จเพื่อปรับทัศนคติของชุมชนว่าผู้ติดยาเสพติดไม่ใช่อาชญากรและสามารถกลับมาเป็นคนดีของสังคมได้หากได้รับโอกาส ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการปรับกระแสทางสังคมบ้าง อีกทั้งขอความร่วมมือจาก หน่วยงานต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน เช่น โรงเรียน สถานพยาบาล ศาสนสถาน สถานประกอบหรือที่อื่นๆ ที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ อาจมีการทำคลิปวิดีโอเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านยาเสพติด การบำบัดรักษา และตัวอย่างชีวิตคนที่มีปัญหาเสพติดและคนที่สามารถเลิกได้และมีอาชีพเพื่อเรียกร้องให้ชุมชนเห็นความสำคัญในการให้ร่วมมือและเกิดความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องใช้ทักษะในการสื่อสารที่เหมาะสมและที่จะทำให้

ประชาชนในชุมชนเกิดความเข้าใจ ควรมีการจัดประชุมเพื่อสร้างความร่วมมือในแต่ละชุมชนโดยอาจเริ่มทำในชุมชนต้นแบบที่มีการวางแผนในเชิงกลยุทธ์เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานช่วยผู้ป่วยยาเสพติด กำหนดกฎกติกาที่ใช้ร่วมกันในการสอดส่องดูแลและกำกับพฤติกรรมของผู้ป่วยยาเสพติดในชุมชนรวมทั้งคนที่ใกล้ชิด ซึ่งแต่ละชุมชนอาจมีมาตรการที่แตกต่างกันหรือคล้ายกันขึ้นอยู่กับบริบทที่แท้จริงเพื่อกำหนดเป็นแผนปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นระบบ

จากแผนปฏิบัติการดังกล่าวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีจึงควรมีการนำไปทดลองใช้ในชุมชน มีการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขแผนปฏิบัติการได้ ที่สำคัญ คือ การประสานความร่วมมือระหว่างนักวิชาการและผู้ปฏิบัติที่มีประสบการณ์จริง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในชุมชน

รูปแบบที่น่าจะเป็นต้นแบบที่นำไปสู่การทดลองตามหลักการของ community based treatment ซึ่งต้องเริ่มจากการประเมินคัดกรองโดยหน่วยงานทางการแพทย์ระดับปฐมภูมิด้วยแบบประเมิน V 2 ของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งบุคลากรที่จะทำงานด้านนี้จะต้องได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพในการคัดกรองและการช่วยเหลืออาการเบื้องต้น อีกทั้งระบบที่สามารถส่งต่อผู้ป่วยที่มีภาวะแทรกซ้อนหรือมีภาวะฉุกเฉินที่สอดคล้องกับบริบทที่มีความครอบคลุมในการให้บริการ เนื่องจากข้อมูลมีความสำคัญมากในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเนื่องจากผู้ป่วยบางรายอาจไปใช้บริการหลายหน่วยงานซึ่งอาจส่งผลเสียต่อผู้ป่วยหากไม่มีระบบ

การส่งต่อข้อมูลที่ดี ส่วนในกรณีที่มีความรุนแรงไม่มากนักอาจมีการนำครอบครัวหรือโรงเรียนเข้ามาให้การดูแลและประคับประคองให้ผู้ป่วยได้มีการดำเนินชีวิตตามแบบแผนที่จะช่วยลดปัญหาการใช้ยาเสพติดของผู้ป่วยได้ และหากพบว่าผู้ป่วยมีปัญหาในระดับปานกลางอาจใช้ชุมชนเข้ามาช่วยเหลือ มีการวางมาตรการทางสังคมที่จะช่วยปรับพฤติกรรมของผู้ป่วยได้ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้น อาจมีการนัดพบแพทย์หรือพนักบำบัดเป็นระยะๆ ตามสภาพปัญหาของผู้ป่วย แต่หากเป็นกรณีที่มีปัญหายาเสพติดที่รุนแรงอาจจะต้องมีการส่งต่อสถานพยาบาลที่มีศักยภาพในการบำบัดและฟื้นฟูผู้ป่วยเหล่านี้ เช่น ในศูนย์บำบัดยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งอาจมีทางเลือกในการบำบัดที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้ป่วย การบำบัดสำหรับคนกลุ่มนี้อาจต้องใช้เวลาานแต่การปรับตัวของพวกเขาก็จะเป็นบทพิสูจน์หนึ่งว่าพวกเขาจะทำได้ไหม แต่สิ่งที่ยากกว่าคือการที่พวกเขาจะได้กลับบ้าน หากมองตามความจริงผู้ป่วยน่าจะดีใจที่จะได้กลับบ้าน แต่มีผู้ป่วยกลุ่มหนึ่งที่มีทั้งความดีใจและความกังวลไปพร้อมๆ กัน เพราะการอยู่ในศูนย์บำบัดเป็นระยะเวลาหนึ่งอาจทำให้เค้าไม่มั่นใจว่าหากเค้ากลับไปแล้วอนาคตจะเป็นอย่างไร ประเด็นจึงอยู่ที่ว่าศูนย์บำบัดจะมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไรในการเตรียมความพร้อมของผู้ป่วยก่อนออกจากศูนย์บำบัด ซึ่งคงไม่ใช่แค่การประสานงานกับองค์กรในการหาอาชีพหรือการศึกษาต่อเพียงอย่างเดียวแต่หน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องช่วยประสานความสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยกับครอบครัวและคนในชุมชน การเป็นกระบอกเสียงที่ยืนยันว่าผู้ป่วยสามารถกลับมาเป็นปกติแล้ว

อาจไม่เพียงพอ แต่ต้องมีรูปแบบหรือแนวปฏิบัติที่จะทำให้ผู้ป่วย
ได้พิสูจน์ตนเองว่าเค้าสามารถทำงานหรือเรียนได้เหมือนคนปกติทั่วไป
และควรมีสถานที่ที่ผู้ป่วยจะร้องขอความช่วยเหลือเมื่อเค้าต้องการ
ซึ่งอาจเป็นปัญหาต่างๆ ไป เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล หรือความโกรธ
ที่อยากจะประชดเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับคนในครอบครัว เป็นต้น ผู้ป่วย
สามารถมีที่ที่เค้าจะได้รับคำปรึกษาหรือการเยียวยาทางจิตใจก่อนที่จะ
ตัดสินใจเลือกทางเดินแบบเดิม ซึ่งหน่วยงานต้องพิจารณาว่าแยกจาก
ศูนย์บำบัดหรือไม่เนื่องจากงานที่ทำจะมีความแตกต่างกันในเนื้อหา
ซึ่งคงต้องนำไปสู่การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหารูปแบบ
ที่เหมาะสมกับบริบทในแต่ละที่ แต่หลักการสำคัญคือการสร้าง
ความรับผิดชอบของคนในชุมชนที่ให้นึกถึงประโยชน์ส่วนร่วมที่พร้อมใจ
จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากกว่าการนึกถึงประโยชน์ส่วนตน ซึ่งการ
ประสานความร่วมมือจนเกิดเป็นการบูรณาการหน่วยงานต่างๆ
ทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องมีแนวทางในการสื่อสารที่ดีที่จะสร้าง
ความเข้าใจร่วมกันเพื่อจะนำไปสู่ความร่วมมือที่ทุกภาคส่วนมีบทบาท
ที่สำคัญตามศักยภาพของตน จนเกิดแนวทางที่ดีเป็นต้นแบบในการ
นำไปใช้ได้จริงในบริบทแต่ละที่ของประเทศไทย

การดำเนินงานทั้งหมดข้างต้นนี้จะต้องมาจากการค้นหา
ข้อมูลที่เป็นไปตามข้อเท็จจริงที่ต้องมีทั้งหลักวิชาการและประสบการณ์
ที่ควบคู่กัน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมที่แตกต่างออกไปจากเดิม
การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
โดยใช้ทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมจะทำให้เกิดความร่วมมือที่ดี

และการกล้าตัดสินใจที่มีกระบวนการอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน
ที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน น่าจะนำไปสู่รูปแบบการบำบัดฟื้นฟูฯ และ
การดูแลต่อเนื่องโดยมีพื้นฐานจากชุมชน

การพัฒนางานด้านวิชาการ

โรงพยาบาลจิตเวชนครพนมราชนครินทร์

วรท ลำไย

นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ

โรงพยาบาลจิตเวชนครพนมราชนครินทร์

โรงพยาบาลจิตเวชนครพนมราชนครินทร์ได้รับอนุมัติจากกระทรวงสาธารณสุขให้ดำเนินการพร้อมทั้งได้รับงบประมาณก่อสร้างในปีงบประมาณ 2534 ด้วยเหตุผล คือ กระทรวงสาธารณสุขต้องการขยายบริการสุขภาพจิตให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ของประเทศโดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดนครพนมและจังหวัดใกล้เคียง ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาโรงพยาบาลจิตเวชนครพนมราชนครินทร์ได้มีการพัฒนางานด้านวิชาการเพื่อความเป็นเลิศในด้านโรคร่วมจิตเวชสารเสพติด ถึงแม้ผู้เขียนได้มีโอกาสเป็นผู้รับผิดชอบในงานนี้ได้ทำงานวิจัยที่ส่งประเมินผ่านจากคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) หลายเรื่องซึ่งประสบความสำเร็จตามเป้าหมายในระดับหน่วยงานที่ตั้งไว้ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา แต่จากการได้ฝึกอบรมในครั้งนี้ได้เปลี่ยนความคิดและมุมมองการทำงานวิจัยที่ผ่านมาของผู้เขียนอย่างสิ้นเชิง

ในวันแรกของการเดินทางไปญี่ปุ่นคณะได้เดินทางจากสนามบินสุวรรณภูมิไปถึงสนามบินนาริตะในตอนเช้าและได้เข้าอบรมที่มหาวิทยาลัยโตเกียว อาจารย์มาซาฮิโร คาคุวะ ได้สอนเกี่ยวกับ scenario plan โดยเป็น workshop ให้มองภาพของประเทศไทย

ในอนาคต และวางแผนถ้าเกิดปัญหาไม่สามารถเป็นไปตามแผน จะทำอย่างไร โดยอาจารย์มาซาฮิโระ คาคุวะ เคยมีประสบการณ์ทำ scenario plan ในประเทศไทยมาก่อน อาจารย์ทาคาชิ คุมง และ อาจารย์ท่านอื่นได้พูดถึงภาพรวมของปัญหาในประเทศญี่ปุ่น และ นโยบายในการแก้ไขด้วยนโยบายอาเบะโนมิก ทำให้ย้อนกลับมาคิดถึง ปัญหาในพื้นที่ที่รับผิดชอบ แนวโน้ม และ Scenario plan ของโรคร่วม จิตเวชสารเสพติด ที่มองใน 10 ปี ข้างหน้าจากระบบการดูแลสุขภาพ ผู้ป่วยสารเสพติดที่หลากหลาย หน่วยงานร่วมกันดูแล ปัญหารุนแรง ทางสุขภาพจิตลดลงและดีขึ้น แต่จากตัวเลขของผู้ที่มีปัญหารุนแรง ทางสุขภาพจิตที่เกินความสามารถโรงพยาบาลชุมชนจัดการได้ส่งตัวมา โรงพยาบาลจิตเวช พบว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2559 และปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนสูงขึ้น เป็นจำนวนผู้ป่วยโรคร่วมจิตเวชสารเสพติดอยู่ที่ร้อยละ 42 และ 44 เป็นกลุ่มเมทแอมเฟตามีนร้อยละ 47 และ 57 ตามลำดับ เป็นผู้ป่วยเก้าร้อยละ 57 และ 77 ตามลำดับ ปัญหารุนแรงทางสุขภาพจิต ที่คาดการณ์ไว้ใน 10 ปีข้างหน้าหวังไว้ว่า ลดลงและดีขึ้น อาจจะถูกเปลี่ยนแปลงเป็นรุนแรงและมากขึ้นเรื่อยๆ ไปก็ได้ หลังจากฝึกอบรม อาจารย์โตชิโระ นิชิชิวา Project professor ของ Graduate School of Public Policy ก็พาคณะเยี่ยมชมรอบๆ มหาวิทยาลัยโตเกียว

ในช่วงเช้าของวันที่สองคณะได้เข้าไปศึกษาดูงานของ บริษัทบริดจสโตน บริษัทบริดจสโตนเริ่มจากกิจการทำรองเท้ายาง หลังจากได้พัฒนาสินค้า (innovation) เป็น Socks Tyre ทาปิ ก็ได้รับความนิยมนอย่างมากจนทำให้บริษัทได้กำไรจนมั่นคง แต่พอบริษัท

มีเทคโนโลยีถึงที่จะสามารถผลิตยางรถยนต์ได้ ท่านโชะจิโร อิชิบะชิ ผู้ก่อตั้งมีความคิดที่จะผลิตยางรถยนต์ก็ได้รับการคัดค้านจากญาติและคนส่วนใหญ่ เนื่องจากธุรกิจที่มีอยู่เดิมคืออยู่มากไม่จำเป็นเสี่ยงกับธุรกิจใหม่ แต่ท่านผู้ก่อตั้งเห็นว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ก็ตัดสินใจ (ภายใต้เหตุผลของเทคโนโลยีเพียงพอ) ทำยางรถยนต์จนเป็นบริษัทบริดจสโตนที่ยิ่งใหญ่ ในปัจจุบัน บริษัทบริดจสโตนเป็นบริษัทที่มีส่วนแบ่งการตลาดของการขายผลิตภัณฑ์ยางรถยนต์เป็นอันดับหนึ่งของโลก ถึงแม้ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมาทางบริษัทก็ได้รับผลกระทบโดยตรงแต่ภายใน 1 ปีก็สามารถฟื้นฟูกลับมาได้ เนื่องจากการที่บริษัทมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยคำนึงถึงประโยชน์ของสังคม เช่น การพัฒนาแผ่นยางซึมซับแรงแผ่นดินไหว ล้อรถที่ไม่ต้องเติมลม และพัฒนาการให้ Solution แก่ผู้บริโภค แทนการขายแต่ผลิตภัณฑ์เพียงอย่างเดียว เช่น ศูนย์ให้บริการรถยนต์ (ค็อกพิท ออโต้บอย แอค เป็นต้น) ผู้เขียนก็นึกถึง scenario plan ที่คิดไว้เมื่อวาน ว่าในปัจจุบันระบบสาธารณสุขไทยเรามีเทคโนโลยีในการดูแลผู้ป่วยโรคร่วมจิตเวชสารเสพติดในผู้เสพเมทแอมเฟตามีนอะไรบ้าง ถ้ามีจะนำมาวิจัยรูปแบบใด ผู้เขียนก็นึกถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติที่ผู้เขียนเคยได้ยินตอนผู้ทรงคุณวิพากษ์ต้องเสนอข้อเสนอวิจัยกับคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติปีก่อนว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติเป็นความพยายามในการหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ ด้วยการนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ปฏิบัติจริงในบริบทของพื้นที่ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ความรู้สามารถเกิดขึ้นจากความมุ่งมั่นร่วมใจที่จะปฏิบัติและเรียนรู้ร่วมกัน ประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน

(planning) การปฏิบัติ (acting) การสังเกตผล (observing) และการประเมินสะท้อนกลับ (reflecting) หรือ PAOR ถ้าเทียบกับงานวิจัยที่ทำมาซึ่งเป็นการวิจัยพื้นฐานจะยากกว่าเพราะต้องใช้กำลังคนและเวลามากขึ้น ซึ่งเกิด conflict ในใจผู้เขียนว่าถ้าจะทำจะหาคนมาร่วมช่วยงานนี้ได้อย่างไรเพราะงานวิจัยในคนทำงานประจำมองว่าเป็นภาระเนื่องจากทุกคนก็มีงานประจำทำอยู่แล้ว แต่ถ้าไม่ทำก็อาจจะไม่สามารถสร้าง solution ให้กับปัญหาพื้นที่ได้ อยากรู้เหมือนกันว่าท่านผู้ก่อตั้งตอนที่ตัดสินใจทำารรถยนต์จะเกิด conflict แบบนี้ไหม ระหว่างนั้นคณะดูงานก็เป็นคนไทยกลุ่มแรกๆ ที่ได้ขึ้นจักรยานที่ไม่ต้องเติมลมก่อนวางขายจริงในปี พ.ศ. 2562 ในช่วงบ่ายของวันที่สองคณะได้เข้าไปดูงานในบริษัทมิตซูบิชิ โดยภาพรวมเป็นกลุ่มทุนขนาดใหญ่ (ไซบัสลี) มีการทำธุรกิจหลายด้าน เช่น เหมือง, ต่อเรือ, โทรคมนาคม, บริการทางการเงิน, ประกัน, เครื่องใช้ไฟฟ้า, ยานยนต์, ก่อสร้าง, อากาศยาน, อวกาศยาน, อาวุธ, เครื่องดื่ม, เคมีภัณฑ์, น้ำมัน, เหล็ก, การบิน บริษัททั้งในและต่างประเทศมีพนักงานรวมกัน 350,000 คน (พ.ศ. 2553) ดังนั้นสิ่งสำคัญของบริษัทคือการให้พนักงานทั่วโลกมีหลักความคิดค่านิยมที่เหมือนกัน พนักงานในญี่ปุ่นสามารถย้ายไปทำงานและเลื่อนขั้นในต่างประเทศ และพนักงานในต่างประเทศสามารถย้ายไปทำงานและเลื่อนขั้นในประเทศญี่ปุ่น (บริษัทแม่) ได้เช่นเดียวกัน มิตซูบิชิให้ความสำคัญกับการสื่อสารมีหน่วยงานส่วนกลางที่รับผิดชอบโดยตรงและที่สำคัญไม่ใช่สื่อสารภายในและภายนอกเท่านั้น มีการตรวจสอบว่าเข้าใจถูกและให้ภายนอกเข้าใจในองค์กรที่ดี เช่นในส่วนของ

พิพิธภัณฑท์ก็จะเห็นด้านความรับผิดชอบและช่วยเหลือต่อสังคม ซึ่งอาจารย์นั้นก็เสริมด้วยว่า นอกจากจะให้ประชาชนเห็นแล้ว ก็มีผลทำให้คนมาสนใจอยากมาร่วมงานและทำงานในองค์กรด้วย หลังจากนั้น ช่วงเย็นก็ต่อด้วย working dinner คุยกับอาจารย์โยอิจิ นิอียะ จาก NPA (National Personnel Authority) ของประเทศญี่ปุ่นโดยทานอาหารง่ายๆ เป็นแซนวิชและเครื่องดื่มชาเขียว ซึ่งประเด็นที่คุยเป็นที่สนใจของคณะดูงานอย่างมาก เช่น การ Rotation งานของระบบข้าราชการ ในญี่ปุ่น ระบบการทำงานของข้าราชการประเทศญี่ปุ่นไม่มี Job description การย้ายงานสามารถย้ายได้ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าเหมาะสม การ promotion ของระบบญี่ปุ่นจะค่อยเป็นค่อยไป ไม่เหมือนระบบของตะวันตก ที่ให้ผลเร็วตั้งแต่ต้นแต่แฝงตอนปลายทาง แต่อัตราการลาออกของ ข้าราชการที่มีความสามารถก็น้อยมากๆ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดำเนินเกือบถึงสามทุ่ม วันนี้ทำให้เกิดความคิดว่า การสื่อสารไม่ใช่แค่การติดต่อสื่อสารเท่านั้นแต่ยังต้องให้ผู้รับสาร เห็นภาพที่ดีจึงจะมีคนสนใจอยากมาร่วมงาน เพราะที่แล้วมาอาจจะอาศัยแค่การติดต่อสื่อสารยังไม่สามารถให้บุคลากรเห็นภาพที่ดีของการทำวิจัยได้จึงเป็นสิ่งที่ต้องนำกลับไปพัฒนาต่อไป ส่วนอีกเรื่องหนึ่งในภาพรวมของระบบข้าราชการสาธารณสุข ซึ่งมุมมองของผู้เขียนมองว่าระบบข้าราชการมีอะไรดีๆ มากมาย คล้ายกับมิติชุมชนที่ต้องมีการตรวจสอบว่าคนภายนอกเข้าใจองค์กรได้ถูกต้องและให้ภายนอกเข้าใจในองค์กรที่ดี จึงจะมีคนมาสนใจอยากมาร่วมงานและทำงานในองค์กรด้วย พอวกกลับมาคิดเรื่องการแก้ปัญหาในพื้นที่ บางครั้งก็คิดว่าเป็นเรื่อง

ที่ยากแล้วรู้สึกท้อแท้ไม่อยากทำ ซึ่งความคิดเหล่านี้มันแทบจะหมดไปเลย หลังจากคณะได้ไปดูงานที่ไซโตะโคโตะในวันที่สามของการดูงาน คุณไซไซได้ ผู้มีความต้องการที่โดดเด่นจากผู้อื่นรอบๆ ตัวเขาตั้งแต่เด็ก ในช่วงวัยรุ่นขับรถแข่งทำลายสถิติของญี่ปุ่น และในต่างประเทศ ในช่วงวัยหนุ่มเค้าได้สร้างบริษัทออกแบบและขายอุปกรณ์เครื่องยนต์ จนประสบความสำเร็จ มูลค่าบริษัทเพิ่มจากเดิมเป็นร้อยเท่า ซึ่งจริงๆ ก็ควรเรียกว่าถึงจุดสูงสุดของทุกสิ่งทุกอย่างที่วางแผนไว้ แต่ในใจลึกๆ คุณไซไซก็ครุ่นคิดว่า “มันดีจริงๆ เหรอที่มันเป็นแบบนี้” วันหนึ่งคุณไซไซ ได้มีโอกาสนำทาง เด็กหญิงอายุ 18 ปี ซึ่งไซสันหลังบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ รถยนต์ถึงอัมพาตครึ่งล่างของร่างกาย ระหว่างเยี่ยมชมวัดเซนโซจิ ที่อาซากุซะ เด็กผู้หญิงคนนี้พูดว่า “ฉันอยากเข้าไปดูห้องโถงหลักของวัด” ซึ่งสูงจากระดับที่อยู่ประมาณ 2-3 เมตรคุณไซไซได้คิดในใจว่าเด็กคนนี้ ขึ้นบันไดหินนี้ได้อย่างไร พ่อของเด็กและคุณไซไซได้คงจะต้องยกรถเข็นขึ้น (ผู้เขียนมีประสบการณ์ตรงเพราะในขณะดูงานมีพี่ที่บาดเจ็บที่ข้อเท้า ต้องนั่งรถเข็น ซึ่งโรงแรมที่พักใกล้วัดเซนโซจิ จึงได้มีโอกาสเข็นพี่ท่านนั้น ขณะอยู่ที่วัดซึ่งพี่ก็อยากขึ้นไปห้องโถงหลักซึ่งเข็นรถเข็นบันไดหินไม่ได้) แต่ในวันนั้นเป็นวันสิ้นปีจึงมีคนมาหนาแน่นมาก ด้วยความไม่ระวังเด็กคนนั้น หมุนตกหล่นการรถเข็นและพยายามช่วยตัวเองโดยพยายามใช้ศอกข้างซ้าย ดันตัวปีนบันไดหิน ภาพที่คุณไซไซได้มองไปที่เด็กผู้หญิงคนนั้น ก็เกิดแรงระเบิด ภายในใจลึกๆ “ฉันต้องการที่จะสนับสนุนคนที่มีปัญหาแบบนี้”(Your Best for a New Era)

ในวันที่สามคณะได้ไปดูงานที่ บริษัทไฮโตโคโบะซึ่งเป็นสถานที่ดูงานที่อาจารย์โตชิโนแนะนำ ซึ่งได้เล่าที่มาและการทำงานในปัจจุบัน ผู้เขียนได้ถามคุณไฮโตว่าเพราะอะไรคุณจะต้องเปิดบริษัททำ wheelchair robot ทั้งที่ก็สามารถสนับสนุนคนที่มีปัญหาแบบนี้ โดยการบริจาคเงินหรืออุปกรณ์ก็ได้ โดยที่ต้องมาเสี่ยงเปิดเป็นบริษัท (เนื่องจากผู้เขียนทราบข้อมูลอยู่แล้วว่าตอนแรกนั้นคุณไฮโตะยังไม่มีประสบการณ์ทำและทุนก็มาจากขายบริษัทที่เคยประสบความสำเร็จแก่เพื่อนร่วมงานไป) คุณไฮโตได้บอกว่า การบริจาคเงินหรืออุปกรณ์ได้ความสุขเดียวไม่ได้กระจายไป แต่ที่คุณไฮโตได้ทำมีความสุขมันแผ่กระจายไปได้มาก ซึ่งคำตอบมันกินใจผู้เขียนมาก เพราะผู้เขียนเพิ่งเคยเห็นเป็นการตั้งบริษัทแบบนี้เป็นครั้งแรกซึ่งการตั้งเป็นบริษัทมันต้องมีภาระทั้งงบประมาณ การประสานงานติดต่อมิตรสัมพันธ์ในการทำงาน (คุณไฮโตได้ประสานกับคนในเขตสุเมตะ) การค้นคว้าพัฒนาวิจัยให้ wheelchair robot ต้นทุนถูกมากขึ้น, ประสิทธิภาพดีขึ้นและท้ายที่สุดบริษัทต้องอยู่ได้ หลังจากซักถาม ทางคณะได้มีโอกาสได้นั่งรถ wheelchair robot ทดสอบการเอนนอน ยื่นขึ้น ขึ้นลงที่ลาดชัน เคลื่อนย้ายสะดวกมากต่างจากของยุโรปหรืออเมริกาที่หนักกว่าและที่สำคัญถูกกว่าด้วย และไฮโตโคโบะก็ทำร่วมกับการบริจาคและการสอนทำ wheelchair ในต่างประเทศ เช่น ปากีสถาน ท้ายที่สุดก่อนคณะจะกลับก็มีอีกสองคำถามที่ผู้เขียนจำได้แม่น หนึ่งถ้าไฮโตเกิดไม่อยู่ที่นี่จะเป็นอย่างไร คุณไฮโตก็ตอบแบบไม่เสียเวลาคิดเลยว่ามีคนสานงานเค้าต่อได้ สองบริษัทนี้ได้กำไรมากไหม คุณไฮโตก็ตอบและ

ยิ้มไปว่า อยากให้บริษัทมีกำไรมากเพราะพนักงานบริษัทนี้ได้เงินเดือนน้อยกว่าที่อื่น อยากให้ได้มากขึ้น หลังจากดูงานก็ได้กำลังในการทำงานที่เหนื่อยได้มากขึ้นแต่การที่จะขอพันธมิตรในการทำงานจะทำยังไงละ จากชวนเค้ามาร่วมงานยังไงก็ยังเป็นคำถามอยู่ในใจวันที่สี่ เป็นวันสุดท้ายของการดูงานของคุณะเพราะพรุ่งนี้เป็นวันเดินทางกลับ คุณะออกเดินทางตั้งแต่เช้าตรู่เพื่อไปหมู่บ้านโคสุเกะซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่บริเวณป่าต้นน้ำของแม่น้ำสุเมตะที่หล่อเลี้ยงเมืองโตเกียว เมื่อไปถึงก็พบผู้ประสานงานที่หน้าตาเหมือนคนไทยมาก (ทราบภายหลังเค้ามีเชื้อสายลาว) ได้พาเข้าไปเล่าถึงโครงการของ NPO kosuge ซึ่งทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับองค์กรรอบข้างเพื่อได้ความร่วมมือและพัฒนาสินค้าเพื่อเพิ่มผลผลิตให้ท้องถิ่น ซึ่งกว่าจะเป็นโครงการที่สนับสนุนจากท้องถิ่นนี้ ทางมหาวิทยาลัยได้มีการทำโครงการวิจัยหลายครั้งจนในที่สุดท้องถิ่นจึงสนับสนุนดำเนินการเอง กล่าวคือตั้งแต่ปี 2543-2551 สิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างก็คือมีการทำงานร่วมกันของคนหลายวัยเช่นหัวหน้าที่อายุจะหกสิบปีกับคนทำงานวัยไม่ถึงสามสิบปี แต่สามารถทำงานร่วมกันได้ดีและประสบความสำเร็จ เช่นจากช่วงที่ผ่านมาในอดีตประชากรในหมู่บ้านมีแต่ลดลง แต่ในปีนี้ประชากรในหมู่บ้านนี้เพิ่มขึ้น หมู่บ้านนี้ได้รับเงินสนับสนุนจากโครงการรัฐบาลมากเมื่อเทียบกับที่อื่นๆ ถ้าดูจากปัจจัยที่ทำให้ NPO kosuge ประสบความสำเร็จ น่าจะมาจากปัจจัยการทำงานอย่างมีส่วนร่วม ก็คือ 1. จุดมุ่งหมายร่วมกัน (Purpose) 2. กำหนดความเชื่อพื้นฐานร่วมกัน (Principle) 3. กำหนดความสามารถที่ต้องมีร่วมกัน

(Capability) 4. กำหนดบทบาทของแต่ละฝ่ายและความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ความรับผิดชอบต่อกัน (Concept) 5. กำหนดกฎระเบียบที่ยึดโยงความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน (Structure) 6. กำหนดโครงการกิจกรรมที่ควรทำร่วมกัน (Practice) ซึ่งนำมาใช้ในการพัฒนาการทำงานร่วมกันในพื้นที่ที่มีปัญหาได้ หลังจากที่ผู้นำหมู่บ้านได้แจกริโคโรกันคนละกล่องเล็กๆ ซึ่งคนไทยน้อยคนนัก (ยกเว้นคณะคุณงานนี้) ที่จะรู้ว่ามันแอบแฝงคำมั่นสัญญาว่าจะเอาลูกริโคโรที่ขีดจนกลมแล้วนำมาที่หมู่บ้านนี้อีกครั้ง ทั้งคณะก็เดินกลับและระหว่างทาง คุณดาว ยามาชิตะ สูดยอดมัคคุเทศก์สาขาวิชาการที่ดูแลคณะตลอดการเดินทางก็ยิ่งได้สรุปเรื่องวัฒนธรรมการทำงานของโตโยต้าที่คุณดาวทำเป็นวิทยานิพนธ์ให้ฟังอีกด้วย จนกระทั่งถึงเมืองโตเกียวประมาณ 1 ทุ่ม วันที่ห้าของการดูงานเป็นวันเดินทางกลับในช่วงเช้าอาจารย์อาสาตาท่าน่ารักได้ทำการสรุปการดูงานครั้งนี้จากรูปที่ทุกคนเลือกส่งมา และมีการแจกของที่ระลึกซึ่งเป็นแบรนด์ของมหาวิทยาลัยโตเกียวที่คนไทยรู้จักกันดีก็คือผลิตภัณฑ์ดอยตุง ซึ่งเกิดการสร้างแบรนด์ร่วมระหว่างดอยตุงและมหาวิทยาลัยโตเกียว อาจารย์โตชิโร่ นิชิซาว่า พาไปเลี้ยงส่งที่ร้านอาหารตรงข้ามกับมหาวิทยาลัยโตเกียว และยื่นส่งตามธรรมเนียมญี่ปุ่นจนแขกกลับตาไปแม้เวลาสั้นอาจดูไม่นานสำหรับบางคน แต่สำหรับผู้เขียนมันอัดแน่นไปด้วยประสบการณ์ความรู้และประทับใจในที่ร่วมคณะ และประทับใจที่อาจารย์ที่สอนและดูแลการดูงานครั้งนี้ให้ไหลลื่นไม่มีสะดุดและปัญหาเลย สิ่งที่คุณคิดไว้ระหว่างการศึกษาดูงานก็จะคิดว่าจะสามารถทำได้ เมื่อกลับไปถึงเมืองไทยก็จะนำเอาประสบการณ์ครั้งนี้มาใช้ประโยชน์

เพื่อตัวเอง เพื่อหน่วยงาน และประเทศชาติต่อไปสุดท้ายนี้ต้อง
ขอขอบคุณ ก.พ. ที่เป็นผู้ให้ทุนในการอบรมแก่ข้าราชการกลุ่มเน้นแต่
ทำงานกลุ่มนี้ ขอขอบคุณกรมสุขภาพจิตและโรงพยาบาลจิตเวช
นครพนมราชนครินทร์ที่อนุมัติให้มาฝึกอบรมและขอขอบคุณคณะ
อาจารย์ทั้งทางเมืองไทยและญี่ปุ่น ผู้ประสานงานที่ทุ่มเทจัดทำ
หลักสูตรนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ คณะผู้ฝึกอบรมทุกคนครับ

สื่อสารอาหารปลอดภัย สร้างความมั่นใจผู้บริโภค
SURE-SHARE-CARE ถูกต้อง ตรงประเด็น เชื่อถือได้
ด้วยความใส่ใจ จากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

วิชาดา จงมีวาสนา
สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

บทนำ

ข่าวการเสียชีวิตจากการบริโภคอาหารเสริมยังคงเกิดขึ้นเป็นระยะในแต่ละปี แต่ยังคงเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมอย่างสูง และเห็นการสื่อโฆษณาชักชวนผู้บริโภคอย่างแพร่หลาย จากรายงานของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ในช่วงปี 2556-2559 พบว่ามีกรนำยาแผนปัจจุบันหลายกลุ่มหลายชนิดผสมปนปลอมในอาหาร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการเสียชีวิตจากบริโภคอาหารไม่บริสุทธิ์เหล่านี้ และในปี พ.ศ. 2558 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา แจ้งสถิติการจับกุมผลิตภัณฑ์สุขภาพผิดกฎหมาย จำนวน 101 ครั้ง มูลค่ามากกว่า 185 ล้านบาท ซึ่งเป็นอาหารผิดมาตรฐาน อาหารไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 นอกจากนี้ในสังคมออนไลน์มีการแชร์ข่าวสารร้ายวันที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือตื่นตระหนกเกินควร เช่น น้ำผึ้งสีเขียว หมูหยองทำจากสำลี เป็นต้น และมีการส่งต่อกระจายขยายวงกว้างออกไป

จนบางครั้งอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของสินค้าไทย เช่น กรณีข่าวสารรมในข้าว ปี 2557 ซึ่งสร้างความตระหนกแก่ผู้บริโภคเป็นอย่างมาก ยิ่งยิ่ง ซึ่งในทุกภาคส่วนและกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้ร่วมมือบูรณาการแก้ปัญหาและสร้างความมั่นใจว่าข้าวไทยมีคุณภาพปลอดภัย รวมทั้งมีการเฝ้าระวังคุณภาพอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน แต่ยังคงพบว่ามี การนำเรื่องเดิมมาเผยแพร่ซ้ำ

สภาพปัญหา

จากเรื่องดังกล่าวข้างต้นเป็นการสะท้อนให้เห็นปัญหาทั้งใน ส่วนของผู้บริโภคที่ตกเป็นเหยื่อโฆษณาสรรพคุณอาหารเกินจริงได้ง่าย มีความเข้าใจผิดหรือตื่นตระหนกเกินควรเมื่อได้รับข่าวสารเกี่ยวกับ ความไม่ปลอดภัยของอาหาร และเผยแพร่ข่าวสารด้านอาหารในเครือข่าย ออนไลน์โดยไม่ทราบข้อเท็จจริงหรือตระหนักถึงความน่าเชื่อถือได้ ของข้อมูล ในส่วนของผู้ผลิตอาหาร มีบางรายที่ไม่มีความรับผิดชอบ ละเมิด พ.ร.บ อาหาร 2522 ในการผลิตอาหารไม่บริสุทธิ์หรืออาหารปลอม และในส่วนของหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลด้านอาหารที่การขาด ประสิทธิภาพในการสื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับ ผู้บริโภคและผู้ผลิตขาดประสิทธิภาพในการตอบสนองในข้อสงสัยหรือ ชี้แจงร้องเรียนได้อย่างทันเวลา ขาดการรวบรวมและบูรณาการข้อมูล อย่างเป็นระบบจึงไม่สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อมองแนวโน้มและ สภาพปัญหาในระดับประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำเสนอการเปลี่ยนแปลง

การจัดตั้ง Intelligent Unit ศูนย์ข้อมูลรวมอาหารปลอดภัยของประเทศ ใช้ข้อมูลในการขับเคลื่อนนโยบาย ตอบสนองประเทศไทย 4.0 ที่สร้างความเข้มแข็งการคุ้มครองผู้บริโภค ความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และการเป็นผู้นำใน ASEAN ด้านอาหารปลอดภัย โดยมีวัตถุประสงค์ พัฒนาระบบการสื่อสารอาหารปลอดภัยและมีข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารของประเทศ

1. รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลรวมด้านอาหารของประเทศ เพื่อใช้วางแผนเชิงนโยบาย
2. มีระบบแจ้งเตือนภัยเร่งด่วนและสถานการณ์อาหารปลอดภัยของประเทศ
3. ให้ข้อมูลสื่อสารความรู้พื้นฐานอาหารและการสุขาภิบาลอาหารที่ผู้บริโภคควรทราบเพื่อดูแลและป้องกันตนเอง
4. ให้ข้อมูลสื่อสารความรู้ผู้ผลิตอาหารให้เป็นไปตามมาตรฐานต่างๆ และตระหนักในความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค
5. สร้างความเข้าใจ อธิบาย และตอบข้อสงสัย ด้วยข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือให้แก่ผู้บริโภคและผู้ผลิตได้อย่างรวดเร็วทันเวลา

แผนปฏิบัติงาน

ระดับ 1 | การเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดห่วงโซ่อาหาร | จัดหมวดหมู่ความรู้ด้านอาหาร/ ผลงานวิจัย / กฎหมาย และ ข้อกำหนดมาตรฐาน ทั้งในและระหว่างประเทศ /สถิติ/ข่าวสาร

ระดับ 2 | การวิเคราะห์ สังเคราะห์ | เรียงความสำคัญหาสาเหตุ /
ทราบแนวโน้ม / การประเมินความเสี่ยง / เชื่อมโยงข้อมูล

ระดับ 3 | การจัดทำสื่อ | คำนึงถึงวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย
เข้าใจง่าย / ง่ายในการเข้าถึง / คำนึงถึงเนื้อหาที่มีคุณภาพเหมาะสม

ระดับ 4 | การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ | เรียงความสำคัญแนะนำเสนอ
ปกติ / แผนฉุกเฉินเร่งด่วน / วิธีการเลือกใช้สื่อในการเผยแพร่

ระดับ 5 | การติดตามประเมินผล | ทุกสื่อที่ใช้จากทุกกลุ่มเป้าหมาย
คะแนนความพึงพอใจจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง / สํารวจจำนวนผู้เข้าถึง
ข้อมูล

ระดับ 6 | การปรับปรุงบริการ | เร่งทำจากเรื่องง่ายไปยาก

ในเบื้องต้นจึงขอเสนอโครงการในชื่อเรื่อง “สื่อสารอาหาร
ปลอดภัย สร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภค SURE-SHARE-CARE” เพื่อสื่อสาร
และให้ความรู้ โดยเน้นให้ความรู้กับผู้บริโภคและผู้ผลิตเกี่ยวกับความรู้
พื้นฐานอาหารและการสุขาภิบาลอาหารที่ควรทราบเพื่อดูแลและ
ป้องกันตนเองและผลิตอาหารที่ปลอดภัยในโรงเรียน ร้านตลาดและ
โรงอาหาร โดยจัดเตรียมสื่อแบบ infographic presentation และ
วิธีการนำเสนอที่น่าสนใจให้เข้าใจง่าย ง่ายในการเข้าถึงและเหมาะสม
กับกลุ่มเป้าหมาย เช่น แผ่นพับ สิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ website และ BQSF
Application เป็นต้น นอกจากนั้นจะจัดให้มีส่วนการสื่อสาร 2 ทาง
ทั้งให้และรับข้อมูลจากผู้บริโภคโดยการใช้โทรศัพท์และจดหมาย
อิเล็กทรอนิกส์ปีตรีรับข้อสงสัย ร้องเรียนและแจ้งข่าวความไม่ปลอดภัย
ของอาหาร เพื่อนำข้อมูลมาทวนสอบ จัดกลุ่มประเด็นความสำคัญ

วิเคราะห์ประเมินผลกระทบ และหาแนวทางแก้ไขหรือส่งต่อข้อมูลให้
ผู้เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไข รวมทั้งการประเมินผลการสื่อสารเพื่อการ
ปรับปรุงและการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในกระทรวง
สาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย และ
ชุมชนท้องถิ่นให้มีความรู้และความตระหนักในความรับผิดชอบ
ต่อตนเองและสังคมทั้งในฐานะที่เป็นผู้บริโภคและผู้ผลิตที่เกี่ยวข้องกับ
เรื่องอาหารปลอดภัย

เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติอาหาร พ. ศ. 2522 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2554)
2. ข่าวประชาสัมพันธ์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
www.dmsc.moph.go.th/dmscnew/
3. หน้าต่างเตือนภัยสุขภาพ www.tumdee.org/alert/

สื่อสารอาหารปลอดภัย สร้างความมั่นใจผู้บริโภค

SURE-SHARE-CARE

ถูกต้อง ตรงประเด็น เชื่อถือได้ ด้วยความใส่ใจ จากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

ปัญหาความปลอดภัยด้านอาหาร

- การตกเป็นเหยื่อโฆษณาอาหารลดความอ้วนเกินจริง เช่น การรับประทานอาหารเสริมลดความอ้วน ปรับสีผิวให้ขาว จนเสียชีวิต
- ความไม่รับผิดชอบของผู้ผลิตอาหาร ที่ละเมิด พ.ร.บ อาหาร 2522 ในการผลิตอาหารไม่บริสุทธิ์หรืออาหารปลอม
- ความเข้าใจผิดหรือตื่นตระหนกเกินควรเมื่อได้รับข่าวสารเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหาร
- การเผยแพร่ข่าวสารด้านอาหารในเครือข่ายออนไลน์โดยไม่ทราบข้อเท็จจริงหรือตระหนักถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูล

สถานการณ์ปัจจุบัน | ช่องว่างในการสื่อสาร

- ขาดประสิทธิภาพในการสื่อสารการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้ความรู้กับผู้บริโภคและผู้ผลิต
- ขาดประสิทธิภาพในการตอบสนองในข้อสงสัยหรือแจ้งร้องเรียนได้อย่างทันท่วงที
- ขาดการรวบรวมและบูรณาการข้อมูลอย่างเป็นระบบจึงไม่สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อมองแนวโน้มและสภาพปัญหาในระดับประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนปฏิบัติงาน

จัดตั้ง Intelligent Unit ศูนย์ข้อมูลอาหารปลอดภัยของประเทศไทย

ระดับ 1 | การเก็บรวบรวมข้อมูลตลอด Food chain| จัดทำบทสรุป

ความรู้ด้านอาหาร/ผลงานวิจัย / คู่มือแนวปฏิบัติ/ กำหนดมาตรฐาน / สถิติ/ ข่าวสาร

ระดับ 2 | การวิเคราะห์ อัตราระยะ | เจาะความสำคัญ

พหุศาสตร์ / พหุภาษา/ พหุวัฒนธรรม / การประเมินความเสี่ยง / เชื่อมโยงข้อมูล

ระดับ 3 | การจัดทำสื่อ | กลุ่มเป้าหมาย

เข้าใจง่าย / ง่ายในการเข้าถึง / คำนี้ถึงมือหาที่มีคุณภาพของระบบ

ระดับ 4 | การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ | เจาะกลุ่มสำคัญ

แผนงานกลยุทธ์ / แผนกลยุทธ์ระดับ / วิธีการเผยแพร่

ระดับ 5 | การติดตามประเมินผล | ทุกแหล่ง

คะแนนความพึงพอใจจากผู้เกี่ยวข้อง / สัปดาห์จำนวนผู้เข้าถึงข้อมูล

ระดับ 6 | การปรับปรุงบริการ | แจ้งจากเรื่องร้องเรียน

วัตถุประสงค์การสื่อสาร

1. นำเสนอความรู้พื้นฐานอาหารและการสุขาภิบาลอาหารที่ผู้บริโภคควรทราบเพื่อดูแลและป้องกันตนเอง
2. สร้างความเข้าใจ อธิบาย และหาคำตอบข้อเท็จจริงให้แก่ผู้บริโภคและผู้ผลิตได้อย่างรวดเร็วทันเวลา
3. มีระบบแจ้งเตือนภัยเร่งด่วนและสถานการณ์อาหารปลอดภัยของประเทศ

กลุ่มเป้าหมายผู้บริโภคและผู้ผลิต

โรงเรียน ร้านค้า&ตลาด โรงอาหาร

การสื่อสาร

การประเมินและติดตามผล

- แบบสอบถามความพึงพอใจ
- จำนวนข้อซักถามและข้อสงสัย จำนวนข้อติชมและแนะนำ

BQSF

B : Better
Q : Quality
S : Standard
F : Food & Future

Better Quality and
Standard of Food and
Future for All

เทคนิคการสื่อสารในองค์กร

ศศิพร ช่อลำไย

กรมปศุสัตว์

ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จนั้น นอกจากความรู้ในสายงานที่ปฏิบัติแล้ว สมรรถนะในตัวบุคคลก็เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย สมรรถนะความหมายอย่างหนึ่ง หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่บุคคลจำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบประสบความสำเร็จ สมรรถนะที่ข้าพเจ้าคิดว่ามีความจำเป็นสำหรับข้าราชการคือในเรื่องการสื่อสาร

การสื่อสารภายในองค์กร นับว่ามีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นในหน่วยเล็กๆ ที่เป็นผู้ปฏิบัติงานประจำ ชัยขันธ์มาก็จะเป็นระดับหัวหน้างาน/กลุ่ม/ฝ่าย ระดับผู้อำนวยการหรือระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะระดับชำนาญการพิเศษที่เป็นระดับหัวหน้างาน ซึ่งจะเป็นคนกลางที่รับแนวทงนโยบายการปฏิบัติมาจากระดับผู้อำนวยการ และต้องมาสื่อสารให้กับผู้ปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ สูงสุดนั่นเอง

แม้ว่าในปัจจุบันจะเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารที่มีการสื่อสารถึงกันตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นทางการพูด การเขียน แต่หลายครั้งก็พบว่าทักษะการสื่อสารเหล่านี้กลับไม่สัมฤทธิ์ผลอย่างที่เราคาดหวัง หลายครั้งการสื่อสารทำให้เกิดปัญหาหระหว่างกัน เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน บางครั้งเรอบอกเพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

ให้ปฏิบัติงานแล้ว แต่กลับได้ผลสัมฤทธิ์ของงานไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ หรือหัวหน้าเราเองสั่งงานเรา แต่เราก็ปฏิบัติไม่ได้ตรงตามความต้องการของหัวหน้างาน ทั้งๆ ที่เราก็คิดว่าเรามีความเข้าใจถูกต้องแล้ว ก่อนลงมือปฏิบัติชิ้นงานนั้น การสื่อสารในองค์กรจึงมีความสำคัญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการนำเทคนิคการสื่อสารทางกลุ่มไลน์ (Line) มาเป็นช่องทางหลักในการสื่อสารภายในองค์กร คิดว่าไม่มีองค์กรใดที่ไม่มีกลุ่มไลน์ขององค์กร ดังนั้นจึงควรคำนึงถึงปัจจัยสำคัญอันสามารถช่วยให้การสื่อสารระหว่างกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลตามความคาดหวัง ป้องกันความเข้าใจผิดพลาด เพื่อไม่ให้เสียเวลา เปลืองแรงในการนับหนึ่งใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งงานจะไม่ได้ลงมือปฏิบัติเอง มีหน้าที่ในเรื่องการคิด วางแผน และสื่อสารแผนงานไปสู่คนอื่นเพื่อลงมือปฏิบัติทำให้เกิดผลตามที่ตั้ง ซึ่งการสื่อสารในองค์กรมีหลายแบบ เช่น การสื่อสารโดยพบปะพูดจา การสื่อสารโดยการนำเสนอภาพประกอบ เทคนิคการสื่อสารจากฝึกอบรมที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน อาจยกตัวอย่างบางเทคนิคดังนี้

เทคนิคสรุปทุกอย่างบนกระดาษแผ่นเดียว

การสื่อสารโดยนำเสนอภาพประกอบ หรือโดยใช้โปรแกรม power point นั้นเป็นเทคนิคที่ใช้กันมานาน สามารถสื่อสารได้ด้วยภาพและตัวอักษร ซึ่งบางครั้งผู้สื่อสารมีการให้ข้อมูลรายละเอียดมากจนลืมไปว่าทำให้การสื่อสารนั้นมีความเยิ่นเย้อ ไม่ตรงประเด็น เทคนิคการสื่อสารหรือการนำเสนองานอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้การ

สื่อสารมีประสิทธิภาพ คือเทคนิคสรุปทุกอย่างบนกระดาษแผ่นเดียว หรือ One page summary เป็นเทคนิคแบบหนึ่งที่สามารถนำมาปรับปรุงประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กรได้เป็นอย่างดี การนำเสนอจะประกอบด้วย กระดาษ A4 หนึ่งแผ่น ซึ่งสรุปหัวข้อต่างๆ ไว้ โดยที่อย่างน้อยควรประกอบไปด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้ ชื่อหัวข้อหรือประเด็นนำเสนอ ผู้นำเสนอ วันที่ ใครเป็นผู้รับฟัง ที่มาของประเด็นที่นำเสนอ ซึ่งอาจมาจากการเกิดปัญหา จากนโยบายของผู้บริหาร สถานการณ์ของประเด็นนั้นๆ ว่าดำเนินไปอย่างไรแล้ว การวิเคราะห์ประเด็นแนวทางการดำเนินงาน กรอบระยะเวลา หากสามารถประเมินงบประมาณ และ ผลสำเร็จ (output) ได้ด้วยจะเป็นการดี สามารถนำเสนอเป็นรูปภาพ กราฟ หรือข้อความก็ได้ โดยเฉพาะหากเป็นรูปที่สะดุดตา จะมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญคือในแต่ละหัวข้อจะต้องอยู่ในกรอบพื้นที่ที่ชัดเจน

จะเห็นว่าเทคนิค One page summary นั้น ในหัวข้อที่จำเป็นต้องมีนั้นก็คือประเด็นหลักๆ ในการนำเสนอด้วย power point นั้นเอง เพียงแต่ต้องนำมาสรุปให้อยู่ได้ในกระดาษ A4 แผ่นเดียว ดังนั้นผู้นำเสนอจึงจำเป็นต้องเข้าใจในประเด็นที่จะนำเสนออย่างดีจนสามารถสรุปประเด็นสำคัญๆ ไว้สำหรับนำเสนอเท่านั้น ในส่วนรายละเอียด ผู้นำเสนอสามารถเสนอด้วยการอธิบาย

ข้อดีของเทคนิค One page summary อาจสรุปได้ดังนี้

1. รู้เรื่องได้ในกระดาษแผ่นเดียว การสรุปประเด็นปัญหา สถานการณ์ความเป็นไปให้อยู่ภายในกระดาษแผ่นเดียวจะทำให้เข้าใจง่าย

มองครั้งเดียวเข้าใจได้ ว่าภาพรวมคือเรื่องอะไร ที่ไหน อย่างไร ไม่เสียเวลา
อ่านเอกสารที่ยืดยาว โดยเฉพาะหากมีรูปภาพสวยๆ ประกอบ จะดึง
ความสนใจของผู้รับฟังได้ดี

2. ทำให้ผู้นำเสนอต้องทำความเข้าใจในประเด็นที่นำเสนอ
เพื่อที่จะสรุปประเด็นให้ได้อยู่ในพื้นที่กระดาษ A4 จึงจำเป็นต้องเข้าใจ
ข้อมูลรายละเอียด เป็นการพัฒนาบุคลากรได้อีกวิธีหนึ่งด้วย

3. การกำหนดกรอบพื้นที่ในแต่ละหัวข้อ เป็นการบังคับ
ให้ผู้ฟังตั้งใจและมีสมาธิกับหัวข้อที่นำเสนอมากขึ้น บางครั้งอาจใช้
กรอบที่เว้นพื้นที่ว่างไว้ เพื่อเป็นการให้ผู้ฟัง ช่วยกันออกความคิดเห็น
เติมเต็มหัวข้อนั้นๆ เช่นหากหัวข้อที่นำเสนอเป็นประเด็นปัญหา ที่ต้องหา
ทางออกให้กับองค์กร สามารถให้การเว้นพื้นที่ว่างเพื่อการระดมสมอง
แก้ไขปัญหาประเด็นนั้นๆ ได้

4. หัวข้อชัดเจนประจำกรอบ จะช่วยดึงทุกคนกลับเข้ามา
ในประเด็นได้ เหมาะสำหรับกรณีที่มีการประชุม มักชอบออกนอกเรื่อง
คุยกันไม่ตรงประเด็น ซึ่งพบบ่อยๆ จนไม่สามารถสรุปประเด็นหลักๆ ได้
สามารถใช้ชื่อหัวข้อที่ชัดเจนนั้น มาช่วยตัดเรื่องไม่จำเป็นออก พูดคุย
กันเฉพาะเรื่องสำคัญ เร่งด่วน ตรงประเด็น ดังนั้นกระดาษแผ่นเดียว
ทำให้สิ่งที่ต้องทำ และสิ่งที่ต้องคิด ชัดเจนขึ้น ความคิดที่กระจัด
กระจายก็กลับมารวม ทำให้งานเสร็จเร็วขึ้น

5. หากเป็นการประชุม สามารถใช้กระดาษแผ่นเดียว
นั้นเป็นสรุปการประชุมได้เลย ไม่จำเป็นต้องทำรายงานการประชุมอีก
นอกจากนี้กระดาษแผ่นเดียวทำให้ทุกคนในที่ประชุมเห็นข้อมูลทั้งหมด

เวลาปรึกษาหารือก็คุยได้ครอบคลุมมากขึ้น และลงรายละเอียดได้ลึกกว่าเดิม โดยที่ใช้เวลาประชุมลดลง

เทคนิคการสรุปความคิด

เป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่มีประโยชน์ในการเรียบเรียงข้อมูลในกรณีที่พบบ่อยในการประชุมคือ ในการประชุมทุกคนเสนอแนวคิดแนวทางเยอะแยะไปหมด ความคิดหลายหลาย ทุกคนต่างพูด แต่ไม่มีใครจับแนวคิดเหล่านั้นมาเรียงให้เป็นระเบียบ มาเรียงให้เห็นกันชัดๆ ว่ามีตัวเลือกอะไร เวลาตัดสินใจ อาจพลาดมองข้ามแนวคิดดีๆ ไปได้ง่ายๆ เทคนิคการสรุปความคิดโดยทำเป็นตารางบนกระดาษแผ่นเดียว และใช้เป็นตัวช่วยให้ตัดสินใจเรื่องต่างๆ จะทำได้ง่ายขึ้น วิธีการง่ายๆ คือ

1. วาดตารางเรียบเรียงข้อมูล โดยหยิบปากกาสีเขียว (หรือสีอื่นที่มี) มาวาดตาราง 8 ช่องลงบนกระดาษ หากข้อมูลเยอะอาจเพิ่มจำนวนช่อง และตารางช่องแรกให้ลงวันที่และหัวข้อไว้

2. เขียนคำตอบลงในช่อง คือหากมีแนวความคิดใดๆ คิดได้ให้ใช้ปากกาสีน้ำเงิน (หรือสีอื่นที่มี) จดลงในช่องต่างๆ ว่างเลยจะได้ไม่ลืม บางคนชอบคิดในใจ แต่คิดแล้วไม่จดส่วนใหญ่เมื่อออกจากที่ประชุมก็จะลืม

3. สรุปความคิด โดยใช้ปากกาสีแดงมาตรวจความคิด โดยขีดฆ่า กากบาทตัวโตๆ บนแนวคิดที่ไม่ถูกเลือก อย่าลืมใส่เหตุผลสักนิด จะได้ทราบว่าไม่ถูกเลือกเพราะอะไร ขีดฆ่าไปเรื่อยๆ จนเหลือตัวเลือกสุดท้ายที่ใช้

ตัวอย่าง เทคนิคการสรุปความคิดด้วยตาราง 8 ช่อง

28 มิย 60 เลือก สถานที่ จัดประชุม ประจำปี	✓ ลำปาง มี ความ พร้อม	กาหลิง ไม่มี ความ พร้อม	อุดรธานี อยากไป ทาง เหนือ มากกว่า	ปทุมธานี ค่า สถานที่ แพง	เพชรบูรณ์ ไม่มีความ พร้อม	สุราษฎร์ธานี ไกล เสีย ค่าใช้จ่าย เดินทางมาก	แพร่ ไม่มี ความ พร้อม

เทคนิคการสรุปกระบวนการด้วย Mind Map

เทคนิคนี้ไม่ใช่เทคนิคใหม่ แต่ส่วนใหญ่จะถูกลืม ไม่นำมาใช้
ในการทำงาน เทคนิคนี้คนส่วนใหญ่ในองค์กร ทุกคนจะทราบกันดี
อยู่แล้ว แต่ผู้เขียนได้รับการสอบย้ำจากการไปอบรมในครั้งนี่ จึงอยาก
นำมาสรุปเป็นประเด็นสำคัญอีกครั้งหนึ่ง เทคนิคการสรุปกระบวนการ
ด้วย Mind Map มีประโยชน์ในการสรุปภาพรวมกระบวนการต่างๆ
ที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน เป็นเทคนิคที่ใช้ในการพัฒนาองค์กรได้ ใช้ใน
การช่วยแก้ปัญหา และสร้างแนวทางการแก้ปัญหา เพราะเป็น
กระบวนการที่ต่อยอดความคิดออกไปเรื่อยๆ ขณะเดียวกันก็ช่วยให้
เห็นภาพรวมของประเด็นทั้งหมดว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง จึงเป็น
เทคนิคที่เหมาะสมอีกเทคนิคหนึ่งในการนำมาพัฒนาองค์กร

นอกจากเทคนิคสำคัญบางประการที่ใช้สื่อสารในองค์กร
ตามที่กล่าวมาแล้ว ยังมีประเด็นบางประการที่มีความสำคัญสำหรับ
การปรับปรุงการสื่อสารในองค์กรในปัจจุบัน คือ

1. เมื่อเริ่มต้นสื่อสารจำเป็นต้องมีความชัดเจนใน 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ทำไมจึงต้องสื่อสารเรื่องนี้ออกไป และรายละเอียดอะไรที่ต้องการสื่อสารออกไป ประเด็นถัดมาคือ ผู้ฟังคือใคร มีความสามารถในการรับสาร ในการตีความ มีความรู้ความเข้าใจมากพอที่จะเข้าใจสิ่งที่สื่อสารนั้นหรือไม่ การประเมินผู้รับสารแต่ละคน จะทำให้ทราบว่า จะต้องสื่อสารอย่างไร ต้องให้รายละเอียด ต้องอธิบายมากหรือน้อยเท่าไร เพื่อให้สิ่งที่ต้องการสื่อสารออกไปบรรลุวัตถุประสงค์ ป้องกันการรับข่าวสารเดียวกันแต่ตีความได้แตกต่างกันทำให้เกิดความคลุมเครือ สับสน

2. การสื่อสารในกลุ่มไลน์ ควรมีความระมัดระวังในการสื่อสาร เนื่องจากเป็นการสื่อสารด้วยตัวอักษร ดังนั้นผู้รับสารจะมีความเข้าใจดี หรือเข้าใจน้อย หรือแม้แต่อ่านแล้วอาจมีความเข้าใจในคำพูดที่อ่านจากไลน์ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นตัวอักษร ไม่อาจสื่อได้ถึงอารมณ์ของผู้ส่งสาร และการรับสารก็ขึ้นกับอารมณ์ของผู้อ่านในขณะนั้น ดังนั้นการสื่อสารกับบุคคลในองค์กรด้วยทางไลน์ จึงจำเป็นต้องมีระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ผู้เขียนเห็นว่าการสื่อสารทางไลน์ ควรเป็นการสื่อสารแบบกลางๆ ใช้สำหรับการเผยแพร่ความรู้ ข่าวสารอย่างรวดเร็วเท่านั้น ระวังคำพูดกำกวม

3. ผู้บริหารควรให้โอกาส และรับฟังบุคลากรทุกระดับในองค์กร ในบางครั้งผู้อำนวยกร หัวหน้างาน อาจมีภาระงานมากจนไม่มีโอกาสรับฟัง พบปะลูกน้องทำให้ขาดการสื่อสาร ขาดโอกาสที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร และเนื่องจากในปัจจุบันมีงาน

นโยบายรัฐบาลเร่งด่วนหลายภารกิจ ยิ่งเป็นความจำเป็นที่จะต้องสื่อสารให้บุคลากรภายในองค์กรได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นและเป็นส่วนหนึ่งของงาน การสื่อสารอย่างต่อเนื่องยังช่วยป้องกันการบิดเบือนข้อมูล จากการส่งข่าวสารผ่านกันเป็นทอดๆ ผ่านคนหลายคน จนทำให้ข้อมูลที่แท้จริงตกหล่น หรือมีการปรุงแต่งข้อมูลโดยไม่ตั้งใจ จนทำให้ข้อมูลเกิดการบิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้

ผู้เขียนขอสรุปปิดท้าย ด้วยตัวอย่างภาพ One page summary
ไว้ ณ ที่นี้

ตัวอย่าง One page summary

Att: คณาจารย์ และผู้บริหารหอชมรม โธม... ศศิพร ข้อจำเริญ... กรมปศุสัตว์ 28 มิถ 2562

อาหารครบส่วน เพื่อการเพิ่มคุณภาพน้ำนม

- 1.) ที่มาของภาวะนี้ตนเอง**
 จากนโยบายของ กระทรวงเกษตรหรือจะยกระดับคุณภาพน้ำนมนำมาดื่มให้ได้มาตรฐานและพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมให้ดีขึ้นตามแนวทางยุทธศาสตร์โคนมที่วางไว้ ซึ่งสำคัญแก่มาตรฐานขององค์กรประกอบน้ำนม ซึ่งกำหนดค่า Total solid ให้มีค่าไม่ต่ำกว่า 12.5% หากต่ำกว่าเกณฑ์อาจจะถูกปฏิเสธการรับซื้อ มาตรการนี้จะเริ่มใช้ในปี 2562
- 2.) สถานการณ์ คุณภาพน้ำนมกับปัจจุบัน**
 ปัจจุบันพบว่า เกษตรกรประมาณ 30-40 % มีได้น้ำนมที่มีค่า Total Solid จ่ำกว่า 12.5 % จึงจำเป็นต้องให้คำแนะนำแก่เกษตรกรรายเหล่านี้ ให้เข้าใจและรับทราบมาตรฐานน้ำนมที่จะปรับเปลี่ยน เพื่อให้ได้ปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์
- 3.) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ**
 การปรับค่า Total Solid สามารถปรับได้โดยการให้อาหารด้วยสัดส่วนที่ถูกต้อง คือสัดส่วนอาหารเทียบ ต่อ อาหารข้น ประมาณ 60 : 40 เพราะอาหารหยาบจะช่วยกระตุ้นการเคี้ยวเอื้อง และการเคี้ยวเอื้องจะช่วยกระตุ้นการทำงานของจุลินทรีย์ในกระเพาะหมัก ทำให้ได้กรดไขมัน และจะเปลี่ยนเป็นไขมันในน้ำนม ทำให้ได้อาหารถูกสัดส่วนค่า TS จะปรับสูงขึ้น
- 4. มาตรการแก้ปัญหา**
 เจ้าหน้าที่สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ จะต้องเข้าถึงฟาร์มโคนม เพื่อช่วยแนะนำการจัดสัดส่วนอาหารแก่โคนม ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงเข้าใจหลักการให้อาหารที่ถูกต้อง ปรับเปลี่ยนการเลี้ยงแบบให้อาหารตามใจแบบเดิม มาให้อาหารตามลคครบส่วน ให้มีโภชนาเพียงพอ ไม่มากหรือน้อยไป โดยเฉพาะการเพิ่มปริมาณการกินอาหารเทียบให้เพียงพอ
- 5. แผนการปฏิบัติงาน**
 1. เริ่มประชุมเจ้าหน้าที่สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ ทั่วประเทศ ทำความเข้าใจ และทบทวนความรู้ในการจัดสัดส่วน หรือคำนวณสูตรอาหาร เพื่อให้เข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน
 2. กำหนดให้เจ้าหน้าที่ในแต่ละเขต เข้าไปให้คำแนะนำแก่ฟาร์มเกษตรกรที่มีปัญหาค่า TS ระหว่าง 5 ฟาร์มต่อเดือน (โดยขอข้อมูลจากสหกรณ์ในพื้นที่) ให้ติดตามจนกว่าปัญหาจะได้รับการแก้ไข
 3. รายงานผลให้สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ทราบทุกเดือน ตามแบบรายงาน

การพัฒนาและปรับปรุงงานจากประสบการณ์ ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

สุชาติ สุธะคาน
นักการข่าวชำนาญการพิเศษ
สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

การฝึกอบรมสำหรับข้าราชการประเภทวิชาการ ระดับ
ชำนาญการพิเศษ ประจำปี 2560 มีกรอบของหลักสูตรที่มุ่งสร้าง
สมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานอันประกอบด้วย การมีภาวะผู้นำ
ทักษะในการสื่อสาร การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ โดยมีประเด็น
ที่มุ่งเน้นสำคัญ ได้แก่ การสื่อสาร (Communication) ความร่วมมือ
(Collaboration) และกระบวนการตัดสินใจ (Decision making) ทั้งนี้
จากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการเข้ารับการอบรม พบว่าการเป็น
องค์กรภาครัฐในช่วงของการเปลี่ยนถ่ายไปสู่การเป็น Thailand 4.0
นั้น องค์กรภาครัฐมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง
ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
การเป็นองค์กรภาครัฐที่เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมและ
ตระหนักถึงความจำเป็นในการร่วมมือกันพัฒนาประเทศมากขึ้น

ในการจัดทำข้อเสนอเพื่อปรับปรุงการทำงานจากประสบการณ์
ที่ได้รับจากการฝึกอบรมนั้น เมื่อพิจารณาจากมิติของการทำงาน
ด้านความมั่นคงของสำนักข่าวกรองแห่งชาติแล้ว เห็นว่าความตระหนัก
รู้ด้านความร่วมมือจากภาคประชาชนต่อความมั่นคงปลอดภัยยังคงมีน้อย

ประชาชนมีความรู้สึกหวาดระแวงและรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะให้ข้อมูลหรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ แม้ว่าจะมีสถานการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นในชุมชนและสร้างความหวาดกลัวต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนเองก็ตามที่รวมทั้งการที่สำนักข่าวกรองแห่งชาติเป็นองค์กรด้านความมั่นคงที่มีภารกิจแตกต่างจากหน่วยงานภาครัฐอื่นเช่นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านเศรษฐกิจหรือสังคม การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์กรมีลักษณะเฉพาะและส่วนใหญ่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติงานในทางลับจึงทำให้มีความเป็นไปได้น้อยที่จะภาคประชาชนโดยทั่วไปจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเปิดเผย

ในปัจจุบันการตระหนักรู้ของภาคประชาชนต่อการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเพื่อร่วมกับภาครัฐในการสร้างเสริมความมั่นคงปลอดภัยเป็นประเด็นที่สำนักข่าวกรองแห่งชาติอาจต้องพิจารณาริเริ่มสร้างให้เกิดขึ้นเนื่องจากในปัจจุบันนี้ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในรูปแบบต่างๆ มีความซับซ้อน และมีความเชื่อมโยงระดับองค์กรหรือบุคคลในระดับที่หลากหลายมากขึ้น กลุ่มบุคคลที่เป็นภัยต่อความมั่นคงมีการแฝงตัวอยู่ในชุมชนที่กว้างขวาง เห็นได้จาก เหตุความไม่สงบที่เกิดขึ้นในห้วงสามปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่สถานีรถไฟฟ้าสยาม/เซนทรัลเฟสตีวัล อ.เกาะสมุย/ สี่แยกราชประสงค์ และสะพานตากสิน (ปี 2558) เหตุการณ์ที่ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์/ สถานที่จัดงานวันแม่ที่ จ.สุราษฎร์ธานี และ อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา (ปี 2559) เหตุการณ์ที่หน้ากองสลากเก่า ถ.ราชดำเนินกลาง/หน้าโรงละครแห่งชาติ และ

โรงพยาบาลพระมงกุฎ (ปี 2560) โดยมีความหลากหลายทั้งบุคคลผู้ก่อเหตุ และมูลเหตุจูงใจ ซึ่งเป็นการยากสำหรับสำนักข่าวกรองแห่งชาติที่จะปฏิบัติงานด้านการข่าวได้อย่างครอบคลุม ทั้งนี้ หากประชาชนให้ความร่วมมือแจ้งเหตุที่ต้องสงสัย หรือบุคคลที่อาจเป็นพื้ฐต่อความมั่นคงปลอดภัยโดยรวม และสำนักข่าวกรองแห่งชาติอาจพิจารณาใช้เป็นเบาะแสเบื้องต้นเพื่อปฏิบัติงานในขั้นตอนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

มีข้อพิจารณาว่า ในยุคสมัยที่ประชาชนมีความใกล้ชิด และคุ้นเคยกับเทคโนโลยีการสื่อสารหรือสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น การจัดทำช่องทางสื่อออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ น่าจะเป็นช่องทางหนึ่งที่สำนักข่าวกรองแห่งชาติอาจพิจารณาใช้ประโยชน์อย่างจริงจังมากขึ้น อย่างไรก็ตาม พบว่าเว็บไซต์หลักของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ (www.nia.go.th) อาจไม่ใช่ช่องทางที่มีประสิทธิภาพมากนัก กล่าวคือมีลักษณะของเว็บไซต์ที่ค่อนข้างมีความเป็นทางการ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของหน่วยงาน และการนำเสนอรายงานสถานการณ์ข่าว ซึ่งแม้จะมี Template ที่ประชาชนสามารถสื่อสารกับหน่วยงานได้ แต่ก็ไม่ได้รับการตอบรับที่ดี โดยประชาชนอาจมองว่าเนื้อหาในสื่อออนไลน์ดังกล่าวของสำนักข่าวกรองแห่งชาติมีความเชื่อมโยงกับประชาชนน้อย หรืออาจมีความกังวลและหวาดกลัวในความปลอดภัยของตนเองเมื่อมีการติดต่อกับหน่วยงาน จึงทำให้เว็บไซต์หลักของสำนักข่าวกรองแห่งชาติได้รับ Feedback จากประชาชน

ผ่านสื่อดังกล่าวค่อนข้างน้อย และไม่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป (มีสถิติผู้เข้าชมเว็บไซต์ 2513 ครั้ง)

อย่างไรก็ดี ตามที่สำนักข่าวกรองแห่งชาติได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานขององค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน (Civil Security Organization) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2522 มีภารกิจในการเสริมสร้างความเข้าใจและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย การสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดความร่วมมือของประชาชนต่อการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือนของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อาจดำเนินการผ่านเว็บไซต์ www.secnia.go.th ขององค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน โดยมีแนวโน้มว่าจะสามารถเข้าถึงประชาชนได้มากกว่า

ทั้งนี้ มีข้อพิจารณาว่า เมื่อเปรียบเทียบกับเว็บไซต์หลักของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ การนำเสนอข้อมูลของ www.secnia.go.th มีการนำเสนอบทความทั่วไปที่น่าสนใจเกี่ยวกับภัยด้านความมั่นคงในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งคอลัมน์ความรู้อื่นๆ อาทิ สารแนะนำรู้ เรียนรู้ รปภ. จากหนังสือ และเรียนรู้ รปภ. จากรูปภาพ มีความน่าสนใจเนื่องจากมีลักษณะความเป็นทางการน้อยกว่า การสื่อสารและเนื้อหาดึงดูดใจ และได้รับความสนใจจากผู้เข้าชมมากกว่า (มีสถิติผู้เข้าชมเว็บไซต์ 402,971 ครั้ง) ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่สำนักข่าวกรองแห่งชาติจะสามารถต่อยอดรูปแบบของการสร้างความตระหนักรู้ด้านความมั่นคงให้กับประชาชนผ่านเว็บไซต์ดังกล่าวนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำหรับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอดังกล่าวนี้ เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรและงบประมาณที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า สำนักข่าวกรองแห่งชาติอาจพิจารณาจัดทำ Template เพิ่มเติมในเว็บไซต์ www.secnia.go.th ขององค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน ในลักษณะของกระดานพุดคุย เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารสองทาง ระหว่างผู้เข้าชมและผู้บริหารเว็บไซต์อย่างสม่ำเสมอ มีรูปแบบที่เป็นมิตรกับผู้เข้าชมและจูงใจให้เกิดการสื่อสารผ่าน Template ใหม่นี้ ลดการใช้ภาษาที่มีความเป็นทางการ แต่ต้องแฝงไว้ด้วยการให้ความเข้าใจที่ถูกต้อง สร้างความตระหนักรู้ด้านความมั่นคงปลอดภัย และความจำเป็นที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติร่วมกันกับภาครัฐ

นอกจากนี้ การที่สำนักข่าวกรองแห่งชาติมีภาพลักษณ์ของการเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคง มีความเป็นไปได้อาจประชาชนอาจเกิดความหวาดระแวงและขาดความเชื่อมั่นในการให้ข่าวสาร หรือสนทนาผ่านเว็บไซต์ขององค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือนได้ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือสำนักข่าวกรองแห่งชาติต้องจัดทำกระดานสนทนาที่จูงใจ สร้างความไว้วางใจในการให้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน มีช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารที่มีความน่าสนใจจากประชาชนอย่างเป็นระบบและปลอดภัยต่อผู้ให้ข่าวสาร ทั้งนี้ บุคลากรที่จะทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการดำเนินการดังกล่าวนี้ ต้องมีลักษณะเป็นมิตร เปิดกว้างในการรับฟังข่าวสาร มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีความชำนาญในเชิงวิชาชีพในการพิจารณาคัดกรองข่าวสารที่เป็นประโยชน์ หรืออาจ

เป็นข่าวสารที่นำไปสู่การดำเนินการตามขั้นตอนการต่อต้านข่าวกรอง
ได้ต่อไป ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลกระดานข่าวนี้ต้องมี
ความเข้าใจในภารกิจอย่างถ่องแท้ มีวินัยในการปฏิบัติหน้าที่
และสำนักข่าวกรองแห่งชาติต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยระบบ
ที่เข้มแข็ง มีการประเมินผลกระทบที่เกิดจากการจัดทำกระดานข่าวนี้
อย่างสม่ำเสมอ ทั้งในส่วนของประเมินระบบ การประเมินความถูกต้อง
แม่นยำของข่าวสาร และการใช้ประโยชน์

ขยะ ขยะ ที่ไม่น่าขยาด!!!

สุทธาสินี กล่าวกิติคุณ

นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

1. ที่มาและความสำคัญ

เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยสูงขึ้น ประชาชนมีการบริโภคและอุปโภคมากขึ้น ก่อให้เกิดปริมาณขยะเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้การกำจัดขยะในระยะแรกของประเทศไทยนิยมวิธีการฝังกลบ แต่ในปัจจุบันพื้นที่สำหรับฝังกลบขยะหายากขึ้น และบ่อฝังกลบขยะในระยะแรกนั้นไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการส่งผลให้เกิดมลภาวะต่างๆ ตามมา เช่น ไฟไหม้บ่อขยะ กลิ่นเหม็นจากบ่อขยะ น้ำชะขยะปนเปื้อนลงสู่ดินและแหล่งน้ำทำให้ไม่สามารถนำน้ำทั้งจากบนดินและน้ำใต้ดินมาบริโภคได้ ฯลฯ จากปัญหาวิกฤติขยะไทยที่ทั้งตกค้างสะสมและการกำจัดไม่ถูกวิธีจนสร้างมลพิษและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไปทั่วทั้งประเทศ จากปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทำให้การจัดการขยะเป็นปัญหาที่รัฐบาล (รัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี) เห็นความสำคัญ จึงได้กำหนดเป็นวาระแห่งชาติ นอกจากนี้ยังมีแนวความคิดที่จะนำขยะมาแปรสภาพเป็นพลังงานในการผลิตกระแสไฟฟ้า เนื่องจากการขาดแคลนพลังงานเป็นปัญหาของประเทศ โดยได้มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบูรณาการการทำงานเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและ

ของเสียอันตรายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตาม Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการและให้กระทรวงมหาดไทยเป็นแกนหลัก โดย Roadmap การกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ต้องการให้มีการกำจัดขยะค้ำงสะสม (ขยะเก่า) จำนวน 30.83 ล้านตัน มีการดำเนินการกำจัดขยะ 3 วิธี ได้แก่ การฝังกลบชั่วคราว การขนย้ายไปกำจัดอย่างถูกต้อง และการนำขยะไปผลิตเชื้อเพลิง (Refuse Derived Fuel : RDF) และมีการกำจัดขยะใหม่โดยดำเนินการ 3 มาตรการ ได้แก่ การลดขยะและคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทาง การจัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม และการกำจัดขยะโดยเทคโนโลยีแบบผสมผสานที่เน้นการแปรรูปเป็นพลังงาน โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนร่วมลงทุน นอกจากนี้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย พ.ศ. 2557 ซึ่งกำหนดให้มีแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย (พ.ศ. 2558-2562) เพื่อให้มีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้จัดทำ ทั้งนี้กระทรวงพลังงานมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนดำเนินการภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อน และมีโครงการหรือแผนงานที่อยู่ระหว่างการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม เช่น โครงการนำร่องการจัดการขยะชุมชนแบบครบวงจรแบบกระจายศูนย์ โครงการศึกษา

ออกแบบระบบบริหารจัดการขยะเพื่อผลิตเป็นพลังงานทดแทนระดับจังหวัด เป็นต้น

กระทรวงพลังงานได้กำหนดเป้าหมายการผลิตพลังงานจากขยะในแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (AEDP) 30% ในปี พ.ศ. 2558-2579 โดยมีเป้าหมายการผลิตไฟฟ้าจากขยะทั้งจากขยะชุมชนและขยะอุตสาหกรรมภายในปี 2579 เท่ากับ 550 เมกะวัตต์ และผลิตความร้อน 495 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ (Ktoe) สำหรับการผลิตไฟฟ้าได้มาจากการเผาขยะในเตาเผาขยะ หรือจากการนำก๊าซจากหลุมฝังกลบขยะมาผลิตไฟฟ้าและการผลิตไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพจากการหมักขยะ ส่วนการผลิตความร้อนจากขยะ สามารถได้มาจากการใช้ก๊าซชีวภาพทดแทนก๊าซหุงต้ม และการนำขยะไปใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงงานปูนซีเมนต์เพื่อทดแทนถ่านหิน

เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานจากขยะเพิ่มมากขึ้น กระทรวงพลังงานจึงได้มีมาตรการส่งเสริมการผลิตพลังงานจากขยะทั้งในด้านของผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไป สำหรับมาตรการส่งเสริมการลงทุนสำหรับผู้ประกอบการ ได้มีมาตรการสนับสนุนการนำขยะมาผลิตพลังงาน ประกอบด้วยการสนับสนุนส่วนเพิ่มราคารับซื้อไฟฟ้า (FIT) สำหรับการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานขยะ โดยคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) ได้เห็นชอบ FIT เมื่อวันที่ 15 ธ.ค. 2557 สำหรับขยะชุมชน และ FIT สำหรับขยะอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ 16 ก.พ. 2558 ตามลำดับ โดยอัตรารับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน FIT สำหรับโครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนขนาดเล็กมาก (VSPP)

ผู้ประกอบการพลังงานหมุนเวียนจากขยะจะได้อัตราซื้อไฟฟ้าจากการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าถึง 2.61-5.82 บาท นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการลงทุนด้านการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทน (ESCO Fund) โดยให้ความช่วยเหลือด้านการลงทุนแก่ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพในการพัฒนาโครงการแต่ขาดปัจจัยการลงทุน รวมทั้งยังได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ในการยกเว้นอากรขาเข้า สำหรับเครื่องจักรและยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับโครงการพลังงานทดแทน สำหรับมาตรการในด้านของประชาชนทั่วไป กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) ได้มีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำขยะมาผลิตพลังงาน โดยการส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะเพื่อนำขยะที่ไม่สามารถไปใช้ประโยชน์ได้มาผลิตพลังงานและให้ความรู้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ประชาชน ให้ความรู้เข้าใจในการจัดการขยะเพื่อสิ่งแวดล้อมและพลังงาน

นอกจากนี้ พพ. ยังได้เร่งแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาพลังงานขยะ โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ เช่น ขอความร่วมมือในการแก้ไขหลักต้นกฏระเบียบต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การขอความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้ที่ถูกต้องในการบริหารจัดการขยะและการผลิตพลังงานจากขยะ รวมถึงการสนับสนุนการรับซื้อไฟฟ้าจากขยะ ซึ่งกระทรวงพลังงานได้ให้ความสำคัญกับการผลิตพลังงานจากขยะเป็นลำดับแรก

2. สถานการณ์

ในปัจจุบันขยะชุมชนในประเทศไทย (ในปี พ.ศ. 2559) มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นประมาณ 27.06 ล้านตัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2558 ประมาณ 190,000 ตัน (ร้อยละ 0.7) โดยเป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร 4.20 ล้านตัน และใน 76 จังหวัด 22.84 ล้านตัน โดย 5 จังหวัดที่มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นต่อวันมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี นครราชสีมา สมุทรปราการ ขอนแก่น โดยปัจจุบันคนไทย 1 คน สร้างขยะโดยเฉลี่ย 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

โดยการจัดการในปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั่วประเทศ 7,777 แห่ง มี 4,545 แห่ง ที่ให้บริการเก็บขนนำไปกำจัด เป็นจำนวน 13.6 ล้านตัน (ร้อยละ 50 ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) โดยถูกกำจัดในสถานที่กำจัดอย่างถูกต้องจำนวน 9.59 ล้านตัน หรือ ร้อยละ 36 และถูกกำจัดที่สถานที่กำจัดไม่ถูกต้อง (เผากลางแจ้ง เทกองทิ้ง บ่อดินเก่า/พื้นที่รกร้าง) จำนวน 11.69 ล้านตัน หรือร้อยละ 43 ส่วนการคัดแยกเพื่อนำไปใช้ประโยชน์มีเพียง 5.76 ล้านตัน หรือร้อยละ 21

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น พบว่า การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งกระบวนการคัดแยกการจัดเก็บ รวบรวมและการเก็บขน ยังไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้าง และวิกฤตปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน แม้ว่ากระทรวงพลังงานจะมีมาตรการต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการผลิตพลังงานจากขยะ แต่การดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดขยะ หรือการสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อผลิตพลังงานจากขยะไม่บรรลุถึงเป้าหมาย

ตามแผนได้เนื่องจากมีการต่อต้านจากประชาชน ซึ่งอาจเป็นเพราะประชาชนไม่เข้าใจและคิดว่าการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานขยะจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน ทั้งนี้การนำขยะมาผลิตเป็นพลังงาน ถือเป็นทางเลือกที่ได้ประโยชน์สูงสุด เพราะนอกจากจะเป็นการลดพื้นที่ฝังกลบซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมแล้ว เทคโนโลยีในการผลิตพลังงานจากขยะในปัจจุบันสามารถควบคุมมลพิษที่จะเกิดขึ้นได้

ในปัจจุบัน สื่อออนไลน์หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นช่องทางที่เป็นสื่อเสรีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับทุกเรื่อง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รับส่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างไร้ขีดจำกัดบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั้งยังมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในปัจจุบันอย่างมากเพราะเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการเรียนรู้ในโลกยุคปัจจุบัน ดังนั้น การใช้สื่อสังคมออนไลน์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้เรื่อง “ขยะ” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อประชาชนเข้าใจเรื่องการจัดการขยะมากขึ้น จะทำให้ลดการต่อต้านจากประชาชนได้ และสำหรับประชาชนที่ไม่สามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ก็ยังคงใช้รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ผ่านการอบรมแบบวิทยากรบรรยาย โดยส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

3. ความท้าทาย

จะอย่างไรเพื่อให้ประชาชนยอมรับโครงการการจัดการขยะเพื่อผลิตเป็นพลังงาน

4. มาตรการ

สื่อสาร โดยให้ความรู้เรื่อง “ขยะ” ได้แก่ การจัดการขยะด้วยตัวเอง การคัดแยกขยะ เทคโนโลยีการผลิตพลังงานจากขยะมลพิษที่เกิดจากการผลิตพลังงานจากขยะและการควบคุมมลพิษ

ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเข้าร่วมการอบรมการให้ความรู้เรื่อง “ขยะ”

ภาครัฐและประชาชนร่วมกัน**ตัดสินใจ**ในการเลือกวิธีการจัดการขยะในแต่ละพื้นที่

5. แผนปฏิบัติการ

5.1 จัดทำสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบ ไลน์ และเฟสบุ๊คส์ เพื่อเป็นช่องทางในการให้ความรู้

เรื่อง “ขยะ” กับประชาชนทั่วไปที่สามารถเข้าถึงสมาร์ตโฟน พร้อมทั้งมีกิจกรรมการตอบคำถาม และแจกของรางวัล อย่างต่อเนื่อง

เป้าหมาย ประชาชนทั่วไปที่สามารถเข้าถึงสมาร์ตโฟน
งบประมาณ 1.5 ล้านบาท ต่อปี

ระยะเวลาดำเนินการ 2-3 ปี

ประโยชน์ที่จะได้รับ

- เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรู้ เรื่อง “ขยะ” อย่างต่อเนื่อง

- เพื่อให้มีประชาชนมีความรู้และความเข้าใจ เรื่อง “ขยะ” ซึ่งจะส่งผลให้โครงการการผลิตพลังงานจากขยะสามารถดำเนินการได้และองค์กรสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายของ แผนพัฒนาพลังงานทดแทนพลังงานทางเลือก (AEDP) ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

- เพื่อเป็นแนวทางการสื่อสาร ประสานงาน และการ ตัดสินใจที่ถูกต้อง ซึ่งสามารถลดปัญหาอุปสรรค และการต่อต้าน การเกิดโครงการการผลิตพลังงานจากขยะ

- ประเทศมีสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น เนื่องจากลดการใช้ พลังงานจากฟอสซิล และเป็นการกำจัดขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 จัดอบรมหลักสูตร ความเข้าใจด้านการจัดการขยะ ด้วยตัวเอง การคัดแยกขยะ เทคโนโลยีการผลิตพลังงานจากขยะ มลพิษที่เกิดจากการผลิตพลังงานจากขยะและการควบคุมมลพิษ

เป้าหมาย เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนทั่วไปที่ไม่สามารถเข้าถึงสมาร์ทโฟน และประชาชนในพื้นที่ ที่คาดว่าจะมีโครงการผลิตพลังงานจากขยะหรือพื้นที่ที่มีศักยภาพ ในการผลิตพลังงานจากขยะ

งบประมาณ 3 ล้านบาท ต่อปี

ระยะเวลาดำเนินการ 2-3 ปี

ประโยชน์ที่จะได้รับ

- เพื่อให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชนทุกภาคส่วน มีความรู้ เรื่อง “ขยะ” อย่างต่อเนื่อง
- เพื่อให้มีประชาชนมีความรู้และความเข้าใจ เรื่อง “ขยะ” ซึ่งจะส่งผลให้โครงการการผลิตพลังงานจากขยะสามารถ ดำเนินการได้และองค์กรสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายของ แผนพัฒนาพลังงานทดแทนพลังงานทางเลือก (AEDP) ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้
- เพื่อเป็นแนวทางการสื่อสาร ประสานงาน และการ ตัดสินใจที่ถูกต้อง ซึ่งสามารถลดปัญหาอุปสรรค และการต่อต้านการ เกิดโครงการการผลิตพลังงานจากขยะ
- มีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภายนอก ได้แก่ ภาคเอกชน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ประชาชน
- ประเทศมีสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น เนื่องจากลดการใช้ พลังงานจากฟอสซิล และเป็นการกำจัดขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

การสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือผลักดัน ให้ภาคสหกรณ์โปร่งใสและเข้มแข็ง

อนัญญา ชาวเวียง

ปัจจุบันภาคสหกรณ์ถือว่าเป็นสถาบันทางการเงินประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกโดยมีเงินทุนหมุนเวียนมูลค่าสูงกว่า 2 ล้านล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือกันเองระหว่างสมาชิก โดยมีได้มุ่งแสวงหากำไรจากการดำเนินธุรกิจ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีข่าวการทุจริตในสหกรณ์และความล้มเหลวหรือความผิดพลาดในการบริหารงานทำให้เกิดความเสียหายแก่สมาชิกอย่างมาก ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้น อาจมาจากการขาดธรรมาภิบาลของฝ่ายจัดการหรือฝ่ายบริหารสหกรณ์ และการกำกับดูแลที่ไม่เข้มแข็งโดยขาดความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและสมาชิกของสหกรณ์ที่ขาดความตระหนักถึงหน้าที่ของตนเองในการตรวจสอบและรักษาสิทธิของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับดูแลการทำงานของฝ่ายจัดการและฝ่ายบริหาร เช่น การไม่เข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญของสหกรณ์ การไม่เข้าร่วมประชุมใหญ่เพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน และรายงานผลการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชี รวมทั้งอนุมัติแผนการดำเนินงาน ประมาทการรายรับ-รายจ่าย และแผนการลงทุนในด้านต่างๆ ของสหกรณ์ในปีบัญชีถัดไป

อาจส่งผลให้เกิดช่องทางการความเสียหายจากการทุจริตหรือความผิดพลาดในการบริหารงาน ขาดธรรมาภิบาลที่ดี ทำให้ภาคสหกรณ์อ่อนแอ และไม่โปร่งใส

ดังนั้นฝ่ายบริหารจัดการ และสมาชิกของสหกรณ์ควรมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงหน้าที่ของตน และมีส่วนร่วมในกระบวนการกำกับดูแลสหกรณ์ เพื่อสร้างความร่วมมือ (Collaboration) กำกับดูแลร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์มีความโปร่งใส และเข้มแข็ง เป็นที่พึ่งของสมาชิก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสาร (Communication) เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่สมาชิกให้รับรู้และเข้าใจถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น เพื่อป้องกันการทุจริตอันเนื่องมาจากการขาดการตรวจสอบของสมาชิก เช่น กรณีการปลอมแปลงลายมือชื่อเพื่อทำการถอนเงินรับฝากของสมาชิก ปลอมแปลงสัญญาเพื่อกู้เงินในนามสมาชิก หรือกรณีขาดการตรวจสอบการทำธุรกรรมทางการเงินของตนเองกับสหกรณ์ ทำให้เป็นช่องทางแก่ผู้ไม่สุจริตกระทำการให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์และสมาชิก นอกจากนี้การที่สมาชิกของสหกรณ์เข้าร่วมประชุมสมาชิก เพื่อตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ หรือรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากรายงานผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีในด้านต่างๆ เช่น การควบคุมภายใน ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น หรือการปฏิบัติไม่เป็นไปตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการทุจริตหรือความเสี่ยงที่จะเกิดแก่สหกรณ์ในด้านการบริหารจัดการ หรือมีการบริหารจัดการที่ผิดพลาด

โดยดำเนินธุรกิจที่มีความเสี่ยงทำให้เกิดความเสียหายแก่มวลสมาชิก
ลงได้

เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในภาคสหกรณ์ และเป็นการแก้ไขปัญหา
ปัญหาที่เกิดขึ้นในภาคสหกรณ์ในปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำ
โครงการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่
สมาชิกสหกรณ์ให้มีส่วนร่วมในการกำกับดูแล เพื่อสร้างความร่วมมือ
กับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ผลักดันให้สหกรณ์มีความโปร่งใส และเข้มแข็ง
โดยการสื่อสารไปยังสมาชิกหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างความรู้
ความเข้าใจในการกำกับดูแลภาคสหกรณ์ มีแผนการดำเนินงานดังนี้
กำหนดเนื้อหาประชาสัมพันธ์โดยจำแนกแต่ละด้าน ดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ในการ
สร้างความเข้มแข็งให้แก่สหกรณ์

1.1 การให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความรู้ด้านการ
บริหารการเงินและการบัญชี

- สหกรณ์จดทะเบียนจัดตั้งผู้สอบบัญชีสหกรณ์
จะดำเนินการเข้าวางระบบบัญชี สอนแนะนำการจัดทำบัญชีและงบการเงิน
ให้แก่พนักงานบัญชีของสหกรณ์

- จัดอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารการเงินและ
การบัญชีแก่คณะกรรมการและสมาชิกของสหกรณ์

- ให้คำปรึกษาแนะนำการจัดทำบัญชีและงบการเงิน

- ส่งเสริมการจัดทำบัญชีให้แก่สมาชิกสหกรณ์

เพื่อสร้างวินัยทางการเงิน

1.2 การตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

- ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร เพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินว่าสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรจัดทำบัญชีและงบการเงินเป็นไปตามที่มาตรฐานการบัญชีและระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดหรือไม่

- รายงานผลการตรวจสอบในแต่ละด้าน ประกอบด้วย การควบคุมภายใน การดำเนินธุรกิจในแต่ละด้าน ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น หรือการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ หากมีสาระสำคัญ ผู้สอบบัญชีจะดำเนินการแจ้งเป็นข้อสังเกตเพื่อให้สหกรณ์ปรับปรุง และแจ้งไปยังนายทะเบียนสหกรณ์(กรมส่งเสริมสหกรณ์) เพื่อรับทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

1.3 การกำกับดูแลการสอบบัญชีสหกรณ์โดยผู้สอบบัญชีภาคเอกชน

- มอบหมายงานให้กับผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) และผู้ชำนาญงานกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ สำหรับสหกรณ์นอกภาคเกษตร ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์บริการ ที่มีทุนดำเนินงานตั้งแต่ 40 ล้านบาทขึ้นไป และมีชั้นคุณภาพการควบคุมภายในตามเกณฑ์ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด อยู่ในระดับ ดี

- จัดอบรมให้ความรู้ให้กับผู้สอบบัญชีภาคเอกชน
ในด้านการตรวจสอบและการรายงานผลการตรวจสอบ

- ตรวจสอบคุณภาพผลงานผู้สอบบัญชีภาคเอกชน
เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์ในการมีส่วนร่วม
กำกับดูแลสหกรณ์

2.1 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการขอขียนยัน
ยอดของสหกรณ์ เมื่อผู้สอบบัญชีส่งหนังสือเพื่อขียนยันยอดคงเหลือ
ของจำนวนทุนเรือนหุ้น เงินให้กู้ หรือเงินรับฝากจะต้องทำการตรวจสอบ
และยืนยันความถูกต้อง หรือกรณีผู้สอบบัญชีขียนยันยอดโดยตรง
สมาชิกจะต้องให้ความร่วมมือแก่ผู้สอบบัญชีเพื่อป้องกันมิได้เกิดความ
ผิดพลาดหรือทุจริตในยอดคงเหลือของเงินให้กู้ เงินรับฝาก หรือทุนเรือนหุ้น
ที่สมาชิกมีอยู่ในสหกรณ์ทั้งนี้ยังเป็นการป้องกันการทุจริตได้อีกด้วย

2.2 การเข้าร่วมประชุมของสมาชิกที่สหกรณ์จัดขึ้นเพื่อให้
รับทราบข้อมูลและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงานของสหกรณ์
เช่น การประชุมกลุ่ม และการประชุมใหญ่ นอกเหนือจากการดูแลกำไร
หรือขาดทุนของสหกรณ์ ยังจะต้องให้ความสำคัญต่อการอ่านรายงานผล
การตรวจสอบของผู้สอบบัญชี ซึ่งจะรายงานผลการตรวจสอบในแต่ละเรื่อง
คือ 1. ข้อสังเกตที่ตรวจพบ ประกอบด้วย การควบคุมภายใน และ
การขัดแย้งผลประโยชน์บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง 2. ความเสี่ยงที่อาจ
เกิดขึ้น ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านเครดิต ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

และความเสี่ยงด้านเงินลงทุนของสหกรณ์และ 3. เรื่องอื่นๆ นอกเหนือจาก
ที่กล่าวมาในเรื่องที่ 1 และ 2

3. เครื่องมือ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นเพื่อ
นำช่วยให้สหกรณ์สามารถบริหารจัดการทางการเงินและ
การบัญชีให้เกิดประสิทธิภาพ และสร้างความโปร่งใส ธรรมมาภิบาลที่ดี

3.1 โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจร (FAS) ที่พัฒนา
โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงานของ
เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ตรงตามลักษณะการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
รวมทั้งให้บริการแก่สมาชิก ได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ และมีประสิทธิภาพ
ในรูปแบบ One Stop Service ประกอบด้วย

- ระบบสมาชิกและหุ้นและระบบเงินให้กู้ เป็นเครื่องมือ
ในการบริหารจัดการหุ้น และสินเชื่อ เช่นทะเบียนหุ้นเรือนหุ้น
ทะเบียนสัญญาเงินกู้ การคำนวณดอกเบี้ยตามมาตรฐานสากล
เงินปันผลเฉลี่ยคืน วิเคราะห์อายุหนี้ รวมทั้งการพิมพ์ใบสำคัญจ่าย
ใบเสร็จเสร็จรับเงิน สมุดคู่มือสมาชิก และรายงานเพื่อประกอบการ
บันทึกบัญชี

- ระบบเงินรับฝาก เป็นเครื่องมือในการดำเนิน
ธุรกรรมการรับฝาก-ถอน เปิดบัญชี และปิดบัญชี คำนวณดอกเบี้ยจ่าย
และพิมพ์สมุดคู่ฝาก

- ระบบสินค้า เป็นเครื่องมือในการดำเนินธุรกรรม
ซื้อ-ขายสินค้าของสหกรณ์ รองรับการขายสินค้า และการบริหารสินค้าคงคลัง

ทะเบียนลูกหนี้การค้า-เจ้าหนี้การค้า รวมทั้งการพิมพ์ใบเสร็จรับเงิน/
ใบกำกับภาษี

- ระบบบัญชีแยกประเภท เป็นเครื่องมือในการ
จัดทำบัญชีและงบการเงิน ช่วยให้พนักงานบัญชีของสหกรณ์สามารถ
จัดทำและงบการเงินได้

3.2 นวัตกรรมเพิ่มมูลค่าของข้อมูลที่ได้รับจากโปรแกรม
ระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจร (FAS) เพื่อสร้างความโปร่งใส และสร้าง
ธรรมาภิบาลที่ดีให้กับสหกรณ์ ประกอบด้วย 4 ระบบงาน หรือ เรียกว่า
Smart 4M

- **Smart Me** เป็นเครื่องมือช่วยให้สมาชิกสหกรณ์
เกษตรกร ตลอดจนประชาชนทั่วไปใช้บันทึกบัญชีครัวเรือน บัญชี
ต้นทุนอาชีพ ผ่าน Mobile Application เป็นแอปพลิเคชันที่ใช้งานง่าย
ทำให้รู้ รับ-จ่ายครัวเรือน ภายใต้งานคิดว่า “รู้รายรับ รู้รายจ่าย
รู้ฐานะตนเอง รู้ต้นทุน รู้กำไร” เพื่อสร้างวินัยทางการเงิน และสามารถ
นำไปวางแผนการใช้จ่าย และการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- **Smart Member** เป็นเครื่องมือช่วยให้สำหรับ
สมาชิกสหกรณ์ใช้ตรวจสอบข้อมูลการทำธุรกรรมกับสหกรณ์ได้แบบ
Real-Time ผ่าน Mobile Application ภายใต้งานคิดว่า “รู้ข้อมูลเคลื่อนไหว
และรู้จำนวนคงเหลือ ของหุ้น เงินฝาก เงินกู้ ที่มีอยู่ในสหกรณ์ และ
ภาวะการค้ำประกัน” นอกจากนี้การเรียกดูข้อมูลของสมาชิกยังช่วย
ตรวจสอบเพื่อยืนยันความถูกต้องในการทำงานของฝ่ายจัดการด้วย

- **Smart Manage** เป็นเครื่องมือช่วยบริหารจัดการงานสหกรณ์ ให้คณะกรรมการผู้บริหารสหกรณ์สามารถนำข้อมูลสารสนเทศทางการเงินที่มีคุณภาพมาใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สหกรณ์ ตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ประจำวัน ได้อย่างรวดเร็วทุกที่ ทุกเวลา รู้การเคลื่อนไหวสามารถติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน นำไปปรับปรุงแผนการดำเนินงาน สามารถกำกับดูแลฝ่ายจัดการสหกรณ์ได้อย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ภายใต้แนวคิด “รู้การเคลื่อนไหว รู้ฐานะการเงิน รู้ผลดำเนินงาน และรู้ความเสี่ยงของสหกรณ์”

- **Smart Monitor** เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้สอบบัญชีและผู้กำกับดูแลสามารถติดตามความเคลื่อนไหว และความผิดปกติทางการเงินของสหกรณ์ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้สามารถแก้ปัญหา หรือยับยั้งการกระทำที่ส่งผลให้เกิดความเสี่ยง หรือการทุจริตได้อย่างทันเวลา โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แสดงรายงานบ่งชี้ความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นได้ ภายใต้แนวคิด “รู้ความเสี่ยง รู้สถานะ รู้ทันการณ์ และรู้เท่าทันสหกรณ์”

แผนการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความร่วมมือให้แก่สมาชิกสหกรณ์

1) จัดตั้งทีมงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลในแต่ละด้าน เพื่อจัดเตรียมเนื้อหาประชาสัมพันธ์ตามหัวข้อที่กำหนดเพื่อให้ได้เนื้อหาการประชาสัมพันธ์ที่มีความถูกต้อง และชัดเจน

2) พิจารณาคัดเลือกและออกแบบสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ การเลือกใช้ภาษาที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถเข้าใจได้ง่าย หลีกเลียงศัพท์เทคนิค หากมีความจำเป็นจะต้องนำมาใช้จะต้อง มีคำอธิบาย เพื่อให้สามารถส่งสารไปยังกลุ่มเป้าหมายให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และประเภทของสื่อที่น่าสนใจเป็นสื่อในรูปแบบ Infographic หรือ Motion graphics ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น และสามารถเผยแพร่ผ่าน Social Media ได้หลายช่องทาง

3) พิจารณาช่องทางในการเผยแพร่สื่อไปยังกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาที่ส่งออกไป ซึ่งจากข้อมูลของ International Telecommunication Union (ITU) ณ มกราคม 2560 พบว่าประชากร ในประเทศไทยใช้งาน Internet สูงถึงร้อยละ 67 และจากข้อมูลสถิติ สรุปรจากงาน **Thailand Zocial Awards 2017** ได้มีการสรุปสถิติ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ Facebook มีผู้ใช้ 47 ล้านคน Line มีผู้ใช้ 41 ล้านคน และ Instagram 11 ล้านคน ซึ่งจากการพิจารณาพบว่าสื่อสังคมออนไลน์มีความน่าสนใจ คือ Facebook และ Line@ สามารถกำหนดการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ที่ต้องการได้อย่างครอบคลุมและใช้งบประมาณที่ค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับช่องทางสื่อประเภทอื่น นอกจากนี้ยังมี Youtube ซึ่งถือว่าเป็นสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ประเภท VDO Sharing ซึ่งมีผู้สนใจเข้าใช้งานจำนวนมาก และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ อย่างครอบคลุมโดยการนำมาเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) อื่นได้อีกด้วย

การติดตามประเมินผลการรับรู้การประชาสัมพันธ์ในแต่ละช่องทาง

การติดตามผลการประชาสัมพันธ์ในแต่ละช่องทางสามารถเก็บข้อมูลสถิติการเข้าถึงจากทั้งสามช่องทางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะทำให้ทราบว่าสื่อสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากน้อยเพียงใด รวมทั้งรับทราบถึงความคิดเห็น (Feedback) จากผู้ที่เข้าถึงสื่อที่เผยแพร่ได้อีกด้วย โดยวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละช่องทางดังนี้

- Facebook ตรวจสอบข้อมูลสถิติการเข้าถึงได้ที่แท็บ Facebook Insights ซึ่งจะแสดงข้อมูลของผู้ที่เข้าถึงข้อมูล จำนวนครั้งของการเข้าชม และกลุ่มผู้เข้าชม รวมทั้งการแสดงความคิดเห็น โดยการกด like และการเผยแพร่ต่อโดยการ Share รวมทั้งมีการจัดเก็บจำนวนติดตามโดยการ Subscribe

- Line@ ตรวจสอบข้อมูลสถิติการเข้าถึงได้ที่ หน้าหลักของ Line จะแสดงจำนวนผู้ติดตามจากหน้าจอหลักจะแสดงจำนวน Friend และสถานะการ Read ของข้อมูลที่โพสต์ รวมทั้งการแสดงความคิดเห็น โดยการกดถูกใจ (like) และการเผยแพร่ต่อโดยการ Share

- Youtube ตรวจสอบข้อมูลสถิติการเข้าถึงได้ที่ แท็บ Analytics ในบัญชี YouTube จำนวนผู้เข้าชม และจำนวนผู้แสดงความคิดเห็นต่อสื่อวิดีโอ (like/dislike) และการเผยแพร่ต่อโดยการ Share รวมทั้งมีการจัดเก็บจำนวนติดตามโดยการ Subscribe

บทสรุป

จากปัญหาการทุจริตและการบริหารงานที่ผิดพลาดของฝ่ายจัดการและฝ่ายบริหารที่เกิดขึ้นในภาคสหกรณ์อย่างรุนแรง ส่งผลให้เกิดความสงสัยถึงประสิทธิภาพในการกำกับดูแลของภาครัฐ แท้จริงแล้วการกำกับดูแลสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งและโปร่งใสไม่เพียงแต่การกำกับดูแลโดยภาครัฐเท่านั้น แต่ยังจะต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกสหกรณ์ในการดูแลรักษาผลประโยชน์ของตนเอง รวมทั้งการใช้เครื่องมือที่สามารถช่วยให้การกำกับดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นเพื่อให้สมาชิกสหกรณ์ในการมีส่วนร่วมกำกับดูแลสหกรณ์จึงต้องมีการสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการกำกับดูแล และการใช้เครื่องมือเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการกำกับดูแล เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการกำกับดูแลสหกรณ์ ทำให้สมาชิก และบุคคลทั่วไปมีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมทั้งคลายความกังวลสงสัยของสมาชิกในโอกาสที่จะเกิดปัญหาเหมือนสหกรณ์ต่างๆ ที่นำความเสียหายมาสู่สมาชิกสหกรณ์อย่างร้ายแรงหรือไม่ และรู้วิธีในการป้องกันและตรวจสอบเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น จึงได้จัดทำโครงการสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือผลักดันให้ภาคสหกรณ์โปร่งใสและเข้มแข็ง ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกสหกรณ์และตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมกำกับดูแลสหกรณ์เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการกำกับดูแลสหกรณ์ต่อไป

